

Z ŠEDÉ DOBY

Antologie bezčasí

ONI

Carola Biedermannová

Děvčátko si hraje v parku mezi dětmi.

„Nemůžeš pořád ležet v knihách,“ řekla mu Matka. „Musíš trochu na vzduch!“

Děti si hrajou samé běhavé hry. Děvčátko se rychle zadýchá a nebaví je pořád jen běhat. Odtrpí si povinnou dobu a zamíří domů.

Chce si čist. Nezvala, Vinnetoua nebo nedávnou objeveného Ortena.

Je v domě. Slyší, jak někdo rychle sbíhá ze schodů. Velký kluk. Zná ho, bydlí někde blízko. Ustoupí, aby mohl proběhnout. Kluk ji chytí za rašící, bolestivá ňadra. Děvčátko se stydí. Jen šepem hrozí:

„Budu křičet.“

„Já si jenom šáhnu,“ funí jí Kluk do ucha. „Počkej. Ukaž mi kundcutu!“ Domovní dveře bouchnou. Kluk mizí. Umí dobře utíkat po schodech. Pocit: Bezmocnost. Stud. Nikomu nic neříkat.

Děvčátko se teď bojí chodit po ulici. Občas Kluka zahlédne, s matkou a sestrou. Matka chodí dokonale upravená, v šedém kostýmu. Občas sestru na ulici nakopne. Velmi elegantním pohybem. Sestra má krásné, dlouhé černé vlasy a obrovské oči.

Děvčátko musí chodit ostříhané. Je to praktické. Nenávidí holiče. Chtělo by dlouhé vlasy jen proto, aby nemuselo k holiči.

Kluk si ji vyčihá po druhé, po třetí, po čtvrté. Poráží Děvčátko do prachu a špíny. Lehá si na ně. Nikdo nejde.

Pocit: Nikdo nejde pro ovčáka přes borový, temný les...

Děvčátko sebere odvahu a vykřikne. Dveře bytu se otevrou, objeví se Matka. Děvčátko jí všechno poví.

„Ty jsi ale špinavá“ říká rozzlobeně Matka. „Říkáš, že je ho tady vidět? A co je to za rodinu? Jak vypadá ta matka?“ Děvčátko si myslí, že je to skutečná otázka, neslyší spodní tón, tehdy ještě ne. Neřekne, že je to dvouhlavý, špinavý a otrhaný netvor, řekne pravdu:

„Je hezká, elegantní. Vlastně je ti trochu podobná.“ Jeden pohlavek přiletí zprava, druhý zleva. Matka bije forhend, bekhend. Prsteny na matčiných rukou jsou tvrdé.

„Co se to opovažuješ? Co je to za drzost?“ A rány přší.

Děvčátku se spustí z nosu krev, kape na koberec. Další rány za pošpinění inventáře.

Děvčátko uteče do koupelny. Pokouší se zastavit krvácení, trvá to dlouho. Pláče. Tehdy ještě ano.

Pocit: Klid, ledový klid. Touha po pomstě.

Děvčátko sedí v tramvaji. Není příliš obsazená. Opakuje si chemii. Sublimace je přechod ze skupenství pevného přímo do skupenství plynného. Blbost, polemizuje s učebnicí, skupenství kapalné tam musí být! Třeba jen na chvíli, na zlomek vteřiny. Učebnice neodporuje.

Nastoupí žena s berlí. Děvčátko se posune, aby udělalo místo, a dál se učí o sublimacích. Žena ale stojí dál a tváří se výhruzně. Lidé začnou bublat, proč Děvčátko nepustí ženu sednout.

„Tady je místo,“ řekne Děvčátko.

Bublání sílí. Jako by nic neřekla. Děvčátko pod tlakem veřejnosti vstane.

„Už nechci,“ zpraží ji žena s berlí. Děvčátko si tedy znovu sedne a ostře se na ní zadívá.

Pocit: Nechtěla si sednout, Chtěla udělat skandál.

Žena uhne před pohledem Děvčátka, začne se rozplývat, mizet. Vzduch se vlní, k zemi dopadne kapka.

Děvčátko se poleká. V dalším okamžiku nad ní žena znovu stojí, v posledním okamžiku zachytí berlu, na zemi se třpytí pár kapek.

Ta kapalná fáze při sublimaci musí být, říká si Děvčátko a zadívá se do rohu tramvaje. Stojí tam muž s aktovkou. Zpozoruje nepřítomný pohled Děvčátka a posune se na stranu. V tramvaji je špatné světlo.

To tam má rohlík nebo co, myslí si Děvčátko, než pochopí, o co jde.

Muž jí kyne ztopořeným přirozením. Vzpomínka: Děvčátku jsou tři roky, stará teta jí dá čokoládovou tyčinku. Děvčátko si kousne. Vyhřežne bílá náplň. Děvčátko se lekne, křičí. Myslí si, že na ni vylezl z čokolády velký červ.

Už nikdy nebude jíst čokoládu. Pocit při pohledu na ztopořené přirození stíněné aktovkou: Stejný, jako když na ni vyhřežla náplň z čokolády,

Pocit: Jen ne další sublimaci.

Svět se začíná vlnit, dělit na pruhy.

Děvčátko jde po ulici ze školy. Náhle si uvědomí, že udělalo chybu v písence z češtiny. Jde po ulici a přeje si:

Ať to učitelka přehlédne. Ať to učitelka nevidí.

Bývá doma za špatné známky bita jezdeckým bičíkem.

Až jednou bičík schová. Dobře ho schová. Po čase začne jezdit na koni, jediný sport, o který se kdy pokusí, a bičík nenajde.

Kdyby to tak učitelka přehlédla, zní jí v hlavě cestou domů.

Zahlédne známou postavu utíkající do cizího domu. Zastaví se.

Svět se začne vlnit, dělit na pruhy. Pocit: Pomsta! vybuchuje v hlavě. Děvčátko čeká.

Pocit: Neosobnost, Já jsem někde jinde.

Přichází dívka, o něco starší než je Děvčátko. Statná, červenolící, vyspělá. Chce vejít do domu. Děvčátko ji osloví, stručně jí vysvětlí, o co jde.

„Jo, toho znám, taky mě párkrát chytil. Je hrozně surovej. Je to vůl, vid’? Hele, co budeme dělat?“

Po ulici jde drbna Nováková. Děvčátko ji nemá rádo, ale teď na ni zavolá. Tři ženy vcházejí do domu, jdou po schodech. Kluk je až u pudy. Blekotá, vymlouvá se. Říká, že se jmenuje Zachů, což Děvčátku připadá jako zachůd.

Nakonec ho nechají odejít.

Učitelka chybu skutečně přehlédne. Neujde jí však několik dalších, které si Děvčátko neuvědomilo. Děvčátko má trojku. Matka se zlobí. Bije. Rány bolí, Děvčátko vykřikne.

„Hysterko!“ a rány se jen sypou. Pocit: Nějak sem nepatřím. Proč, proč?

Předvolání na policii pro Děvčátko v doprovodu rodiče. Výpověď ve věci deliktu „osahávání“.

Matka se pečlivě líčí. Obléká persiánový kožich.

Policista je starší muž a je laskavý. Přivedou Kluka. Děvčátko se na něho letmo podívá, hned se zase dívá jinam.

„Znám ho,“ řekne. „Ale já se před maminkou stydím.“

„Ty krávo jedna...“ Pocit: Doma to schytám.

Policista pošle Matku do čekárny, Děvčátko všechno v klidu vypoví, chladně, věcně. Kde se stydí použít slov, vypomůže si gestem. Policista s ním jedná velmi šetrně.

Trvá to pár minut.

Potom sedí v čekárně, čeká na Matku.

Svět se rozvlní, rozdělí do pruhů. Ve zdi je asi nějaký průduch nebo škvíra, jak to, že tam před tím nebyla?

Je slyšet Matčin hlas.

„Já jako myslela, že je do ní tak nějak blbě zamilovanej, a ze to jako neumí jinak dát najevo, a co já vím, třeba ho vona nák blbě provokovala...“

Pocit: Ničemu nerozumím. Co tu dělám?

Když chodí Dívka na procházky se psem, potkáva Jakoubka. Je jí odporný. Má znetvořené nohy, berle, ježaté nazrzlé vlasy, slintavý úsměv na křivých rtech. Čtyřhranná hlava mu na krku sedí nakřivo, místo mluvení hýká. Usmívá se. Pořád. Na každého. I na Dívku a psa.

Páchne. Dívka chodí do knihovny. Jakoubek také. Knihovnice ho nechává sedět u stolu a prohlížet si knížky. Dívka se roztřese pokaždé, když Jakoubka vidí.

Jak já jsem hodná, myslí si knihovnice.

Pocit: Knihovna plná pokrytectví. Dívka jde po ulici se psem. Jakoubek přechází křižovatku a padá. Dívka se rychle otočí zády, ale přesto vidí, opravdu vidí, jako by měla další pár očí v týle, jak se lidé sbíhají a pomáhají Jakoubkovi na nohy. Několikrát ho znovu porazí, zapomínají, že ho musí postavit také na berle. Pletou se jeden druhému a myslí si: „Jak jsme hodní a ušlechtilí, když mu pomáháme.“ Jejich myšlenky křičí pokrytectvím.

Pocit: Mít v ruce samopal. Rozstřílet ten nesmyslný chuchvalec.

Zvuk brzd. Před shlukem lidí zastaví nákladní auto. Řidič vystoupí a hlasitě nadává. Chumel je ještě zmatenější. Řidič si uplivne a vymočí se na kolo.

Dívka odchází ve společnosti psa a přemýšlí, proč muži tak rádi plivou a močí na veřejnosti.

Nechápe to.

Dívka sedí ve škole s pokořujícím pocitem, že musí nosit pleny. Jednou jí vložka na ulici vypadla, od té doby má z menstruace hrůzu a kruté křeče. Obvykle to přijde večer, pak prostěná celou noc.

„To je zdravá nemoc!“ říká Matka. Tentokrát se křeče přihlásily dřív. Dívka nemůže sedět ve škole, musí někam, kde se může kroutit bolestí. Sbalí si učení a čeká na chemikáře. Ještě že je to muž, ti se bojí o téhle věci diskutovat. To ženské...

Přichází spolužačka.

„Ty jdeš domů?“ Dívka jí zařatými zuby vysvětlí situaci. Křeče nabývají na síle. Spolužačka říká:

„Ale vypadáš dobře, jsi taková růžovoučká.“

„V ksichtě mi nic neschází, ale tobě bude!“ a už se rozprahuje k pohlavku. Pohlavek nemá kam dopadnout.

Spolužačka je bez obličeje. Sublimace, napadne zmateně dívku, ale v té chvíli má spolužačka obličej zpátky. Facka dopadne.

Pocit: Jsem vzteklá. Ale nejsem simulant.

Dívka má dlouhé a tvrdé nehty. Používá je místo šroubováku a proti klukům. Kluci honí ve třídě holky a pokřikují:

„Chytím tě za kozy!“

Dívka se neumí prát, ale drápe. Umí drápnout hluboko. Všimne si, že holky se brání jen naoko. Nechápe to.

Dívka jde po ulici se psem. Proti ní jde muž a ve velmi rychlé chůzi do rytmu kroků onanuje. Pes k němu míří, snad si myslí, že muž mu nabízí buřt.

Dívka strhne psa zpět.

Za ní se ozve stařecký hlas hlas žen „Tý kurvó, cо toho psa tak tejráš? Že tě udám ochraně zvířát!“

Dívka se ohlédně. Čtverhranný stařecký obličej se škodolibě pochechtává, z koutku úst stéká pramínek slin.

Pocit: Kde je můj svět? Sem nepatřím. Nebo sem nepatří Oni.

Dívka je na venkově s přítelkyní. Přijíždí host. Žena, která má po obrně deformovanou nohu. Chodí o berlích. Zadívá se na Dívčiny nehty a řekne:

„To k nám jednou nastoupila písarka, rovnou ze školy, a taky měla takové nehty. Ale psala dobře, jako blesk. Jen udělala první překlep, podala jsem jí velké kancelářské nůžky na papír a poručila jsem, ať si to ostříhá.“

Pocit: Ona má radost, když může něco zkazit.

Dívá se kolem sebe. Souhlasné obličeje.

Pocit: Oni také.

Vzpomínka: Žena s berlemi v tramvaji. Nebyla to Ona?

Žena sedí v tramvaji. Nad ní se po staví starší chlap, v klobouku a obleku s kravatou. Pod kloboukem brunátný, čtverhranný obličej. Jednu ruku má v kapse a funí.

Žena zaslechne podivné šustění, pak postřehne rychlé pohyby ruky v kapse. Odvrátí se k oknu. Muž se na ni tlačí. Vstát Žena nemůže. Tramvaj je přeplněná.

Muž začne hlasitě – v poledne, v tramvaji a na Národní třídě – komentovat kvalitu onanie. Žena všechno vyslechne až k závěrečnému výroku:

„Teď stříkám, teď krásně stříkám.“ Tramvaj zastavuje, muž vystupuje. Před tím však Ženě poradí:

„Mrdej s ním!“

Žena se rozhlédne po tramvaji. Klidné, nevzrušené obličej.

Pocit: Jim to nevadilo.

Pátek co pátek odjíždí Žena s Mužem, Tcháňem a Tchyní na chalupu.

Žena se děsí šňůry aut. Děsí se pátečních řidičů.

Projíždějí zatáčky. Rychleji, rychleji. Jen aby už byli na chalupě. Všichni, ve všech autech. Oni ty zatáčky nevidí. Oni jednou jako automaty, uvědomuje si Žena. Oni nevidí silnici. Vidí jen své chalupy.

Pocit: Zůstat na živu. Pocit: Tohle je můj svět. Pocit: Ale co tu dělají Oni?

Přijedou na chalupu. Muž s Tcháňem si stoupnou v zahradě na zídku a močí. Tchyně jde rovněž močit na zahradu. Velký bílý zadek jí prosvítá zelení jako návěstí.

Tady je svobodomyslno, zajásá Žena, tady se klidně můžu opalovat do půl těla svlečená!

Tchyně komentuje:

„Každě tě viděl. Celá vesnice o tom mluví. Všichni tě odsuzují. Je to bezohlednost.“ Nikoho nejmenuje.

Pocit: Údiv. To jsem tak ošklivá? Žena si jde před zrcadlo prohlédnout ňadra. Jsou hezčí než ta část těla, kterou muži močí.

Tchyně mezitím odejde močit na zahradu. Tchán a Muž také, na svou oblíbenou zídku u hnoje. Trojhlasné crčení zřejmě zaslechla sousedka Palouchová. Vchází do zahradní branky. Na čtverhranné hlavě šátek, na sobě tepláky, přes ně šatovou zástěru. Osířelý zub vyčnívá z úst a zlověstně se viklá, jak se sousedka mile usmívá.

Nápad: Už domočili. Jde pozdě. Tchyně podává kávu. Žena si zapálí cigaretu.

„Nekuř tolik,“ řekne Muž.

„Raději si vezmi kus čokolády,“ rozvíjí Tchyně společenskou konverzaci. Žena odmítá. Jako vždycky. Když vidí čokoládu, vidí náplň, která z ní před léty vyhržela. Vidí tlustého, bílého červa. Pokusí se, jako pokaždé, přemoci nevolnost.

Jako pokaždé to je marná snaha. „Jak může něco s těma nechtama dělat,“ přiloží si polínko Palouchová a dodá: „Cha cha cha.“

Svět se rozvlní do pruhů.

V jednom pruhu pluje hlava Tchyně s obrovským nosem, na něm se stále zvětšuje bradavice, na které rostou chloupky. Chloupky se chvějí jako hmatové vousky koček.

V druhém pruhu sebou trhá ze strany na stranu hlava sousedky Palouchové, podobně, jako jí trhal kretén Jakoubek. Zub se obscénním způsobem kýve, vypadá to nemravně, pornograficky.

Pocit: Nabízejí mi čokoládu naschvál. Chtějí vidět, jak se mi dělá špatně. Baví je to. Oni.

Žena uteče. Bezmocně zvrací.

Opre si v předsíni čelo o zeď. Chladí to.

Ve zdi se vytvoří průduch. Žena slyší:

„Jen přijede na chalupu, už je jí špatně. Hysterka.“

„Je líná sem jezdit. A tady je tak krásně!“

„Simulantka. Nojo, dáma.“ „Buržoazní slečinka. Nesportovní.“ „Jenom jezdila na koni. Takovej buržoazní sport.“

Žena vyhlédne do zahrady. Jako by se i ty stromy tvářily nepřátelsky. Pocit: Vracet se do korun. Cit, ostrý jako nůž, jímž rýhovali stud tvé předvčerejší lásce.

Jde si na chvíli lehnout. V tom okamžiku si Oni vynesou židle přímo pod její okno. Slyší hlasy.

„Venku je tak krásně.“

Tchán předvádí novou pilu. V provozu.

Žena si chladí čelo o zeď. Zeď je chladná, určitá a přátelská. Žena sáhne po knížce.

V tom okamžiku se ve dveřích objeví Muž.

„Nečti si pořád. Nebuď tak nespolečenská. Musíš trochu na vzduch.“ Žena zacituje z Vejce a já:

„Ach, já snad ani tak dobře nečtu...“ Pocit: Vyzpíval si srdce z těla, jak se díval do nebes. Dlouho mlčel...

Narodí se První dítě. Je zrzavé, maličké a v noci mámu budí, Žena ho nakrmí a vezme na chvíli k sobě. Uklidňuje to.

Proti domu, kde Žena bydlí, je stará železniční trať, vlak tu jede jednou za den. Je to blízko, je tu klid a pes tu může volně běhat a honit králíky. Vždycky mu utečou.

Žena se sem chodí opalovat, dítě v tašce. Dělníci kopou výkop pro plyn, Ženu už znají, hrají si se psem. Jednou Ženě poradí, ať jde kousek dál, protože budou vrtat se sbíječkami. Žena poslechne.

Objeví se mladík v montérkách a rozepne poklopec. Žena mu řekne, aby šel jinam. Mladík začne Ženu znásilňovat. Pes se někam zaběhl, Žena s dítětem nemůže utéct. Pálí mladíka cigaretou, ale jeho to jen vzrušuje.

První dítě se rozpláče, Cena vykřikne:

„Pozor na dítě!“

Mladík uteče. Žena si zapálí další cigaretu a zjistí, že opodál stojí další mladík, také v montérkách, a onanuje. Už končí, semeno mu jen líně odkapává. Tohle začíná být poněkud jednotvárné, napadne Ženu.

„Zmiz!“ utrousí. Mladík poslechne, Žena se rozhlédne, skutečně nikde není, nikam neutíká, jen zmizel. Vysublimoval. Žena zadumaně kouří cigaretu.

Pocit: Závist. Také by nejraději, vysublimovala někam mimo tento svět. Pár dnů sleduje pátrací relace v televizi, ale nepamatuje si mladíkův obličej. A pak, třeba nikomu nechybí. Nebylo by divu.

Narodí se Druhé dítě. Žena odjíždí na chalupu, kde má s dětmi a Tchyní strávít léto. Muž s Tchánem si stoupají na zídku a močí.

I Tchyně jde na zahradu, velký bílý zadek prosvítá zelení. Žena jde na záchod.

Přichází sousedka Palouchová. Mimino v kočárku zavrňuje. Sousedka se vrhá ke kočárku a houpe s ním. Mimino se pořádně rozkřičí. Sousedka rumpluje kočárkem, div se chudák nerozpadne. Žena letí k dítěti.

Pocit: Primitivní mateřství. Pokousat!

Bere dítě a chystá se ho nakrmit. „Vy ho budete krmit?“ diví se sousedka. „No to je rozum! Teď jste ho přebalila, to je škoda pleny.“

Žena si představí, že by jedla – třeba biftek – a byla počuraná a pokud možno i pokakaná. Zbledne.

Pocit: Bránit před ní děti!

„To ho mám nechat mokrého?“ zeptá se ostře. „A, prosím vás, raději nesahejte na kočárek. Pes si myslí, že ho musí hlídat a mohl by kousnout.“

Je to pravda.

„No jo,“ odsekne sousedka a jde za Tchyní. Žena si vzpomene na drbnu Novákovou a tiše si povzdychne. Nemívala ji ráda, ale byla to drbna konstruktivní.

Ze dveří vychází Muž, v ruce dvě dětské čepičky. Žena dětem čepičky pokud možno nedává.

„Tohle přinesla Palouchová pro děti. Když to nebudeš chtít, máš to zahodit. Ona je citlivá.“

„Zato já jsem dřevěná,“ oznámí žena do vzduchu. Muž mezitím odešel. Zadívá se na čepičky. A najednou nemá v ruce vůbec nic.

Sublimace, konstatuje. Bere znečištěné pleny a jde je do kuchyně vyvařit.

Tchyně pije s Palouchovou kávu. Nabízí opět Ženě čokoládu. Žena jako vždy odmítá a jako vždy se jí udělá špatně. Je to necelý týden po porodu.

Vychází, opře si čelo o zeď. Zeď úslužně chladí a vytvoří průduch. Hodná, přátelská zeď.

Šumot hlasů a myšlenek: Co jsou hlasy, co myšlenky?

„Mrcha líná, nechce se trochu namáhat, aby děti měly čerstvý vzduch.“ „Jen přijede, už dělá, že je jí špatně, hysterka.“

Pocit: Křivda! Slzy.

Ale musí jít do kuchyně, vzít vyvařené pleny a jít je na zahradu vymáchat. Začíná pršet. Mokne jí čerstvě upravený účes – chtěla být pro muže přes sobotu a neděli hezká. Moknou jí ruce a nohy, třese se zimou, když věší pleny – jak asi uschnou? – které jí studené pleskají do obličeje. Druhé dítě se rozpláče. Žena ho jde přebalit. Roztrásá jí zimnice. Lehne si a položí dítě vedle sebe. Zavírají oči.

V tom okamžiku se Oni jdou bavit pod její okno. Hlučně. Muž zkouší nastartovat motorku.

Pocit: Já chci pryč!

Čeká ji léto na chalupě. Léto, kdy neustále prší a prší. Kdy přátelství projeví jen zeď. Druhý den je však teplo a svítí slunce. Celá rodina se vypraví na koupaliště. Žena se nemůže koupat. Rodina ji usadí i s dětmi do mokré trávy pod stromy, aby na děti nesvítilo slunce, a jde se koupat. Druhé dítě neustále kňourá. První dítě, kterému je něco přes rok, se soustavně pokouší na miminko upadnout.

Skupina sovětských důstojníků z nedaleké posádky sleduje rodinnou scénku s pobavenými ohníčky v orientálních očích.

Kolem pobíhají děti z příbuzenstva a pořád se vyptávají, proč se Žena nejde koupat: Žena už má vložku úplně promáčenou krví, ale nemůže odejít od dětí. Děti zlobí. Ženě je zima a chce se jí na záchod. Nakonec, ochablá po porodu, se pomoci. Moč smíšená s krví jí stéká po nohou před zraký sovětských důstojníků.

Znovu přibíhají děti z příbuzenstva a přesvědčují Ženu, že miminku musí být zima.

„A co mám dělat?“ vyjede Žena. „Naši se šli koupat a ještě se nevrátili. Než se vykoupu, nemůžu dělat nic, vůbec nic.“

„Ale Oni se nekoupou,“ říkají děti. „Sedí u našich a povídají si s nimi.“ Pocit: Šok, chlad. Svět se vlní, dělí na pruhu.

Žena unaveně poprosí:

„Prosím tě, tak jim řekni, ať jdou sem.“

Rodina se uraženě vrací. Žena je poprosí, aby ji a děti odvezli, že se pak mohou vrátit. Ještě si odskočí vyměnit vložku. Ta hrůza, kdyby udělala fleky na potahu trabanta. Rodina čeká, kyselé obličej. Ale záchody nejsou v pořádku, Žena se nemůže očistit. Odchází. Stařecký hlas velmi zvučně zaskřehotá:

„Slečno, máte zezadu na plavkách fleky.“ Žena s dítětem na ruce se otočí. Čtverhranný stařecký obličej už okukuje jiné ženské zadky.

Prší, prší. Celé léto prší. Žena musí vysušovat pleny žehličkou, jinak neuschnou. Když na chvíli přestane pršet, vyjde s Tchyní na zahradu. Za minutu už zase šumí neúprosný déšť.

„Prší,“ povzdechne si Žena.

To si dovolila moc! A ještě bude vzdychat!

„To pláče lípa,“ přesvědčuje ji Tchyně. Nic nezmění na tom, že skutečně prší.

Pocit: Nesmí se říkat, že na chalupě prší. Musí se lhát!

Svět se vlní bez ustání.

Žena žehlí pleny za stálé asistence sousedky Palouchové. Pořád ještě nedocílila, aby se sousedka nesápala po dětech. Pořád ještě je matkou, proto má chuť sousedku pokousat a nepokouší se to skrýt.

Citlivá sousedka má výdrž. Uplyne několik let, než Tchyně Ženě ublíženým tónem sdělí:

„Říká, že na ni v životě nikdo nebyl tak hrubý. To se nedovedeš chovat zdvořile?“

Žena se pokusí odpovědět – ještě pořád pokládá otázky za otázky. Že si nedá pokoj. Vždyť Oni chtějí slyšet sebe a ne ji!

Rodina se na ni sesype. Žena je zlá, říkají – Oni. Škodolibá, samolibá, Nafoukaná, povznesená. Atakdále, atakdále.

Jen První dítě se přitulí k matce a řekne:

„Hodná mami, hodná. Nejhodnější ze všech maminek.“

Svět se dělí na pruhy, vlní se. Žena vidí mezi vlnami obličej sousedky Palouchové a napadne ji:

Za tohle ti, babo musí vypadnout děloha.

Přichází sousedka Palouchová, Žena odejde. Když přijde k večeři, vypráví Tchyně, jak Palouchové vyhřezává děloha. Podrobně líčí, jak si sousedka musí to masíčko pořád zastrkovat. Tchán a Muž se zájmem poslouchají. Ženě se zvedá žaludek.

Odejde od večere, vezme si knížku. Milovaný Orten.

Do lesa, na schůzku s něhou a nepamětí...

Ve dveřích se objeví Muž.

„Ty jsi tak nespolečenská. To si musíš pořád číst?“

Žena vzhledne od knížky:

Svět se vlní, rozpadá do pruh. Pocit: Kdybys byl pryč!

Muž zmizí...

„Kde je Muž?“ ptá se Tchyně. „Vysublimoval,“ odpoví Žena. Musí přemýšlet.

Přehlédnutá chyba v písemce. Slyšení cizích myšlenek

„Jak – vysublimoval?“ ptá se Tchyně.

Naslouchací průduchy v laskavých zdech.

„Jak – vysublimoval?“ křičí Tchán. Vyhřezlá děloha Palouchové. „Vysublimoval,“ objasní Žena. A řada sublimací...

Lehne si na zem, děti se k ní nadšeně vrhnou

„Hodná mami, hodná,“ hladí ji První dítě.

„Máma je mazlíčí stroječek, já chci do mazlíčího stroječku,“ jásá Druhé dítě.

Žena přemýšlí. Řada sublimací. Protože chtěla.

Někdo v místnosti na ni křičí, je to celý sbor hlasů:

„Jak – vysublimoval?“

Kdyby zmizeli Oni, všichni Oni, třeba by se objevili jiní. Z toho světa, kam patří. Nebo – nemohla by tam přesublimovat? Obejme děti a zavře oči.

Svět se rozvlní, rozpadne do pruhů.

PAJDI SA MNOJ, MALČIK, ŘEKL RUSÁK

Josef Pecinovský

Uprostřed pingpongového stolu ležel list papíru vytržený ze sešitu. Nahoře byly pod nadpisem Our Family tři řádky kostrbatého Denisova písma: Our family has four members. They are my father, my mother, my brother Robert and me. My father is the scientist and my mother is working at the post office. I am the student. Slovo scientist bylo přeškrtnuté a mezi řádky bylo vepčáno jiné: worker. O pět řádků níž bylo napsáno česky:

Jak Měsíc dorůstáš do krásy
Štěstí že nejsem hvězdář
a nepotřebuju dalekohled

Robert si sedl na stůl, vzal papír a podíval se na druhou stranu. Byla prázdná.

Znechuceně hodil papír zpátky a řekl si, že brácha je debil. Chvilí seděl, klimbal nohama a přemýšlel, co bude dělat. Bylo půl sedmé ráno a máma s tátou ještě spali. Denisovi čouhaly nohy zpod krátké deky. Hlavu měl zakrytou a taky se nehodlal probudit.

Snídaně byla v nedohlednu a Robert netušil, co tu věčnost bude dělat. Jestli něco neměl rád, tak to byla rána na chalupě. Vždycky se probudil z rodiny první a číst se mu tady nechtělo. Nebylo ostatně co, tři police knih nad postelí přečetl už stokrát a kupa starých Nových Dikobrazů ho nezajímala.

Slezl se stolu a vydal se k batohu v rohu místnosti. Vytáhl minoltu, kterou mu táta dal k dvanáctým narozeninám, a podíval se hledáčkem na bráchu. Zpod deky mu vykukovalo ucho se spínacím špendlíkem zapíchnutým v boltci. Robert pootočil zoomem a špendlík se zvětšil. Je to debil, řekl si znovu. Normální člověk si ucho špendlíkem nepropichuje.

Položil foťák na stůl, setřepal ze sebe pyžamové kalhoty a navlékl se do trenýrek a špinavého trika s nápisem World Championship in Polo, London 1992. Chvilí hledal tenisky a pak si vzpomněl, že je nechal na chodbě před záchodem. Sebral minoltu, potichu otevřel dveře do kuchyně, shrábl se stolu polovici sušenky, která tam zbyla od večera, nacpal si ji do pusy a s teniskami v ruce vyšel na záhrobec před chalupou.

Kameny studily. Robert se rozhlédl. Kolem nebyla živá duše, jen na dvoře u Weínerů se procházely slepice. Došel na konec záhrobce, vyčůral se do trávy a obul se.

Rychle proběhl pár metrů k cestě, oddělující chalupu od starého dřevníku, kde dřív, dokud ještě neměli auto, parkovala škodovka. Vyrázil nahoru, směrem k Jidášovu lomu.

V půli hlinitého úvozu se zastavil. Mezi kořeny starého dubu se klikatila myší cestička. Dřepł si na bobek, zaostřil na místo, kde končila černým otvorem ve žlutavém jílu a čekal.

Včera tu vyfotil krásnou myš, která vykukovala z díry a čmuchala ve vzduchu, co se děje. Když cvakla závěrka, bleskově se otočila a už ji nezahlédl.

Čekal, snažil se ani nepohnout a přemýšlel o tom, co brácha na Kocourové vidí. Holky jsou nesmysl a Sabina zvlášť. Myslí si, že se všichni mají zbláznit, když se nahá povaluje u rybníka za hasičárnou. Nevyfotí ji, ani kdyby se tam válela od rána do večera a třeba chodila po rukách.

Myši díra byla pořád prázdná. Jsou úplně jako naši, pomyslel si. Určitě spí až do oběda. Představil si myši rodinku, jak si prostírá na malém stolečku a jí osmažený lančmít z pidikonzervy.

Za zády mu něco chrustlo. Naštvaně se obrátil, pořád s foťákem u očí. V hledáčku uviděl vysokou černou botu. Když zvedl hlavu, stál Rusák těsně nad ním. Neusmíval se ani nemračil, díval se docela obyčejně. Potom se bezspěchu sehnul, pevně sevěřel Roberta za rameno a jedním rychlým pohybem ho postavil na nohy.

„Au,“ vyjel Robert.

Rusákovy prsty ho pevně tiskly. Robert cítil starý pot a pach špinavého prádla.

„Pajdi sa mnoj, malčik,“ řekl Rusák.

„Já ale musím domů. K snídani.“ „Ně nado.“ Druhou rukou popadl Rusák minoltu a strhl ji Robertovi s krku.

„Ta je moje, od táty.“ vykřikl Robert. „Vraťte mi ji.“

Rusákovo sevření nepovolovalo. Přehodil si foťák přes rameno, vykročil k Jidášovu lomu jako by šel najisto a táhl Roberta s sebou. Bezmocně ve dle něj klopýtal, hlavu co nejdál k druhému rameni. Když byli skoro nahoře, kde úvoz ústil na asfaltku před lomem. pokusil se vyškubnout.

Rusák. jako by to čekal, stiskl prsty ještě víc. Druhou rukou ho bez napřahu udeřil do temene.

Zatmělo se mu před očima. Au, zaječel znovu.

Když se probral, ležel na zemi vedle šedočerného předního kola gazíku. Kolem stály ještě tři další nákladáky a za jedním z nich vykukovala hlaveň tanku. O kousek dál dýmalo ohniště. Mladá tlustá žena v květovaných šatech rozkládala na hliníkový kempinkový stolek plechové misky. Na stolku stála konzerva s trčícím zpola odkrojeným víkem a Roberta napadlo, jestli náhodou to není lančmít.

Jeho Rusák ukazoval dvěma dalšími Robertův foťák. Polohlasně si něco říkali, potom Rusák ukázal na Roberta hlavou a zase jim něco povídal. Včera tu ještě nebyli, došlo najednou Robertovi. Museli přijet v noci, přes skalní les.

„Odkuda ty?“ řekl jeden Rusák a ukázal na něj prstem, aby pochopil, že mluví k němu. „Iz děrevni?“

„My tu máme chalupu,“ řekl Robert. „U Halášků.“

Chalupu koupili rodiče před třemi lety, když táta přestal dělat náměstka ředitele výzkumáku a odešel do Kohinorky. Dokud byl v ústavu, neměl na nějaké ježdění na venkov ani pomyšlení. Všem tvrdil, že je městský člověk a že přírodu nenávidí. Potom mu ale ve výzkumáku vyjádřili nedůvěru a tátu to děsně naštvalo. Křičel,

že ho všichni zradili a že mu vždycky šlo jen o vědu a o spravedlnost. A i když byl ve straně, tak nikomu nikdy neublížil, jenom pomáhal. Řekli mu tenkrát, že může v ústavu zůstat. Nafoukl se však a odešel do továrny do skladu. Máma byla vlastně ráda, že to takhle dopadlo, i když to nikdy, neřekla.

„Za Havla bylo líp,“ povídala jenom.

Na Havla si Robert moc nepamatoval. Když Havel odmítl kandidovat potřetí na prezidenta, chodil Robert do čtvrté třídy a jedině, čeho si všiml, bylo, že ve třídě vyměnili jeho obraz za obraz prezidenta Trachty. Paní učitelka tenkrát řekla, že konečně máme pana prezidenta, který zavede pořádek a vyžene všecku verbež, co nám do republiky nalezla, zpátky na Slovensko, ať si s tím Moric poradí sám. Slovo verbež Robert tenkrát neznal. Co je to, pochopil o pár týdnů později, když kolem školy hnali zástup Cikánů a Rumunů ke smíchovskému nádraží.

Thlustá mladice se zvedla od kempinkového stolku a s plechovou miskou v ruce se vydala k trojici Rusáků. Jednomu z nich misku nabídl. Rusák zavrtěl hlavou. Žena se na něj rozpačitě požívala, potom pohlédla k Robertovi a vydala se k němu. Když došla blíž, uvědomil si, že není tlustá, ale že čeká dítě.

„Chceš?“ zeptala se a sklonila se k němu. Mastné provázky splených vlasů jí padaly kolem hlavy dolů a zpod nich vykukovaly náušnice z mušliček úplně stejných, jako měla na reklamě pumpa Shell před Vychčínem.

Na misce byl v hnědé omáčce kousek lojovitého masa a velký brambor. Žena měla dlouhé štíhlé prsty se špinavými nehty. Maminka má hezčí, usoudil. A čistší.

„Ne,“ zavrtěl hlavou.

„Blbej, kdo dává, blbější, kdo nebere,“ řekla žena.

„Ať mi vrátí ten foťák,“ řekl Robert. Zasmála se a rukou si strčila kousek masa do úst. Vpravo nahore jí chyběl zub. „Co si Andruša jednou vezme, to už je navždy jeho,“ řekla s plnou pusou. Zase se zasmála a dírou po chybějícím zubu jí vylétl drobek masa rovnou Robertovi na ruku.

S odpořem sebou cukl a rychle si ruku otřel o travu.

„Seš moc cimprlich,“ řekla žena. „Jak to, že umíte česky?“

„Když jsem Češka, tak umím česky.“

„Ale oni jsou přece Rusáci.“ „No a? Jsou to taky lidi.“

„Ať mi vrátí ten foťák,“ řekl Robert umíněně. „Dostal jsem ho od táty k narozeninám.“

Žena beze slova vzala do ruky brambor, ukousla si a zamířila zpátky ke stolku vedle ohniště.

Robert se rozhlédl po lomu. Vzadu pod skalní stěnou, kde byla studánka a kamenná sedátka, na kterých s mámou vždycky cestou z Pískova z nákupu sedávali a povídali si, stál druhý tank a vedle obrněný transportér s dvojicí raket. Plachty nákladáků byly vybledlé a potřhané. Na jedné z nich bylo sprejem nastříkáno Make peace not war a vedle Fuck Gorbachew.

Dvířka v zádi jednoho z transportérů se otevřela a ven vypadl malý kluk v tepláčkách. Robert nechápal, jak v nich může v takovém vedru vydržet. Za ním se vykolébala žena s malým dítětem v náručí. Bez zájmu po něm sklouzli očima a pokračovali dál k ohništi s jídlem.

„Pajdi suda,“ řekl Rusák a ukázal mu, že se má zvednout.

Robert vstal. Rusák mu ukázal směrem k transportéru. Když k němu došli, strčil ho dovnitř a zaklapl za ním dveře.

Musí mít strašnou sílu, napadlo Roberta. Teprve potom si uvědomil kyselý zápach uzavřeného nevětraného prostoru.

Když se rozkoukal, uviděl hromadu dek u jedné stěny a plechovku do půli naplněnou nedopalky. Chtělo se mu zvracet. Rychle přitiskl nos k jednomu z průzorů a co nejvíc se nadechl.

Škvíra průzoru mu připomněla hledáček minolty. Zalila ho směs lítosti a vzteku. Na foťák se těšil skoro rok a učil se kvůli němu jako nikdy předtím. A teď mu ho nějaký blbej Rusák sebere i s filmem.

Vlevo viděl čelo tankové věže a za ním korbu nákladáku. Nahoře se něco dělo, plachta se prohýbala a napínala. Třeba se tam perou. Nebo na ně přišli naši a osvobodí ho. Kdo jsou naši, Robert tak úplně přesně nevěděl. Leda, že by do Bláhovce přijeli naši vojáci. Jenomže těch je málo a navíc Rusáky nechávají na pokoji. Jsou to taky zrádci, tvrdil vždycky táta. Zradili všechno, co bylo na týhle zemi dobrý a prodali to za marky a za dolary. Nenadávej na peníze, říkála máma. Peníze jsou zapotřebí. Jen lidi jsou někdy špatný... Máma nakonec vždycky mávla rukou a nechala tátu na pokoji se vším, co ho žralo.

Robert mockrát myslel na to, co všechno tátu žere. Určitě to, že odešel z ústavu. Taky to, že všichni jeho staří přátelé, kteří v té jejich straně byli s ním, najednou začali dělat, jako že s ním neměli vlastně nic společného. Tohle táta neuměl.

Votruba, se kterým seděl dřív v lavici, Robertovi jednou řekl, že jeho táta je buď hrozně vychcanej nebo že má strašně dlouhý vedení. A taky, že má vztek, protože po Vítězném listopadu přišel o koryto.

S Votrubou se tenkrát porval hned o velké přestávce na schodech před tělocvičnou. Dopadlo to nerozhodně, ale zub, kterým narazil na zábradlí, se mu zlomil v půli a nakonec mu ho museli vytrhnout. A když se táty zeptal, jak to bylo s tím korytem, dostal pár facek. Brečel potom dlouho do noci nad veškerou nespravedlností světa a máma, která za ním přišla do pokoje, usnula nakonec vedle něj. Bylo to naposledy, co s ním spal pod jednou dekou.

Rusáky znal jen z televize. Ukazovala, jak odjíždějí domů a věčně si stěžovala, že jedou moc pomalu. Kdo by se jim divil, říkála máma. Co je doma čeká, než hlad a bída. Tady mají alespoň co jíst, tam ani střechu nad hlavou. Říkala to, jako by jí jich bylo líto. Táta zafatě křivil hubu a prohlašoval, že jim to patří, protože to taky jsou zrádci, když dovolili, aby se u nás stalo, co se stalo. Jen si vzpomeň, jak se vždycky tvářili, křičel na mámu. A potom, místo aby pomohli bránit pořádek,

nechaj se zahnat domů. Máma po těch řečech obyčejně brečela.

Rusáci fakt odjížděli pomalu. Čím víc se kolony aut blížily ke slovenským hranicím, tím jely pomaleji. Čas od času uteklo pár vojáků, někdy celá rota, jednou prý i pluk. Namísto cesty domů se zběhlé oddíly potulovaly po zemi a zkoušely, jak co nejdéle přežít.

Měli tanky, rakety, prý i pár atomových hlavíc. Nechtěli nic, než zůstat. Jenomže nikdo o ně nestál.

Městům se vyhýbali. Po okreskách a polních cestách putovali ode vsi ke vsi, někde vydrželi den, jinde měsíc. Byli jak zraněné zvíře, dokud je lidi nechali na pokoji, byli klidní, ale jak na ně někdo zaútočil, rvali se jako o život. Taký jim šlo o život.

A teď konečně dorazili k Bláhovci. Robert tiskl oči k průzoru v boku transportéru a prohlížel si pomalu se loudající muže ve vybledlých maskáčích, pár dětí a několik žen, které k nim patřily. Třeba jsou to všechno Češky a Andruša si je všechny vzal.

Na cestě od Pánkovic statku se objevila trojice Rusáků. Vedli sebou Filipa, hnědého valacha, na kterém Robert ještě loni, než se v zimě pan Kryšpín opil a umrzl rovnou před domem, směl někdy jezdit. Muži měli Filipa přivázaného na švihadle Pánkovic Jitky. Švihadlo Robert poznal bezpečně podle držadel, která jí pomáhal nastříkat barvou na oranžovo.

Muži došli doprostřed mýtiny a zastavili se. Jeden z nich vytáhl z pouzdra velkou pistoli a přiložil ji Filipovi k čelu. Zazněl výstřel a Filip poklesl v kolenu. Potom se hlavou napřed sesunul k zemi.

V poklopu nad kabinou nákladáku se objevil snědý muž. „Atlično, rebjata,“ vykřikl a zase zmizel.

Robert odskočil od průzoru a křečovitě se nadechl. Najednou si znovu uvědomil zápach špíny uvnitř transportéru. V puse začal mít divně sladko a když už to nemohl dál vydržet, začal zvracet na zmačkanou deku pod sebou.

Dávil se a nemohl popadnout dech. Pomalu se sesunul na podlahu. Lepké zvratky se mu přilepily na dlaně a na kolena. Bylo mu už všechno jedno. Ale přece jen po čtyřech odlezl do opačného kouta, co nejdál od zvratků.

Zády se opřel o teplou pancéřovou desku. Zvenčí zněla cizí zpěvná řeč, občas se někdo zasmál, kov narazil na kov. Odněkud zdáli chrčelo rádio. Potom usnul.

Probudilo ho cvaknutí zámku a záblesk světla. Jeho Rusák zase stál před zádi transportéru. Potáhl znechuceně nosem, podíval se na pozvracenou deku a řekl: „Vstavaj, malčik.“

Robert se zvedl, hlavou narazil na nízkou kovovou střechu transportéru a shrbeně vyšel ven. Rusák mu ukázal, aby šel k jednomu z nákladáků. Mhouřil oči, zvykal si na světlo a zase si vzpomněl na minoltu. Koukl se po Rusákovi, trochu v naději, že mu ji chce vrátit.

Za nákladákem seděla na zemi Sabina. Měla na sobě kalhotky od plavek a rukama si zakrývala drobná prsa. Málem vyprskl smíchy: najednou. .

„Znajesh etu děvočku?“ zeptal se Rusák.

„To je Kocourová,“ řekl.

Podívala se na něj velkýma hnědýma očima. Byl v nich úžas i strach ze všeho, co se kolem dělo. Zrovna takhle se včera dívala myš, kterou fotil. „Ana živjot v děrevni?“

Zavrtěl hlavou. „Sabina je z Jižáku. Jezdí sem na chalupu jako my.“

„Što eto jižak?“

„Jižní město. My bydlíme na Malý Straně.“

Tohle Rusáka zjevně nezajímalo. Ale možná taky jen nerozuměl.

„A kde jeho semja?“ „Cože?“

„Durak... Familija, rodina.“ „Budou asi v chalupě,“ ukázal Robert směrem, kde za stromy byla náves s Kocourovic chalupou. „Daleko?“

Robert zase zavrtěl hlavou.

„Idi tuda, malčik i skaži jeho atcu, ana u Russkich. Skaži jemu ana v parjadke. Nam nado benzina i nefta. Tože pišči. Poňjal?“

Na kopretinu se zlomeným stonkem hned vedle Rusákovy boty dotřepetal žluťásek. Kopretina se lehce zhoupla. Kdyby si na ni místo motýla sedla včela, možná, že by se ohnula až k zemi, řekl si Robert.

Potom zvedl oči k Rusákovi a mlčky na něj koukal. Rusák pokročil a šlápl na kopretinu. Motýl stačil poplašeně odstartovat.

Sabina sebou vylekaně trhla a sevřela ruce kolem hrudi ještě těsněji, jako kdyby jí byla zima.

„Páňjal?“... Ať mi vrátí minoltu, myslel si Robert, proboha ať mi vrátí moji minoltu.

„Idi v děrevňu i skaži: Běnzín. Náfta. Chlěba. Mjásó. Kansérvy. I děvočka vernotsja.“

Zaryl Robertovi prsty do ramene přesně tam, kde ráno. Zabolelo to mnohem víc. Stiskl zuby, aby se nerozbrečel a dokázal to.

„Idi,“ strčil do něj Rusák.

Šel pomalu. Ne proto, že by nechtěl být co nejrychleji pryč. Ale nohy se mu třáslly slabostí, jako kdyby zrovna uběhl tisíc kilometrů. Někde za zády se mu rozječela Kocourová, ale neotočil se. Jekot byl tišší a tišší, až docela ustal.

Těhotná Češka u kempinkového stolku se pokoušela vytírat starými novinami plechové misky. Když ji mýjel, zastavila ho.

„Řekni vašim, ať neblbnou a daj nám benzín a něco k jídlu. Kluci jsou fakt hodný, ale musej dostat, co chtějí.“

„A přimluvíte se, prosím vás, aby mi vrátil foťák“ zeptal se.

Zasmála se, ve žlutých zubech se jí objevila díra a Robert si vzpomněl. Jak na něj prskala.

„Mazej, kluku: Uvidíme...“

Jeden z mužů v maskáčích, kteří se rozvalovali na trávě, po něm hodil modřínovou šištičku. Ostatní se zasmáli.

Rozběhl se přímo proti Filipovi, ležícímu na boku vedle velké zelené plachty. Na poslední chvíli změnil směr, mrtvého koně oběhla utíkal k úvozu, vedoucímu dolů k vesnici. Když doběhl k prvním stromům, donesl vítr z Vychčína hlas poledních zvonů.

V půli úvozu ho popadl do náruče pan Havlíček z hasičárny: „Robíku!“ Nemohl se nadechnout. Když se mu to konečně podařilo, vyhrknuť jen: „Konzervy! A benzín!“

Pan Havlíček se otočil mezi stromy. „Chlapi, pustili malýho Junga!“ Na cestě se objevil pan Janák, pan Spáčil a Sabinin táta. Pan Spáčil měl dvouruční sekeru, kterou si od něj táta někdy půjčoval, když chodili do lesa na soušky. Sabinin táta držel za hlaveň brokovnici. Byl myslivec a lidi mu někdy v hospodě nadávali, že vraždí zvířata. Teď to vypadalo, že někdo trefil jeho.

„Kde je Sabina?“

„U nich. A moji minoltu maj taky. Chtěj ji vyměnit za benzín a za konzervy. Teda Sabinu.“

„Kde bysme vzali benzín?“ řekl pan Janák.

Pan Spáčil s panem Havlíčkem se zašklebili, pan Kocour jen nevěřičně zavrtěl hlavou.

V ohbí úvozu zahlédl Robert mámu s tátou. Vytrhl se panu Havlíčkovi a rozběhl se k nim.

„Robe,“ zašeptala máma, když se k ní přitisknut, „já se o tebe strašně bála,“

Táta se otočil dozadu na Denise. „Už jsem řek, mazej okamžitě domů. A ať tě ani nenapadne vracet se sem. Děti tu nemaj co dělat!“

„Mně už je ale šestnáct.“

„Řek jsem zpátky do chalupy!“ „A brácha s váma může bejt?“ „Musí nám říct, jak to v lomu vypadá.“

Shora dorazili chlapi. „Spáčil tam dívá bacha. kdyby něco,“ řekl pan Janák. Pan Janák byl úporný ctizádostivý precek, který se snažil do všeho mluvit, všechno organizovat a pokud možno šéfovat. Největší neštěstí světa jsou malý mužský. tvrdila vždycky máma.

„Já panu Spáčilovi pomůžu,“ řekl Denis.

Dostal pohlavek. „Domů!“ Pomalu se odlouдал.

Na návsi před Kocourovic chalupou byla skoro celá vesnice. Chyběly jen děti. Robert byl mezi dospělými dočista sám. Paní Kocourová seděla na plátěné rybářské stoličce a v sevřených rukách svírala kapesník. Sabinin táta k ní došel, položil brokovnici na zem a něco jí zašeptal. Paní Kocourová se zase rozplakala.

„Ženský, která se o ni postaráte,“ řekl pan Junák.

„Já sama,“ řekla paní Kocourová a zvedla se se stoličky.

„Tak pěkně od začátku, mladej,“ řekl Janák, když se uvelebil místo ní. Chtěl vědět všechno, od samého rána. Potom nechal přinést tužku a papír a Robert musel nakreslit pláněk, jak to v lomu vypadá.

„Kdo jim velí?“ zeptal se pak. „Andrjuša,“ řekl Robert. Nevěděl to, ale myslel si to.

„Jméno mě nezajímá. Hodnost.“ „Copak je důležitý, jakou má hodnost?“ řekl pan Kocour.

„Náhodou je,“ řekl pan Janák. „Důležitý je snad, co budem dělat. Aby nám holku vrátili nepoškozenou.“

Pan Janák se zasmál. Nějak se to nehodilo, nikdo se k němu nepřipojil. Robert si myslel, že by měli vrátit taky minoltu, ale nahlas neřekl nic. Stejně ho táta seřeže, až se dozví, že mu ji Andrjuša vzal.

„Dáme jim, co chtějí. Co jinýho nám zbejvá, když chceme Sabinu zachránit,“ řekl táta.

„Tyhle bejvalý komouši neuměj nic jinýho, než blbě radit,“ řekl pan Janák.

Táta se vztekle podíval do země. Máma vzala Roberta kolem ramen. „Jdem domů, Robe,“ řekla. „Už jsi stejně všechno pověděl.“

Zadem kolem Hakenova sadu se vrátili do chalupy. Robert se v kuchyni napil zteplalé vody ze džbánu a šel dozadu do pokoje. Brácha ležel na posteli a koukal do stropu. Na pingpongovém stole ležel pořád popsaný list ze sešitu.

„Proč bys nechtěl bejt hvězdárem?“ zeptal se Robert.

Denis vyskočil, sebral papír a strčil jej do kapsy bermud.

„Jestli příště budeš číst cizí dopisy, dostaneš po držce,“ vykřikl a hlas mu přitom přeskočil:

Robert se jen zašklebil. „Tak to tu nemáš nechávat válet. A stejně to nebyl dopis.“

„To je, jedno. Bylo to cizí.“

Robert si sedl do houpacího křesla s ulomeným opěradlem a zadíval se na stěnu před sebou. Měl tam všechny krásný fotky, co letos udělal. Nejlepší byl pan Neff, jak otevírá Na příkopech, tam kde dřív byla kancelář Air India, železářství a prodejnu počítačů. Ztratil přitom někde brejle a musel číst projev, který si připravil, s rukama nataženýma až ke kolenům.

„Nezahrajem si pinčes?“ zeptal se bráchy.

„Teď zrovna,“ řekl Denis. „Co kdybysme se tam šli mrknout?“

„Máma nás nepustí.“

Denis ukázal hlavou na okno do zahrady.

Ve dveřích do pokoje se objevila máma. „Odnesu na náves nějaký konzervy, kluci.“

„Ale oni chtěj benzín. A naftu,“ řekl Robert.

„Copak máme benzín?“

„Janák má naftu.“ Pan Janák přestavěl bývalou slepičárnu na mohutný víkend-haus s rozlehlou zelinářskou zahradou, kterou jeho žena s dcerou důkladně osázely vším, co je zapotřebí. On sám objížděl zahradu s malotraktorem a v kůlně měl velkou cisternu s naftou. Patřil mu autoservis s pumpou na benešovské silnici a všichni věděli, že dokáže z přídělů ulít, co se mu zachce. Taky od něj na černo kupovali.

„Janák nic zadarmo nedá,“ povzdechla si máma. Robert měl pocit, že tohle už dneska jednou slyšel, ale o někom jiném.

Nakoukl do kuchyně. Na stole stály dvě velké papírové krabice od sojové mouky, plné konzerv.

„Já ti pomůžu, mami,“ řekl.

Máma se nejdřív zatvářila, jako že ne, ale potom kývla hlavou. „Dobře. Ale pak se hned vrátíš domů. Dneska už toho bylo dost.“

Došli na náves. Před poštovní schránkou na Kocourovic plotě parkoval bílý Favorit pana Dvořáka s přívěsným vozíkem, do půli naplněným krabicemi s konzervami a jídlem. Byly tam taky dva desetilitrové kanistry s benzínem.

Pan Kocour stál nad panem Janákem, který se pořád rozvaloval na plátěné židliče. „Koupím to od tebe všechno,“ říkal zrovna.

Pan Janák se na něj zespoda, avšak s despektem usmíval. „Za co, vole? Bud rozumnej, to žrádlo jim musí stačit.“

„Že se nestydíte, nechat se takhle prosit,“ řekla paní Pásková. „Kdyby to bylo vaše děčko.“

„Mýmu děcku by se nikdy nic takovýho nemohlo stát,“ řekl pan Janák. „Umí si na sebe dát pozor. A kromě toho, víte, jak těžko se teď nafta shání. Přijde na šestset babek na litr a to musím mít štěstí.“

„Dám ti tisíc,“ řekl pan Kocour. „Bud rozumnej, Karle. Z čeho bys to začáloval. Máš holou prdel. Zkusíme to zatím jen se žrádlem a pak se uvidí.“

„Běž domů, Robe,“ řekla máma. „A ne abyste s Denisem někam šli.“ Pana Janáka Robert nesnášel. Vždycky mluvil jen u tom, co kolik sype a co se kde dá koupit. Byl to ten nejhorší konzumák, jakého znal.

„Trocha lidskýho citu by neuškodila, pane Janák,“ řekl táta.

„Tyhle starý bolševici mě bavěj,“ zasmál se pan Junák. „Když jste byli u vesla, chovali jste se lidsky, že jo, soudruhu Jungu?“ Tátovi pan Janák vždycky vykal, i když jinak tykal a říkal křestním jménem každému, kolem koho alespoň jednou přejel autem.

„Robe,“ řekla máma smutně a naléhavě. „Co jsem ti říkala.“

„Už jdu, mami.“

Doloudal se k chalupě. Denis stál s rukama v kapsách na záhrobcí. „Jdem tam, brácha?“

„V úvozu hlídá Spáčil.“

„Tak pojď zase přes Práškovíc louku.“

Obešli velkým obloukem vesnici a za březovým hájkem proběhli do lesa nad lomem. Doplížili se po stráni mezi pískovcovými balvany až na okraj lomu, sotva deset metrů za korbu jednoho z nákladáků.

Na mýtinu pražilo odpolední slunce. Byla prázdná, všichni Rusáci byli zalezlí někde ve stínu. Zelená celta uprostřed byla pokryta temnými skvrnami a zbytky z Filipa. Koňská hlava s hřívou slepenou krví poučila oči k nebi.

Za jedním z tanků se objevil Rusák s Robertovou minoltou v ruce. Otočil se dozadu a něco řekl. Vyšli dva další, jen v kalhotách od maskáčů, a vedli mezi sebou Sabinu. Dlouhé tmavé vlasy jí spadaly kolem hlavy a přes obličej.

Dovedli ji před skalní stěnu a Robert se lekl, že ji chtějí popravit. Zůstali však stát vedle ní a Rusák s minoltou je vyfotografoval. Vystřídali se. Potom ji jeden vzal kolem pasu a dal se vyfotit zblízka. Nakonec ji nechali stát samotnou a chvíli se o něčem radili.

„Dávaj,“ křikl nakonec ten, který držel foťák.

Nehýbala se. „Striptíz!“ křikl znovu. Pořád se nehýbala.

„Pomogi jejo,“ řekl ten s foťákem. Oba zbývající vykročili najednou. Robert se koukl na bráchu, který s otevřenou pusou pozoroval scénu na mýtině. Špendlík v uchu se mu stříbrně blýskal v odpoledním slunci.

Jeden z Rusáků sáhl Sabině po kalhotkách.

„Nechte ji bejt,“ vykřikl Denis a vrhl se na mýtinu.

Robert se příkrčil za balvan:

Denis doběhl k Rusákovi a pověsil se na něj. Rusák ho zlehka odstrčil a dál rval Sabině kalhotky dolů přes kolena.

„Nechte jí,“ zakřičel znovu Denis a praštil Rusáka do zad.

Rusák si ho nevšímal. Ten vedle se zaklonil a dlouhým švihem pravé ruky strefil Denise pěstí do pusy. Denis odlétl až k Rusákovi s foťákem a svezl se na zem. Když se zdvihl na kolena, stékal mu z úst pramínek krve. Ne, zašeptal si Robert.

Rusák s foťákem bez náprahu kopl Denise kanadou mezi zuby. Denis cukl hlavou dozadu, pomalu se převážil na záda a zůstal ležet v trávě.

Sabina se rozječela: Dneska zřejmě neuměla nic jiného.

Robert vyskočil a rozběhl se tam taky.

Za tankem se objevil Andrjuša. I on byl bez košile a v ruce držel velkou pistoli. Za ním se vykolébala Češka v květovaných šatech.

„Idioty,“ zařval Andrjuša. „Nechte ho,“ volal Robert. „To je brácha.“ Chytil Češku za ruku a pověsil se na ni.

Vyprostila se mu. Robert si klekl nad Denise. Brácha měl otevřené oči a pusou plnou rozlámaných zubů.

„Otoč ho na břicho, ať mu krev neteče do huby,“ řekla Češka. Když se k tomu neměl, ztěžka se sklonila a obrátila Denise hlavou dolů. „Neboj se, však se probere.“

Sabina nepřestávala ječet. Češka se narovnala, došla k ní a hřbetem ruky ji udeřila přes obličej. Sabina ztichla, jako kdyby ji někdo vypnul.

„To ste to pěkně posrali,“ řekla Češka a Robert nevěděl, jestli myslí je nebo Rusáky. Ukázala Sabině, aby si navlékla kalhotky a šla za ní.

Sabina se pohybovala jako loutka. Robert vykročil za nimi, pak se zastavil a ohlédl na bráchu. „Však se probere,“ řekla zase Češka.

Zatavili se u otevřeného transportéru, ve kterém Robert už jednou byl. Češka ukázala Sabině, aby si vlezla dovnitř. Robert se lekl, že tam má vlézt taky, ale místo

toho Češka zabouchla dveře a zeptala se ho: „Tak kde jsou s těma konzervama a s benzínem?“

„Mají jen jídlo. Benzínu je málo a nafta vůbec.“

„To ví každej, že benzínu je málo. Proč myslíš, že ho chceme?“ Podívala se tázavě na Andrušu.

„Nafta – ili děvočka,“ řekl Andruša.

„A brácha?“

„Chuj s nim. Brat tože.“

„Já vím, kdo má naftu,“ řekl Robert.

Češka se zasmála, černá skvrna po zubu vykoukla na slunce. „Když víš tak řekni. Nebo nás tam doved.“

Řekla Andrušovi něco rusky. Ten se otočil. zavolal dozadu několik povelů a vzápětí se objevili tři Rusáci. Jeden z nich si ještě dopínal opasek s pistolí.

Když míjeli celtu s Filipovou hlavou, díval se Robert na opačnou stranu.

Nešli k úvozu, ale po asfaltce k bývalé slepičárně. Hned pod vrcholkem stoupání potkali bílý Favorit. Za volantem seděl pan Dvořák, táta vedle něj. Vzadu byl pan Kocour, už bez brokovnice. Auto zastavilo a táta vyskočil ven. „Zdravstvujtě, taviřišči,“ křikl s křečovitým úsměvem.

Nikdo mu neodpověděl a Robert se za něj hrozně zastyděl.

„U nas vsje kanservy iz děrevni,“ řekl táta. „I němnožko běnzina.“ Rusák ukázal, aby jeli dál k lomu. „V děrevni uže ničevo, tolko naši semji,“ řekl táta.

„Chtěj naftu,“ řekl Robert. „Jinak nevrátěj Sabinu ani bráchu.“ „Bráchu? Kdo vám dovolil odejít z chalupy?“

Rusák strčil do Roberta a zase ukázal, aby auto pokračovalo nahoru. Táta poslušně nasedl a Favorit se pomalu rozjel do kopce.

Došli k Janákovici vikendhausu a Robert je zavedl ke kůlně. V šeru stála malá tisícilitrová cisterna na podvozku, vrchovatě naplněná naftou.

Rusáci nastartovali malotraktor zaparkovaný vedle, najeli k cisterně, připřáhli ji a vyrazili z kůlny... Když byli vprostřed dvora, objevil se ve vratech pan Janák. Tmavé kudrnaté vlasy měl spleené potem a byl ještě ošklivější než jindy.

„Stát! To je moje cisterna!“ křičel. Rusák s pistolí pomalu sáhl k pasu a rozeplnul pouzdro.

Pan Janák rychle ustoupil k plotu. Malotraktor s cisternou pomalu projel kolem něj. Rusáci s Robertem šli za ním. Když byli ve vratech, řekl pan Janák přídušeně: „Tohle teda ten tvůj zkurvenej fotr pěkně zaplatí. A ty taky, hajzle. Židáci zasraný...“

Když dorazili k lomu, stál už Favorit čumákem směrem ke vsi a přívěsný vozík byl prázdný. Krabice s konzervami zmizely v některém z nákladáků.

„Otlíčnik,“ plácl Andruša Roberta do ramene. Robert se otrásl. Třeba mi vrátí minoltu, napadlo ho.

„Pan Janák povídal, že budeš muset všechnu tu naftu zaplatit,“ řekl tátovi. „Nějak to srovnáme, pane Jung,“ řekl Sabinin táta.

„Tavarišč kamandir,“ začal táta. „Kadga my vam dali něřř, vazmožno věrnũ naši děti.“

„Adnavo malčika da, no děvočku i vtarovo ješčo něřř,“ řekl Andrjuša. „Ani astanut s nami da kanca:“

„Ale -“ začal táta česky a pak honem přičinlivě přeřel do ruřtiny. „My vam něřř i vy nam naši děti:“

„On nam něřř,“ ukázal Andrjuša na Roberta. „I mořet těpěř uchadit.“ „Roberte.“ řekl táta. „Nasedni a jedem.“

„Ne, tati,“ řekl Robert. „Já tu počkám na bráchu.“ Neř to stačil dořřct, dostat hrozný strach. Ale zároveň věděł, ře teď nemůře odejřt a ře tu musí zũstat s Denisem do té doby, dokud je nepustř všechny řři i s tou blbou Sabinou.

Auto se rozjelo zpátky do vesnice. Po pár metrech se zastavilo, táta vystoupil a zũstal na rozpáleném asfaltu.

Robert se otočil a řel s Rusákama do lomu.

Denis leřel pořád na stejném místě. Loužička krve u ůst mu pomalu zasychala a tmavě rudé potůčky na obličeji se proměnily v stupy. Dýchal, oči měl ůř zavřené a vypadal, ře spř. Přikolébala se těhotná Česka se řpinavým ručníkem a hodila mu ho přes hlavu.

„Na tom slunci to bude takhle lepřř,“ řekla... Kolem bráchovy hlavy bzučely mouchy.

Robert se posadil vedle něj na trávu a rozhlédl se po lomu. K cisterně valili Rusáci sudy, přivázané předřřm k tankũm. Další sbřrali věci a zbraně, rozházené po lomu. Kolem přeřlo snědé dítě a jen kousek od Denisovy hlavy se vyčũralo.

Podřval se směrem k vesnici. Táta stál pořád na asfaltce a dřval se směrem do lomu. Vzadu mezi stromy nad ůvozem se mřhaly něřaké postavy. Zdálo se mu, ře mezi nimi vidř mámu, ale jistý si nebył.

Zarachotil první motor a z výfuku tanku se vyvalil oblak černého dýmu. Táta udělal krok k lomu, zastavil se, a potom, jako kdyby sebral všechnu síly, vykročil dál. Minul celtu s Filipovými vnitřnostmi a hlavou a postavil se před gazík.

Rusáci nalézali na korby nákladákũ a soukali se do tankových věřř. Andrjuša, který ůř seděl v gazíku vedle řřdice, vystoupil ven. Za nřm vylezla těhotná Česka. Andrjuša přřstoupil k tátovi. Táta ukázal na Roberta s Denisem a něčo řval. Andrjuša prudce gestikuloval.

Mezi stromy nad ůvozem se vynořilo několik postav.

Táta chytil Andrjuřu za ruku. Andrjuša mu ruku vytrhl a sáhl k opasku po pistoli. Hřměly motory.

Táta se nehýbal. Andrjuša vystřelil do země.

Postavy zase zmizely mezi stromy. Táta udělal krok dopředu před kapotu gazíku. Zazněł další výřřel a táta se pomalu svezł na zem.

Andrjuša zastrčil pistoli do pouzdra a ukázal Češce, aby nastoupila.

Zavrtěla hlavou a místo toho se odkolébala k transportéru. Otevřela zadní dveře, nakoukla dovnitř a potom vytáhla Sabinu.

Sabina se vyděšeně rozhlédla kolem a potom se rozběhla k Robertovi s Denisem.

Těhotná Češka se na ně chvilku dívala, potom zavrtěla hlavou a něco vykřikla. V hluku motorů nebylo slyšet co.

Gazík k ní zacouval a Češka nastoupila. Potom se auto rozjelo, širokým obloukem se vyhnulo tátovi i celtě a zamířilo k asfaltce.

Za ním vyjel první tank, transportéry a nákladáky. Druhý tank pomalu otočil věž směrem ke skalní stěně a z velkorážného kulometu se zarachotila dlouhá dávka. Odštěpky pískovce se rozlétly po lomu.

Robertu najednou napadlo, že Sabina je strašně hezká holka a že minoltu už nikdy neuvidí.

Potom se zastavil svět. Stál do té doby, dokud se nad nimi nesklonila máma. Hladila Sabinu po ramenou a za ruku držela Denise, který pořád vypadal, jako že spí. Robert se přitiskl k mámě.

„Děti... děti moje,“ řekla. Z kapsy Denisových bermud koukal roh složeného listu papíru. Robert vytáhl papír ven a rozevřel ho. Our family has four members. They are my father, my mother, my brother Robert and me. My father is... Dál číst Robert nedokázal.

My father is dead, řekl bezhlesně.

Podíval se na básničku.

Jak Měsíc dorůstáš do krásy

Štěstí že nejsem hvězdář

A nepotřebuju dalekohled

Roztrhal papír na malé kousíčky a rozhodil je do trávy. Chtělo se mu brečet, ale nešlo to a věděl, že už nikdy v životě mu to nepůjde.

JAK JSME SI POŘÍDILI AUTO

František Novotný

Na auto jsme šetřili dlouho. Naše rodina s tím začala ještě dříve, než jsem se narodil, jelikož mám staršího bratra Vildu a ještě starší sestru Adélu. Oni byli kvůli tomu šetření navíc naštvaní, bratr Vilda proto, poněvadž mu tatínek odmítl koupit v prodejně „Trumf“ kalhoty tyrolačky s padacím mostem a on tím pádem před spolužáky v učňáku neobstál. Adéla zase zuřila jiným způsobem, brečela v koutě a vyřvávala, že je furt panna a to jenom proto, že nemá nic na sebe.

Ale náš tatínek nepovolil. A maminka ho podporovala, protože za to mohla. To ona zdělila po babičce padesát let starý stolní počítač „Commodore“ a přinesla jej tatínkovi věnem. Tatínek měl ještě za svobodných časů program „Hrou dobrým motoristou“, koupil jej z druhé ruky od veksláků, a tak to dali dohromady. Pamatuju si, jak jednou se Adéla opět naštvála a ječela na maminku, stejně si tě vzal jenom kvůli tomu komodóru! Jenže si nevšimla, že v jedné světničce naší vilky je i tatínek a ten jí vzápětí dal ohromnou facku. Zasloužila si to, potvora jedna!

Zkrátka tatínek a maminka měli jeden cíl a šli tvrdě za ním. Vždycky večer posledního dne každého měsíce počítali rukou společnou naše úspory a pak tatínek na černé prkénko – které, co si pamatuju, bylo natlučeno místo prasklé obrazovky na přední straně našeho televizoru napsal křídou velké číslo, které ukazovalo, kolik měsíců budeme muset ještě šetřit.

Když jsem začal chodit do školy, objevila se tam konečně jenom jedna číslice a já celé večery trávil koukáním na ten černý obdélník a pořád dokola jsem si přál – ať už je tam nula, ať už je tam nula...

Tatínek trávil večery obdobně. Zíral do vybledlé, mnohokrát přiřhazované obrazovky staříčkého Commodoru, ruce na volantku simulátoru a učil se podle programu „Hrou: dobrým motoristou“ řídit auto, a maminka mu přes rameno napovídala a sahala po malé šaltpáce, kterou měl pod volantkem na klíně. Tak hřejivé byly naše rodinné večery.

Jenom Vilda furt hudral, že nemáme ani tu blbou televizi, ale tatínek měl spočítáno, že nová televizní obrazovka by oddálila splnění jeho životního snu o dva měsíce. Jenže Vilda si furt nedal pokoj a řekl, že místo televizoru si naši pořídili mě, a že z toho on nic nemá. Hned vyfasoval facáka a já se rozbrečel, že nejsem žádný televizor a tatínek mě chlácholil a brblal cosi o tom, jak jsou zimní večery dlouhé.

V neděli jsme chodili na procházky po silnici od jednoho vraku ztroskotaného auta k druhému. Lemovaly oba příkopy silnice souvislou řadou a tatínek do nich lezl, sedal si na místo řidiče a ověřoval si to, co ho naučil program „Hrou dobrým motoristou“. Kroutil volantem, pokud vrak ještě nějaký měl, tvářil se bojovně a maminka mu tleskala.

Vytrvalost hory přenáší, praví přísloví, a moudrost lidu se projevila i na naší rodině. Letos, 31. června, namaloval tatínek televizoru na čelo velikánskou nulu. Ženo,

děti, pravil slavnostním hlasem, máme našetřeno, po žních vyrazíme do městečka na pouť a na jarmarku si koupíme auto. A potom hlučně popotáhl, maminka brečela, já křičel velice nahlas hurá a Vilda s Adélou se na sebe posupně šklebili.

Všech šest zbývajících týdnů jsme pilně cvičili. Maminka studovala autoatlas našeho okresu a na housky novinového papíru si vypisovala kilometry, kde jsou hlubší díry než dva metry a také brody s bezpečnou hloubkou. Nám dětem tatínek vyrobil z vrakových součástek učební pomůcky, na kterých jsme trénovali utahování šroubků, nýtování plechů, uzlování lanek od plynu a od ruční brzdy a všechno to, co musí rodina zvládnout, než může bezpečně nastoupit do čerstvě koupeného automobilu.

Jednotlivé úkony nám tatínek pečlivě změřil se stopkami v rukou a varoval nás, děti, neberte to na lehkou váhu, garanční opravy jsou pro kupujícího velice náročné a přece víte, že na ně budeme mít jenom hodinu a pak nás jarmarečník automobilák vystrčí na silnici!

Nejhorší jsem to měl já a musím přiznat, že koncem července jsem zapochyboval, zda je to dobrý nápad – koupit si auto. tatínek uřezal našemu jedinému stolu nohy ve třiceticentimetrové výši, od té doby obědváme a večeříme jako Turci na zkřížených nohou, a odspodu na desku stolu připevnil různé trubičky, plechy, šrouby, pružiny, trouby od kamen jako tlumič výfuku a všechna ostatní hejblata, co má auto pod břichem.

Jaroušku, synku, ty jsi nejmenší, oslovil mě, jakmile uzavřeme koupi, vrhneš se pod auto a pozutahuješ všechno, co jen uvidíš. Pamatuj si, chlapče, že bezpečnost rodiny je v tvých rukou, dodal a pak, prázdniny neprázdniny, mě dřel každý den jako nevolníka – pod auto – ven – pod auto, teda pod stůl – ven – a tak pořád dokola.

Na pouť jsme vyrazili za svítání. Tatínek nesl na zádech batoh s penězi, maminka vojenský stan z výprodeje, kotlík, pytlík brambor a ostatní tábornické vybavení, bratr Vilda obrovskou zavínovačku s vercajkem, Adéla orezlý propanbutanový vaříč a pronajaté spací pytle, no a já zbýající drobnosti. Do městečka jsme dorazili před polednem, zpocení jako koně, a Adéla zase kňourala, anžto si odřela paty. Všude byly mraky lidí, většinou také vybavených na přenocování, ale my vyhlíželi hlavně rodinné výpravy vystrojené podobně jako naše batohem penězákem. Chtěli jsme vědět, jaká bude konkurence. To se ví, že nás ostatní očumovali a z davu se nesly výkřiky, hele, koukni se, další si jdou kupovat auto, a pak že prej lidi nemaj peníze, kde asi na to auto vzali, nádivové, vidíte, jak se nesou?! – a my se opravdu nesli, protože v tom okamžiku jsme byli někdo.

Jarmark byl jako vždy na louce u řeky za městečkem, stálo tam spousta bud, kolotočů a stánků s cukrovými špalky, lízátky, mluvícími kalkulačkami, roboty na setrvačnické, rendlíky a cedníky, patentními léky proti AIDSu, magnetickými disky třetí jakosti, malovanými šátky z igelitu, polévanými srdci z náhražkového perníku, přizhavenými televizory, automatickými pračkami na péro a uprostřed vši té vřavy, jakotu, smíchu, halekání, pláče, drkotání a skřípání kolotočů, kvílení, povyku a tar-

tasu kraloval velký stan a v něm bylo vystaveno pět aut, pět bouráků s lesklými, tu a tam pomačkanými a poškrábanými karoseriemi... Tatínek zafrkal nosem jako jezevčík, když zvětrí lišku, a s hypnotizovanými očima kráčel jako ve snách k automobilákovému stánku.

Heleno, vidíš tu krásu? úpěl tenkým hláskem, ale maminka v tom okamžiku sehlala: Zapomněla se totiž u boudy s těmi pračkami na klíček, kde už hlouček ženských, vážných zájemkyň, hlasitě vyvolával svoje přednosti kupujícího. Maminka v koutku srdce toužila po pračce už dávno a teď podlehla. Lidičky, spustila s vervou, když rozrazila šik před stánkem, kdo má větší právo na pračku než já? Koukněte, mám tři děti a diplom zasloužilé matky na ně, přitom ukázala na nás, teda na Vildu, červenající se Adélu a na mě, perfektně agitovala, a to prosím ráno byli jako z cukru. Jsem už z toho zoufalá, peru od rána do večera a pořád je to málo. Mnohdy nemám ani čas, abych uvařila, jen se podívejte, jak je ten malý. hubený, to jako myslela mě, přece byste nebyli tak krutí a nedopustili, aby moje děti zahynuly hladem! Dopřejte mi dobročinu pračky, žadonila na všechny strany, já můžu platit hotově, naklonila se k jarmarečníku pračkaři, který právě obrovskou klikou natahoval jednu ze dvou vystavených praček, vidíte toho může s naditým penězákem – tak to je můj manžel. Tím se dopustila strategické chyby, s jarmarečníkem se totiž ohlédly po tatínkovi i ostatní ženské a podle obrovitosti batohu poznaly, co vlastně jdeme kupovat.

Jdou kupovat auto!, vykřikla jedna z nich, co tady začlániš, ty dūro, přidala se druhá, a pak maminku potupně vyhnaly s takovými nadávkami, které zde nemohu vypsát, neb by mi byla snížena známka z mravů.

Mezitím se tatínek zařadil do fronty, kde už stáli jiní pánové s penězáky na zádech. Bylo jich asi tucet a mezi nimi i pan Jonáček, náš soused, který taktéž šetřil na auto. Byl jsem rád, že si tatínek nevšiml maminčina zaváhání, to myslím, jak ji zlákal ten stánek s pračkami, že mohl klidně halekat z fronty, Heluš, běž s děckama postavit stan, já se tady nechám zatím zaregistrovat, a pozdravil se s panem Jonáčkem, který se tvářil poněkud kysele.

Našel jsem si čtverec udupané hlíny a než se vrátil tatínek z registrace, měli jsme stan už postavený a v kotlíku se vařily brambory k večeři. Zítřka nás čeká tvrdý kvalifikační boj, pravil ustaraně tatínek, když se skláněl k vařiči, aby si ohřál zkřehlé ruce, neboť k večeru začalo studeně foukat z okolních strnišť, je přihlášeno čtrnáct zákazníků. Tož děcka, nevím, nevím, zda to dokáže me, kroutil hlavou. Jaroušku, ne abys vykřikl, až tě v noci budu budit, napomenul mě ještě předtím, než jsme ihned po večeři zalezli do najatých spacáků...

Vůbec jsem nevykřikl, i když byla tma tmoucí a tatínek se nade mnou strašidelně tyčila Vilda hlasitě chrápal jako dospělý chlap. Vyplížil jsem se bez řeči z našeho stanu, přeplazil se padesát metrů a pod okrajem celtoviny vnikl do automobilákového stánku. Tady stály ty nádhery, zosobněné tatínkovy sny. Plazil jsem se okolo nich a čenichal nosem z všech sil.

Jak to říkal tatínek? Musíš cítit benzín, ale ne zas moc. Tam, kde ho neucítíš,

zapomněli ve výrobě namontovat benzínovou nádrž, a zase tam, kde to hodně smrdí, je nádrž děravá a benzín vytek. Zaplazel jsem se i pod auta a sahal na kartery. Musí být od oleje, pokud jsou čisté. ušetřili ve fabrice olejovou náplň, i to jsem věděl od tatínka, a tak jsem poctivě hmatal na břicha všech pěti auťáků. Dvakrát jsem nenahmatal nic, jenom prázdnou díru, ale u posledního auta úplně vpředu to bylo v pořádku, málem jsem se v té kaluži oleje utopil. Tak jsem se honem vyplížil ven, protože kdyby mě jarmarečník nachytal, ležel na pultě, pod sebou nafukovací matraci, a chrápal ještě víc než Vilda, tatínka by diskvalifikovali pro nedovolené nákupní praktiky a my bychom se vrátili s bžundou.

Já se sice vrátil bez bžundy, ale zato s vrstvou převodového oleje na všech částech těla, a tatínek, který na mě čekal, pravil, tak co?, a já zašeptal, ten úplně vpředu, tatínku, a on na to, jo, to je ta flekatá zrezavělá metalýza a pak si na mne sáhl a řekl, už ses někdy, Jaroušku, koupal o jedné v noci? a šli jsme si stoupnout do řeky. Tatínek funěl, drhl ze mne olej pískem, voda bublala přes kameny a já hrdinně držet jako náčelník Apačů u mučednického kůlu. Děkuji ti, Jaroušku, zašeptal tatínek ještě, když jsme se opět soukali do spacích pytlů a pak jsem usnul.

Kvalifikace začala brzy ráno. Všichni lidé u ostatních krámků přerušili svoje vychvalování, jako jak jsou dobří kupující, a nahrnuli se před automobilákův stan, aby si vyslechli kvalifikační projevy uchazečů o letošní titul autozákazníka. Tatínek se dostal na řadu, když sypala desátá. Dámy a pánové, již jako útlý hošík jsem veškerý volný čas trávil v divočině mimoúrovňových křižovatek, podléhaje volání dále, dále modravých obláčky výfukových plynů, jež v tehdejších dobách byly ještě hojné. Omámily mou duši navždy, zahájil velkolepě, a již ve druhé třídě jsem znal nazpaměť životopis Klementa Laurina a udivoval tímto ojedinělým výkonem školní inspektory, abych si jejich pozornost udržel až do třídy osmé, když jsem výhradně klel rapid favorit, pokračoval tatínek a líčil dál fascinovanému publiku své jinošství a posléze i seznámení s maminkou, v níž získal tak skvělou pomocnici pro splnění svého celoživotního snu.

Leč ani my jsme nezůstali nečinní. Zapojili jsme se pantomimicky do tatínkova volebního boje: Maminka v plavkách vyskočila za automobilákovými zády na prodejní pult, byl ideálně prázdný, a předvedla gymnastické cvičení se zapalovací soustavou. Červené a žluté kabely od svíček ožily v jejích rukou jako koráloví hadi v teplé vodě tropických moří, na špičce nosu balancovala rozdělovač a zapalovací cívku si nechala běhat jako jojo od konce jedné ruky na konec druhé. Jakmile skončila, ihned na její místo nastoupil bratr Vilda, který se představil žonglováním se sedmi francouzskými klíči. Ale největší úspěch sklidila Adéla, jelikož její erotický výstup s hasákem byl odměněn frenetickým potleskem, ke kterému se přidal i automobilák, a to už je co říct, neboť z poutí byl zvyklý na leccos.

Dejte mi auto nebo smrt! vykřikl nakonec tatínek do doznívajícího potlesku a – a vítězství bylo naše. Měřič koupěschopnosti pod pultem ukázal maximum a tatínek byl jmenován prvním kupujícím. I pan Jonáček uspěl, i když se kvalifikoval tak-

tak, jako pátý. Beru tu zrezavělou metalýzu, pravil ledabyly tatínek k prodávajícímu jarmarečníku a přitom na mne spiklenecky mrkl. Jako první kupující máte právo výběru, odvětil automobilák, kup provedeme v poledne, připravte si oheň na placení a uvědomte si, že ke garančce vám nepřidám ani minutu. Připojil na půl úst a rychle odbyl i čtyři zbývající zákaznky.

V poledne bylo na plácku před stánkem s auty navrženo pět hranic. Na podkladu z útržků novin a chuchvalců dřevité vlny spočívaly do pyramid vyskládané balíčky ušmudlaných bankovek. Hlídal je důležitě se tvářící okrskář a automobilák v doprovodu pana Bláhy, notáře z městečka, chodil od jedné hromádky k druhé, přepočítával peníze, říkal, v pořádku, pan Bláha si vždy cosi zapsal do ležter, co nosil na levé ruce, jako když se chová mámino, a pak automobilák vždy škrtl zápalkou a za chvíli se nad jarmarkem zvedalo pět černých kouřových sloupů. Kolikrát jsme v minulých letech závistivě vyhlíželi z naší vilky, když se tu a tam zvedaly na obzoru podobné sloupy. A teď jsme se konečně dočkali toho štěstí, že i naše peníze se změnilly v dým. Až dohořela i ta nejposlednější bankovka, byla koupě uzavřena a mohlo se přistoupit ke garančním prohlídkám.

Začněte! zavelel automobilák, už bez zápalek, a převrátil digitální přesýpačky. Já hned na začátku ztratil cenné sekundy, protože když se tatínek, maminka, Vilda s Adélou, celá familie Jonáčků a též ostatní tři rodiny vrhli k autům, zůstal jsem stát a zíral na přesýpačky. Byl to nový model, ve skleněné trubičce mezi baňkami místo obvyklého mlýnského kolečka vrčela malá turbínka, která přes převod, vyvedený skleněnou stěnou převracela lístečky s nadepsanými minutami.

Jaroušku, zaúpěl tatínek vyčítavě, tlačil právě naše auto ven ze stánku, nezevluj! a já se zahanbeně vzpamatoval a vrhl se střežhlav pod auťák. Šlo nám to jako na drátku. Vilda jediným máchnutím rozhodil zavinovačku s vercajkem podél celé délky vozu, ležela tam jako urvaný těžební pás korečkového bagru, a každý si bral, co potřeboval. Maminka s Adélou štípačky, šroubováky a svítky drátu na elektroinstalaci, tatínek nástrčkové klíče na svíčky, Vilda speciální s navařenou trubkou na utažení disků a já ty obyčejné stranové na drobnosti.

Na chvilku nás vytrhly z práce dva zoufalé výkřiky. To pan Jonáček a ještě jeden zákazník zjistili, že jejich auta nemají motory. I mne to vyvedlo z tempa, ale vzápětí jsem opět pilně drátoval výfuk. Jak jsem blahořečil tatínkovi za jeho tréninkové metody s troubami od kamen.

Hodina uběhla než bys řekl švec, do vozů! zavelel automobilák, my, tak jak jsme byli umounění, jsme se vecpali do vozu, maminka dopředu vedle tatínka, s ostrážitým výrazem v obličejí a prst založen v autoatlasu, já vmáčknut mezi Vildou a Adélou, ještě v ní mocně pracoval úspěch jejího erotického výstupu, nahodte motory!, velel dál jarmarečník, tatínek ručně spojil dva drátky, na nichž maminčiny obratné ruce vykouzlily umné háčky (spínací skříňka našemu autu chyběla, což jsem v noci přehlédl), a světe div se!, motor nastartoval. Tatínek škruňhavě zařadil a my se rozjeli. Ať už vás tady nikdy nevidím, zařval za námi nadšeně automobilák předepsanou

formuli, a samozřejmě totéž, i když méně bujaře vykřikl i za zeleným stejnem pana Jonáčka, jelikož i on se vydal krokem v našich stopách. Heroickým úsilím se mu totiž podařilo namontovat zadní sedačky obráceně a vyříznout v podlaze za nimi podélné otvory, jimiž i stará Jonáčková a jejich Francek prostrčili nohy a nyní se jimi vehementně odráželi, aby urazili alespoň předepsaných padesát metrů, protože jinak by auto propadlo eráru. Další vyjíždějící vozy se mi již nepoštěstilo zahlédnout, neb celá pouť se skryla za modrým dýmem, a já pochopil to tatínkovo volání modrých dalek.

Děti, maminko, my jedeme!, křičel tatínek šťastně, my jedeme! Zařadil vyšší rychlostní stupeň. Kupodivu mu to šlo, i auto jelo dál, čemuž se nejvíce divil skeptik Vilda. To není možné, ono to fakt jede, to snad není možné, říkal pořád dokola až do okamžiku, kdy při přejezdu kolejové vlečky se kousl do jazyka. To tě odnaučí pochybovat, ulevil si tatínek, vyděšen jeho bolestným zavytím, a s gustem přidal plyn. Což byla chyba, protože hned jsme vltli do rigolu, auto nadskočilo, ozval se skřípot plechu a já uviděl přímo pod nohama popraskaný asfalt silnice.

Tatí, zastav! vypískla Adéla, ztratili jsme podlahu, ale tatínek nedbal. Posedl ho motoristický das, konečně mohl holdovat své vášni a rozhodl se vyholdovat si ji až do dna. Nevadí, děti, volal z předního sedadla, držte nohy nahoře, motor táhne dobře a to je hlavní.

Oskare, myslí na děti! zakvílela maminka, ale tatínek jenom přidupl plynový pedál. Naštěstí jsme byli všichni, Vilda, Adéla a já, kvůli našemu stolu zvyklí sedat se zkříženýma nohama a tak jsme chybějící podlahu nepostrádali. Horší bylo, že celé auto se na každém hrbolu zavlinovalo jako stonožka a v karosérii to zlověstně skřípělo.

Když jsme najížděli na okresku a auto se zhouplo na hraně křižovatky, odpadl se značným rachotem celý zadní díl i se zavazadlovým prostorem. Učiliště, kde se Vilda připravoval k maturitě, bylo s konečnou platností bez vercajku, a mně začalo táhnout na záda, ale nechtěl jsem tatínkovi kazit radost. Co se děje, děti?, volal dozadu, nic, otecko, jeď dál, zařval mu do ucha i přes pokousaný jazyk Vilda, kterému ze zarudlého obličejce se divě leskly oči. Konečně i v něm procitly otcovské geny.

Oskare, okamžitě zastav, nebo se stane něco hrozného!, bědovala maminka, tak jsem si to cestování automobilem nepředstavovala, tak slyšíš, zastav! nepřestávala protestovat a sápala se po šaltpáce, ale tatínek ji držel železnou rukou, jako by to bylo skutečné kormidlo škuneru v bouři a on kormidelník Vlnovský, a my se řítili dál. Jsem přesvědčen, že právě tehdy pojal tatínek ten úmysl, jenž nás přivedl ke slávě.

No tak, Heluš, domlouval mamince, teď nemůžu zastavit, nemusel bych už vůbec nastartovat. Víš, jaká to bude sláva, až DOJEDEME do vesnice?, a tehdy pochopila i maminka. Držela nejen jazyk za zuby, zkroucená na bok držela i šaltpáku, když už v rychlostní skříni nedrželo nic, ani jeden kvalt, a přitom úsečně vyrazela, oválná vlevo, kulatá metrová vpravo, vyplněná vodou pod horizontem, a my děti vzadu jásaly, protože byla zase rodinná pohoda. Tak jsem se přiřítili v oblacích prachu do naší vesničky, ale to už z naší limuzíny byla bugina, neboť během cesty odpadly nejen blatníky, ale i střecha, která nebyla projektována na tak dlouhotrvalý tlak vzduchu.

Motor najednou začal jít jenom na dva válce, rapidně jsme zpomalili a to bylo naše štěstí, protože před tatínkem od vibrací prasklo přední sklo a rozběhl se po něm pavouk trhlín.

Maminko, vykřikl tatínek velkým hlasem, nevidím, slepý jsem!, a už si to šněroval do plotu souseda Mráčka, co má třetí stavení od kraje. Jenže maminka ukázala, že je správnou družkou svého muže. Energicky smýkla volantem a my jsme betonové sloupky plotu jen lízli, zanechávající na nich oboje levé dveře.

Heluš, vydrž ještě pět set metrů, křičel tatínek, ze začerněného obličej mu svítily oči jako o kvartálním pití, a maminka stiskla rty, dívala se dopředu tou svou méně popraskanou půlkou skla a levou rukou vedla naše auto ve složitých kličkách po labyrintu vozovky. Sousedí vybíhali z domků, ti, se kterými jsme byli pohádaní nám hrozili, a ti, se kterými jsme kamarádili, nám mávali a volali sláva. V tom randálu, i přes mou snahu výfuk upadl už dávno, stejně ničemu nebylo rozumět a z auta vyhlížela všechna gesta podobně, a proto jsem se zase nedověděl, kdo má naší rodinu rád a kdo ne.

Ještě dvě stě metrů! zvolal tatínek, děti, dokážem to, a pak najednou děsně, ale děsně zařval, tachometr je v háji!!! (on to ve skutečnosti zařval jinak, ale maminka mi nařídila, že do slohové práce to musím napsat takto), a k tomu jedním dechem, hoďte mi sem Jarouška! a můj silný bratr Vilda mě popadl a opravdu hodil dopředu a tatínek šikovně uhnul a já dopadl pod volant mezi pedály spojky a brzdy a hned jsem věděl, co mám dělat. Lapil jsem uvolněný náhon tachometru který se mrskal sem a tam jako užovka v mokré trávě a ihned ten bovden cpal tam, kam patří, nazpět do tachometru.

Drž, Jaroušku, proboha jenom drž, volal tatínek svatým hlasem a sevřel mě koleny, protože aufák sebou strašně házel. K nám se totiž už dvacet let jezdilo výhradně na koni a ulice podle toho vypadala. A tak jsem cpal toho hada bovdenu furt do tachometru a říkal si, že radši zemřu, než abych bovden pustil, protože v tom okamžiku jsem tatínka strašně miloval, a jak už jsem napsal, radši bych umřel, než abych ho zklamal. Ono se málem splnilo to první. Už jsme doma, zaslechl jsem Vildovo zaječení, Adéla vřískala nadšením a vtom se ozvala hromová rána a víc si nepamatuju...

Porazili jsme si svoje vlastní vrátka, ale auto i bez zadní nápravy, uvázla v příkopu, se setrvačností doplazilo na dvorek jako pes s přeraženým hrbetem. Mně nic nebylo, až na velkou bouli na hlavě, a tak jsem i já mohl jít na obecní úřad. Tatínek před svědky vymontoval tachometr a předložil jej starostovi jako corpus delicti, že jsme ujeli autem 13,7 km a ustavil tak NOVÝ NÁRODNÍ REKORD.

Vlastně dva. Jeden na absolutní vzdálenost a druhý na dojezd do plánovaného cíle. A to si všechno pašák tatínek usmyslel dopředu. Byl slavnostně zvolen motoristou roku, i my jsme se stali slavnými, přijeli redaktori z krajských novin, udělali s námi reportáž a pak napsali do novin článek s titulkem „Jak plně žije náš člověk“. Pan Jonáček mohl puknout vzteky, jelikož stará Jonáčka a jejich Francek ušlapali stěží

sedm set metrů a ani pes po nich neštěk. Ale tím naše sláva ještě neskončila, poněvadž po nějaké době nás písemně pozvali ještě na okres, celou rodinu a každý dostal zlatý odznak „Jel jsem automobilem“.

Od té doby nám auto stojí na dvorku jako pomník. Vilda sice uvažoval o tom, že ho spraví, ale pak ho to přešlo. Benzín z jeho jednorázové nádrže jsme stejně všecek vyjeli a kde bychom sehnali další, když už se nejméně deset let nikde neprodává? Občas si do auta sedne tatínek, kroutí volantem na místě, usmívá se a pak je hodný na maminku. I my s Adélou se máme dobře. Ona už není panna a mě zvolili ve škole předsedou třídy. Prý mne čeká velká kariéra.

JEDEN DEN ZOJI ANDREJEVNY

Eva Hauserová

„Franto, pojď honem! Dovezli nám tu tkáň, jdem na to!“

Lojza tisknul ke své široké hrudi termosku s drahocenným vzorkem.

Na sobě měl montérky a flanelovou košili, jeho hromotlucký zjev i neoholená usměvavá tvář vůbec nepřipomínaly obrýlené asteniky z kapitalistických vědeckých ústavů. Však také pracoval v Ústavu pro výzkum komunistické budoucnosti T. D. Lysenka. A však se také psal květen 1950.

Franta si vyhrnul rukávy své modré svazácké košile a plivnul si do dlaní. „Tak, a dem na tu vědu! My těm buržoustům, pavědcům, prognostikům ukážeme, zač je toho loket!“

Světlá, moderní laboratoř byla skoro úplně zabraná mohutným, lesklým, úplně novým strojem, na jehož trubky, táhla, tiskárny, zářiče i ochranné štíty padlo nejméně pět tun té nejkvalitnější oceli. Lojza zapojil přívod elektřiny do stroje.

„Jen aby nám nevypnuli proud,“ zabručel.

„Nevypnou!“ odbyl ho Franta s naprostou jistotou. „Věřím těm našim klukům energetickým! Jak by splnili pětiletku, kdyby nestačili na ty své úkoly?“

Soustřeďoval se na nejsložitější úkon z celé přípravy pokusu: vpravit mozkovou tkáň sterilně do nerezové nálevky, odkud ji stroj automaticky nasaje do jarovizátoru. Jarovizátor, srdce celého zařízení, sloužil k tomu, aby přiměl mozkovou tkáň pomocí výbojů záření myslet s předstihem. Tkáň pak měla produkovat vize budoucnosti, které se měly s nepatrným zpožděním objevit ve výstupu tiskárny. Všechny úkony se zdařily, tkáň, drážďená výboji, začala produkovat první impulsy.

„V paměti je celé učení, všechny noviny a plány a usnesení,“ zašeptal Franta, když svorně s Lojzou sledovali ručičky tančící na cifernících stroje, „ale napadlo mě... bude za čtyřicet let ještě...“ Nepatrně pokynul hlavou k portrétu J. V. Stalina, který moudře a otcovsky shlížel ze stěny na oba vědce.

Lojza se takové myšlenky zděsil. „Ale to se rozumí... jak můžeš pochybovat... ovšem... je pravda, bylo by mu přes sto let...“

Franta polkl rozrušením. „No právě. Podívej, nechce tisknout... něco mu chybí...“

Zbystřili pozornost. Pod okny se ozval silný, dutý náraz a pak směs výkřiků. Lojza se vrhl k otevřenému oknu. Na chodníku v hloubce pod nimi ležela šedá hromádka šatů, rozpražené ruce, bílý chomáč vlasů v tmavé lesklé kaluži. Okolo se sbíhal dav.

Franta ho zadržel: „My tam nepůjdeme. Musíme hlídat pokus. Stejně vím, oč šlo. Vrátnej Dobeš, ten důchodce. Dostal obsílku, že se má vystěhovat z bytu do pohraničí... koukej je, keřasy, tučný živnostnický červy, nechce se jim dosídlvat, příživníkům!“

„Proto vylez až sem,“ pokýval zamyšleně hlavou Lojza. „Z šestýho patra to měl jistý.“ Vrátili se ke stroji. „Musíme tam něco dodat,“ zašeptal Franta. „Co kdybychom...“ ztišil ještě hlas, „Beriju?“

Lojza začal ťukat do klávesnice připojené ke stroji. „Praha se přejmenuje na... Berijov,“ řekl tak tiše, že Franta pochopil smysl jeho slov jen z pohybu jeho rtů.

Stroj byl teď spokojen. Z tiskárny se začala odvíjet role papíru s textem. Přesně to, co výzkumníci žádali. Pracovní den ženy-matky, ženy-uvědomělé dělnice.

Počítač psal:

„Že všichni milujem naši krásnou rodnou zem, kde se volně dýchá lidem všem...“

Lahodné a radostné melodie, linoucí se z tlampačů u stropu, mě probudily do nového dne. Říká se, že úderníci nepotřebují mnoho spánku, sám legendární Stachanov, když pracoval na svých rekordech, vydržel dlouhou dobu vůbec beze spánku, ale já už jsem takový ospalec. Někdy se stydím.

„Soudružky a soudruzi, vítáme vás do nového dne, patnáctého května 1990, sluníčko nám radostně ozařuje celé naše české mocnářství, venkovní teplota šestnáct stupňů Celsejeva, modrá obloha slibuje horký den. Nástup k ranní hygieně!“

„Zítra se bude tančit všude, až naše vítězné vlajky rudé na sto žáry světa vyletí...“

Někdy po ránu cítím takové opojení. Když otevřeným oknem vniká do ložnice rachocení kompresorů a vrtaček noční směny, z tlampačů se linou staříčké písně s texty mého oblíbeného Pavla Kohouta a podaří se mi je zahlédnout všechny ještě neprobuzené: Jakova Josipoviče (to je můj muž), Antonína (to je nejstarší chlapec, má hlavu na učení, jsem hrdá na to, že je snad nejchytřejší z celého koldomu) a ty malé neposedy, Vasila, Pětiletku a Kombajna. Vždycky jsem chtěla hodně dětí a s pomocí našeho socialistického zdravotnictví se mi mé sny splnily. Vlastně komunistického – stále si nemohu zvyknout, že právě před šesti dny, 9. května 1990, byl u nás vyhlášen komunismus. Československé komunistické federalizované mocnářství., to zní hrdě. Malý Kombajn už ani nebude pamatovat nic jiného.

Vida je, už se probouzejí. Na útržky papírového pytlíku jim rozdělují hromádky léků: pro Pětiletku prášky proti cukrovce a pro Vasila sedativum. Jen pro Kombajna nemám ten správný lék, prý ho vyrábějí imperialisté, ale nedodali ho. Proto je chudák posetý ošklivou vyrážkou, rudými čočkami, které si pořád rozškrabává. Však my těm ziskuchtivým padouchům ukážeme! Pro Vasila máme vymoženost – vodíme ho do zvláštní školky. Chlapec má totiž Downův syndrom neboli mongolismus, a tak mu náš stát poskytuje speciální péči. Vychovatelky mě ujišťují, že i z těchto dětí vyrostou platní členové naší společnosti, ba dokonce při správném odborném výcviku se stanou ještě vytrvalejšími pracovníky a šťastnějšími občany než normální děti. Cítím, že je to pravda.

„Který první z pionýrů poletíme do vesmíru...“

Dneska hrají samé staré písničky. To je dobře, ty nové už nejsou zdaleka tak povzbuzující, radostné.

„Vstávat, děti, vstávat...“ Jakov Josipovič ať si poleží, byl na noční směně a v poslední době má mnoho starostí se zvyšováním výroby.

Cestou do umývárny musím Pětiletku podpírat, je jí zřejmě na omdlení, ve školce ji budu muset hned odevzdat na lazaretní oddělení. Vasil vydává veselé skřeky, to

on vždycky, než zaberou prášky, jen si, hochu, zavýskni, pěkně od plic se zaraduj! Potkáváme se s rodinami ze sousedních ložnic, hned vedle mají malého Bertolda, je to také mongolek, ale mnohem hůř postižený než Vasil. Neřekne si ani na hrneček!

Voda v plechových korytech dnes nějak štípe a páchne, ale to nevadí, aspoň se otužíme. Vždycky si připomenu světlý příklad mého táty, který zahynul hrdinskou smrtí, když vlastním tělem ucpal prasklý tank s kyselinou. Jeho poslední slova byla: „Občas se ještě najde zmetek, ale nadšení to spraví! Jen dál za naši věc!“ Ano, a já také věřím, že zmůžeme všechno, jen když budeme chtít. Táta dostal posmrtně zlatý odznak za vynikající pracovní výkon. A já nepřestávám cítit vděčnost za to, že žiji šťastně, v blahobytu, v komunismu!

Děti si váží kolem krku pionýrské šátky.

„Rudé šátky na slunci hoří jako rozkvetlý vlčí mák...“, zpívají si.

„Huhé háky hahuhy hohí...“, snaží se pilný Vasilek.

Oblékám se do montérek a na hlavu uvazuji šátek. Z oblékárny míříme rovnou do jídelny koldomu. Teprve šest dní se tady jí bez lístků, poukázek, peněz i bez určování dávek! Stále ještě cítím radostné opojení, když si to uvědomím.

„Pospěš si,“ šťouchá do mě Antonín, „nebo nám to všechno sežerou... včera se na ty z dvanáctého patra už nedostalo, fakt!“

„Nesmysl, pracující přece nemohou zůstat o hladu,“ usměřňuji ho a raději mu vlepuji výchovný políček.

Konečně mé milé pracoviště!

V koldomu je někdy až příliš rušno, hlavně když děti zlobí a Jakov má špatnou náladu, zato tady, v dílně, je můj pravý domov! Mezi hučícími stroji, v prachu vířícím v kuzelech denního světla deroucího se velikými okny, v ohlušujícím rachotu vozíků přivázejících sklářský kmen... ano, vyrábím sklo. Rozžhvuji skleněnou trubici, spirálovitě ji zahýbám a natavuji na baňku, kterou vyfoukli vedle u pece. Jsem údernice. Ruce mi jen kmitají, baňky s natavenými spirálami se řadí na mém pracovním stole jako vojáci.

Avšak než se pustím do díla, přivítám se s ostatními ženami; mají takový uvolněný svit v očích, jsou doma, toto je místo, kde se cítí nejlépe! Mistrová připíchně na nástěnku ohromný a odevšad dobře viditelný nápis dne. Tentokrát je to heslo, které sice dobře známe, ale které neuškodí stále znovu opakovat: „Komunismus – naděje a mládí světa!“ Dnešní den je tak trochu sváteční, neboť mistrová zase přivedla několik emigrantů z imperialistických zemí. Jsou to lidé, do jejichž srdcí pronikl hlas našich vysílacěk, a proto přešli na správnou stranu barikády. Mistrová je přidělí těm nejzasloužilejším pracovnícím, které je budou zaučovat. Emigranti vždycky vypadají bezradně, zaskočeně a uzavřeně, jako zvířátka zahnaná do kouta. Inu, tomu je asi naučil jejich nelítostný, kořistnický společenský řád. Mezi námi by měli rozkvétat, zesílit a stát se otevřenými a přátelskými. Bohužel však emigranti i po delší době zůstávají zarytě mlčenliví. To se mi nelíbí. Několikrát jsem navrhovala, aby s nimi byla uspořádána veřejná beseda, ale politruk to pokaždé zamítl. Nechápu proč.

Ale teď už nemaříme čas a pouštíme se do práce, zatímco nad hlavami ve skřípění vozíků a dopravních pásů se rozléhá řízná hudba a povzbuzující slova mocnářských vychovatelů.

„Práce je nejvyšší blaho každého člověka...“ „Dým z továren a houfy dětí nad pískem, tisícem věcí život rozkvétá a rozvíjí se v nás...“

Někdy si zpívám s rozhlasem, ale jindy se mi myšlenky rozběhnou doširoka, říkám si, kam asi ty divné baňky se závitů odvezou... k čemu může taková divná věc sloužit? Když jsem se ptala mistrově, řekla mi, že je to sklo pro nějakou laboratoř. To je dílna, ve které pracují vědci. Antonín, ten všetečka, říká, že v celé naší zemi matičky žádná laboratoř není a že to sklo vyrábíme pro imperialisty! Ale to se mi nechce věřit. Antonín je ještě dítě, nechápe, že bohatství vytvořené rukama našeho lidu mu musí přece také sloužit.

Přestávka na oběd. S ostatními ženami usedáme na podstavce transportních linek a z kovových kotlíků vyjídáme, co nám přivezly naše družky z kuchyně: hustou a sytou směs těstovin a masa. Rozhlas nás upozorňuje, že před sto nebo dvěma sty lety neměl náš pracující každý den maso! Vesele žertujeme o zážitcích z poslední brigády. Pravidelně každou neděli jdeme pomáhat našim zemědělcům, tentokrát jsem vykopávali motykami brambory, byl to nádherný tělocvik na čerstvém vzduchu, skutečně osvěžující změna! A k tomu ten hřejivý pocit, že jsme přispěli k produkci potravin, že neujídáme zbůhdarma společný krajíc! Jiné neděle nejsou takové vyvedené, třeba když mrzne a prší a my v blátě stahujeme uschlé stromy, nebo když celý den musíme mít plynovou masku, protože postříkujeme nebezpečnými jedy.

Když odhouká konec směny, ošplíchnu se v plechovém korytě na dvoře a už kvačím na schůzi, do folklórního kroužku či na Mocnářské vzdělávání. Dnes spěchám na školení o bezpečnosti práce, které je zvlášť zábavné. Někdy nám tam promítnou i opravdový film, například minule to byly záběry dělníka, jemuž převod parního stroje utrhl ruku! Jenom se stavím v bufetu pro svačinu. Ta je od nástupu komunismu unifikovaná, houska a trojúhelníček sýra. Je to velké urychlení a zlepšení – žádné čekání, vybírání, hledání drobných.

Školení se koná již tradičně, po čtyřicet let, v provizorní učebně vzdálené asi verstu od výrobní haly. Můj zrak může cestou hrdě spočinout na naší industrializované zemi: haldy vydolované hlušiny jsou prostřídány betonovým korytem vodního kanálu: vždy znovu jsem unesena levností a ekologičností vodní dopravy. Zástupy burlaků za sborového „ej uchněm!“ vlečou lodice s uhlím. Kousek dál mě potěší ryčící buldozery, které urovnávají plošinu pro nový krásný Památník hrdinů práce. Kolem se zvedají mračna prachu, jak po silnici pochoduje útvar milicionář. Při pohledu na jejich modré uniformy a statečné, spolehlivé, prosté tváře mě vždy zalije pocit bezpečí a důvěry. Krásná krajina. Moje rodná zem je dokonale přetvořena prací lidských rukou!

Ze školení jsem si opět odnesla bohaté zážitky, tentokrát ze záběrů zachycujících vyprošťování utopenců.

Domů se vracím za tmy. S dětmi jen rychle zhltnu večeři v jídelně koldomu, a rychle na kutě! Děti jsou po čínorodém dni unavené, usínají vestoje. Starosti mi dělá jen Antonín, který má jedno oko hrůzně nateklé a zmodralé. „Kluci mě zase zbili,“ špitne nesměle, neboť dobře ví, že takové poraženecké řeči nemám ráda.

„Mluvil jsem s klukem těch emigrantů,“ vysvětluje. „Říkal, že jim v televizním přenosu ukazovali domky se zahradami a les. Nemohl pochopit, proč lžou. A já to taky nechápu. Proč se mu to tady nelíbí?“

„To že říkal?“ nemohu věřit svým uším, takže docela zapomenu na výchovný pohlavek. „Jak se tady může někomu nelíbit?“ Lépe na to nemyslet, stejně je to jenom nějaký dětský blábol.

„Ale co to tvoje oko?“

„To kluci z naší brigády... štválo je, že se s ním bavím... a pak po něm ještě stříleli z praku šutrama...“

„Ani se jim nedivím! Ti emigranti jsou skutečně divní lidé. Snad by je sem ani neměli pouštět.“

Oči se mi také už klíží ospalostí. Zaháním děti do postele a uléhám vedle nich. Zase jeden čínorodý pracovní den za námi...

Ale později v noci mě vzbudí funění, páchnoucí dech. Směs lihu, benzínu a podřadného tabáku, jaký dostávají lidé bez zásluh, kteří se nezařadili mezi nás úderníky. Jakov.

„Zase jsi požil opojné prostředky!“ vyčítám mu se slzami v očích. „Styď se! Teď, když máme komunismus!“

Zkroučí mi ruce a i potmě cítím, jak vyzařuje krutou nenávist. „Ty jedna náno voblbená! Dřeš na ně jak barevná a nevidíš, jak voni si válej šunky a jsou pořád někde za kopečkama, protože tady se nedá vůbec dejchat! A eště máš kecy, eště mě poučuješ! Ty... ty...“

Tiskne mě, jako by mě chtěl udusit. Je nepřičetný. A přece: i pro takové, jako je on, jsme vybudovali naši lepší budoucnost, jenže oni si jí neváží!

„Jakove! Copak není náš život krásný! Já bych chtěla, chtěla bych ještě jedno dítě!“

Skřípavě se zasmál a pak zaúpěl, jako by potlačoval pláč. Je už úplně hysterický, měl by se přihlásit k převýchově.

„Rodíš jim přiblblý parchanty, takový zmetky, jednoho za druhým, aby bylo do čeho střílet...“

Prudce se ode mě odvrátí a zakutá se pod svoji deku. Neřekne už nic, čemu bych rozuměla. Vydává jen jakési skřeky a chrochtání. Rychle usíná.

Premýšlím, neměl-li by svědomitěji plnit manželské povinnosti, takové otázky se někdy probírají i na úsekových schůzích... soudruzi by mu mohli domluvit, náš stát přece potřebuje zdatné pracovníky... Ale co, lepší bude umělá inseminace, aspoň dítě zdědí vlastnosti nějakého vynikajícího pracovníka, čestného dárce... s tou myšlenkou konečně usínám.

Franta s Lojzou ještě dlouhou chvíli zírali do ústí tiskárny.

„To je asi všechno,“ vydechl Lojza. „Tak nevím, je to takový... takový divný.“

„Kdyby jen divný,“ zamračil se Franta. „Kdo jsou to ti mocnáři? Kde je náš zářný vzor, Sovětský svaz? Kde je princip vedoucí úlohy strany? Jako by za tím vším byly zlovolné, plíživé rejdy imperialistů nebo jejich hnusných přísluhovačů...“ změřil si významně pohledem Lojzu.

„Kteří podrývají a rozleptávají naše řady zevnitř,“ procedil Lojza skrz zuby a prohlížel si stejně nevlídně a podezíravě Frantu.

Jejich pěsti se samovolně zaťaly. „Někdo z nás je tedy diverzant,“ zasyčel Franta.

Vtom ztichl bzukot transformátorů a také indikátory velkolepého stroje pohasly.

„Vždyť se zničí tkáň...“ vyhrkl Lojza.

„Ta se stejně dá použít jen jednou...“ Franta se rozzářil a uvolnil se. „Kamaráde! Něco mě napadlo! Podezíráme se neprávem! Musíme se tázat: čím byla ta mozková tkáň? – Víme pouze to, že jsme požadovali mozkovou tkáň zcela čerstvou. A odkud se dá získat takový mozek? – No přece z poprav! Jak prosté je to! Šlo zkrátka o mozek nějakého zrádce, diverzanta!“

„Ano,“ zamumlal Lojza, „to by mohlo být... ale poslyš, to potom... to potom náš stroj může pracovat, jen když do něj dodáme mozek uvědomělého občana! Ale kde ho získat?“

Pochopil, teprve když ho Frantův ocelový stisk paží vynesl přes rám okna a když začal padat na tmavý, žulou vydlážděný chodník před ústavem.

JAK TENKRÁT BUDE LÁKAT ČAS

Jan Hlavička

Jde co noha nohu mine a boty mu vržou při každém kroku. Kolem něho a proti němu se valí dravý a neurvalý dav. Obloha je nízká a vysoké domy se naklánějí do ulice, jen se překotí. Proplétá se pod lešením, odbočuje z hlavní třídy a uniká do klidu starobylých uliček, hrboлатé dlažby, oprýskaných fasád a mladičkých bříz vyrůstajících z okapů. Za okny mžourají kočky, v klecích na bidýlku poskakují andulky, na dvorcích vískají děti. A on jde, zvolna, bez cíle. Pouze když spatří v průjezdu popelnice, jako by jeho potulování dostalo konečně smysl. Obživne, skoro běží, zvedá jedno víko za druhým, noří ruku do změti odpadků, šátrá, přehrabuje a brumlá si: „Tady ne, tady taky ne, ale někde to přece musí bejt...“

Emigrovali jsme v časovnici. Je to takovej kovovej válec s víkem něco přes metr vysokej. Táta do toho přidal několik dalších věcíček, ale to tady není podstatný. Jednak nemusíte vědět všechno, jednak byste tomu nerozuměli stejně jako já.

Tu časovnici používal něco přes rok. Vždycky vodfrčel někam do minulosti a přivážel vodtamtud samý prima věci. Tu čokoládu, tu maso, tu banány nebo kokosáky, dámský punčochy, žvejkačky, zkrátka všechno možný.

Jenže časem v tom začal bejt binec. Jednou jsme měli dva táty, protože se táta vrátil ještě před vodjezdem. Jednou na sebe bafnul z časovnice, zrovna když se do ní chystal vlízt, a málem z toho měl infarkt. A k tomu se do toho ještě pletly nějaký parádoksy. Zkrátka byla to makačka na bednu.

Na jedný výpravě se mu pak podařilo v řeznictví potkat toho poseru Tůmu z Historickýho ústavu, co bydlí u nás za rohem a cestuje tam každou chvíli, ale domů nic nepřiveze. Manželce tvrdí, že tam dohromady nic nemaj, ale ve skutečnosti má strach. Von to není zlej člověk, ale v tý svý podělanosti by moh tátu prásknout.

A navíc jsme už nemohli v baráku vy držet kvůli Krajzlovi. Copak můžem za to, že sousedka tenkrát spadla do toho výkopu před domem tak nešťastně, že jsme po ní mohli zabrat byt, a získat tak celou pavlač pro sebe? Nebo za to, že Krajzl má dva plus jedna, manželku, ještě čipernou tchyni, dva syny a nezletilou dceru s outěžkem, za kterej může Jára Němeček z Libně, kterej se pochopitelně nastěhuje ke Krajzlům?

Vono tři plus jedna pro čtyřčlennou rodinu dovede zahejbat žlučí kdekomu. Takhle si nežijou pomalu ani ministerský famílie. Tři rodiny se tísněj v jedný vile, a když manželé ráno vodfrčej rikšama za státnicejma povinnostma, tak ženskejm zbejvaj jen každodenní třenice vo jeden bicykl. A co je to platný, že má zadní kolo vyplejtaný a dvě brašny se státním znakem?

A tak partaje fandily Krajzlvi, i když ani jeho příliš v lásce neměly. Kdyby ten kvartýr naboural Krajzl, tak jsme měli barák na svý straně my. A to lidi nevěděli, jak si žijem?

Krátce na to, co našli Macháčkovou ve výkopu s tržnou ránou na hlavě způsobenou nejspíš nešťastným pádem, jak usoudil přivolanej doktor a taky to tak potvrdil

policajtům, tak se Krajzl rozběh na byt. Jenže otec tam byl před ním s aktovkou nabitou deseti kilama pravýho bůčku, kterej snadno zastínil Krajzlovu obálku a celou záležitost, hrozící přerůst v něco nechutného, spravedlivě a sám do sebe vyřešil. Občanský soužití se tím ale nevyřešilo. Co si budem povídat.

Když jsme se teda rozhodli, že se vystěhujem, a rozhlásili to prostřednictvím babky Kvasničkovy po celým baráku a několika přilehlých ulicích, poměry se vo něco uklidnily a sem tam nám někdo odpověděl na pozdrav.

Krajzl a vůbec všichni měli stejně utří nos. Táta chytře využil poslední venkovský módy jezdit o víkendech na byt. Venkovský byli totiž parádně zazobaný, dobře živený a celí vztekli na vobjekt nebo byt v Praze. Už jsme čekali, kdy někdo zašmelí stanice bejvalýho metra, ale kvůli potkanům nebyl vo ně moc velkej zájem a na stanici Můstek se podle smradu předpovídalo počasí.

Hurych byl přesvědčen, že táta je účinněj pitomec, když požaduje za tak luxusní byt s dekretem jenom kufr starejch neplatnejch bankovek, který se léta válely u Hurychů na půdě a časem měly posloužit k vytapetování vejminku. Von to byl spíš loďák a pěkně naditej. Tak naditej, že když ho Hurychův šofér vynes až k nám do čtvrtýho patra, tak nevodmít panáka.

Když si plácli, Hurych se zálibně rozhlídl po vobejváku, zamlaskal a řekl: „A teď se může jít Karoch s tou pitomou garsónkou v Ďáblicích vycpat. Támdle dám štereo, to mi udělá Jožka, támdle na policičku soupnu mixér a pod vokno by se hodil vysavač. Bude to štylový. A tady na stoleček postavím televizor. Sehnal jsem perfektní kus ještě s obrazovkou!“ Voči mu svítily štěstím.

„Takže příští tejden to bude volný, že jo?“ ujišťoval se novopečeněj bytovkář už aspoň podesátý.

Na odchodu se zeptal: „A kampak vy? Na venek? Za zdravou?“

„Tak nějak,“ odtušil otec.

Vyprovodili jsme Hurycha před dům. Měl docela zachovalýho trabanta s ještě původníma gumama a se sklem ve všech voknech. Voba koně měli v uchu modrou známku vod veterinárně-technický kontroly.

„Takový fáro by vám moh závidět i prezident,“ řekl otec, aby řeč nestála.

Hurych se polichoceně usmál a poplácal blatník.

„No, maj už něco za sebou, ale pár let ještě posloužej, to jo že né. Za mlada, to víte, byl motorismus pro mě všechno, rychlost, prach, dálky... Však jsme se s maminkou taky něco narajzovali...“ zasníl se. „Plzeň, Pardubice, jednou jsme byli až na Moravě... Mládí... Teď už chce jeden spíš klid. Koně přenechám synovi a koupím si pár volů. Já už nikam nespěchám.“

„To máte recht,“ souhlasil otec. „Vodstěhuju se sem,“ pokračoval Hurych, „a budu si užívat stáří.“

„A kde jste si dal namalovat toho krásnýho Lenóna? Je jako živej,“ ukázala máma na dvířka.

„Pěkněj, že jo?“ rozzářil se Hurych. „To kluk vod sousedů. Je to takovej šíkula.“

Věru, čiperněj mládenec, která ho dostane, ta si může všech deset voblíznout, ten se ve světě neztratí. A taky si přijde na pěkný peníze, to jo. Ale práci zas vodvede, to se musí nechat.“

Pak Hurych nastoupil, šofér zapráskal bičem a u chodníku osamělo pár kobližků, který Kvasničková shrábla na lopatku a vyklopila je na parapet svého přízemního vokna. Až přijde zima, jako by je našla.

Když jsem druhej den přišel ze školy, teda ne rovnou ze školy, ještě jsme s klukama proležali trosky žižkovskejch paneláků, tak otec seděl za stolem a ani se neptal, kde jsem zase byl. Jenom na mě zamžoural přes věčně upatlaný brejle, usrk ze starý kokosový skořápky rum, z ní to prej chutná nejlíp, a hned mě zahnal do práce.

Ještě tři hodiny na to jsem dřepěl na podlaze a přehraboval se v tý barevný haldě vod Hurychů. Vospalostí jsem už neviděl na voči.

„Ne ty hnědý, pitomče, ty zelený, ty zelený mi podávej,“ vykřik táta nabroušeně. Rozumu jsem pravda moc nepobral, vono taky nebylo kde, ale z tý změti by byl magor i Krajzl a je to inžinýr.

Když jsem se táty už popátý zeptal, jestli chce ty zelený s tím fousatým chlapíkem nebo ty zelený s mužským a ženskou, smutně se na mě podíval a řek už mírněji: „Dolary až potom, Karlíku:“

Usrk ze skořápky, dlouze slastně ááááááchnul, pak zavrtěl hlavou a podíval se na mámu.

„Po kom to dítě je...“, zeptal se zřejmě sám sebe, protože máma ani nezvedla hlavu a dál počítala dvakrát po padesáti. Tu druhou padesátku pak vždycky vo-bráceně položila na tu první a celou hromádku přistrčila Evě, která ji převázala cukršpagátem a hodila do kufru k ostatním.

„Všecko chce systém,“ prohlásil otec. „Perfektní příprava je základ všeho. Pak se budem líp orientovat. A ty si pospěš,“ dal mi pohlavek, „ať máme ty koruny dneska hotový.“

Eva na něj udělala ksicht, ale našťestí si toho nevším. Sklepával štůsek ohmataných stokorun a podával je přes stůl mámě.

A tak jsme se jednoho krásnýho dne shromáždili celá rodina dole ve sklepe. Cestovat jsme museli jeden po druhým, protože čtyřčlenná rodina se najednou do jedný časovnice nevejde. Živá tedy určitě ne.

Jako nejmladší jsem měl vyrazit první, pak Eva, máma a nakonec otec, kterej měl ještě zahladit případný stopy. Ničeho se prej nemáme bát, protože všecko je přezkoušený: prověřený a seřízený. Má na mě čekat pan Jindřich.

„A hlavně nezapomeň pozdravit,“ připomněla mi maminka.

„A hlavně si vyndej tu náušnici z nosu,“ dodal otec, „tam se to nenosí.“

Tma v časovnici voněla kovem. Vždycky jsem si myslel, že tma je nehybná, že je těžká, že se lepí jako med. Tahle tma se lehce chvěla. A když se dochvěla, zaslechl jsem zvenčí veselej hlaloh.

Zved jsem víko a spatřil celou naši rodinku v družný zábavě s nějakým mladý mužským v modrým vobleku, kterej držel v ruce svíčku.

Zklamaně jsem vykřikl: „Tati, vono to nefunguje!“

Všichni se na mě podívali a táta se zasmál.

„Heleme, junior je už tady taky.“ Máma se na mě přísně podívala. „Dobrý den,“ vyhrkl jsem.

„Čau,“ zahalekal pan Jindřich a podal mi ruku. „Všecko je v pořádku. Jenom se vloudila taková menší chybička. Asi to nějak prokluzuje. Tátu máš tady už od včerejška.“

Minulost jsem si představoval vždycky trochu jinak. Ale sklep byl úplně stejně špinavej, oprýskanej a páchnoucí zatuchlou sklepočinou jako dřív. Jako dřív... to dřív vlastně teprve bude.

„Můžem teda nahoru, ne?“ vyzval nás pan Jindřich a šel napřed po prošlapanejch točítejch schodech.

Vyšli jsme do přízemí. Pan Jindřich sfoukl svíčku a rázem byla tma jako v pytli. Ale jenom na chvilku, protože něco cvaklo a najednou byl den. Jako by nějaký rozmařilec zápálil sto loučí najednou. V životě jsem nic takovýho neviděl a to jsem se jednou vloudil do zámecký zahrady a viděl jsem přes vokno banket u bretaňského konzula. Ségra něco takovýho určitě taky v životě neviděla, ale dělala jakoby nic. Dospělý slečny přece nic nemůže překvapit.

„Jůůů!“ to bylo jediný, na co jsem se zmoh.

V tom okamžiku vrazil oslepenej otec panu Jindřichovi do zad. Pan Jindřich se rychle chytil zábradlí, a když se zase narovnal, votočil se ke mně a prones záhadnou větu: „Tady to už de.“ Co tady mělo jít, nevím. My každopádně šli dál po schodech do bytu, kde jsme ještě včera bydleli, kde vlastně budeme bydlet a už nebudeme bydlet. A na zdi svítila taková malá sklenička, až z toho bolely oči.

Pan Jindřich s náma ještě nějakou dobu bydlel. Přes den s našima lítal po úřadech a večer vodil ségru do kina. Mě poslali do školy. Ubrali mi pár let, a tak jsem chodil už podruhý do třetí třídy. Všude jsem měl říkat, že jsme se přistěhovali z venku. Pak jednoho dne pan Jindřich převzal od otce několik balíčků těch zelených bankovek s fousatým chlapem a rozloučili se. Ségra brečela.

„Kam jdete?“ zeptal jsem se.

Zasmál se: „Udělám to jako vy, ale né v čase.“

Vod tý doby jsme vo něm neslyšeli. Ségra pak rychle sbalila nějakého Švarce a do měsíce byla svatba. Za sedm měsíců se jim narodila nádherná třiapůlkilová nedonošená Boženka.

„Jako u Krajzlů to u nás nebude,“ rozhodl otec a koupil mladejm byt.

A LÉTA ŠLA.

Všichni jsme se uchytili a máme se dobře. Švarcovi prodávaj ovoce a zeleninu a já se vyučil řezníkem. Boženka se dobře učí a dáme ji na medicínu. Táta s mámou jsou už v důchodu a celej rok by mohli bejt na chalupě. Máma by sice ráda, ale musí

se starat o tátu, kterej nechce. Nějak nám zestár a máme strach, že se zbláznil. Trpí vidinama, že potkává svý známý z budoucnosti, jak spěchaj po ulicích s naditejma nákupníma taškama a dělaj, že ho neviděj. „A pak má bejt něco k dostání,“ nadává, jako bysme my nesehnali všechno všecičko. Že prej chce domů, že se mu stejská. Ale kde je časovnici konec. A tak se celej den courá po ulicích ve špinavým hubertusu a boty mu vržou při každým kroku a dělá nám vostudu.

VHOĎTE MINCI, NEBO BUDETE ROZPUŠTĚN V TRÁVICÍCH ŠTÁVÁCH MĚSTA

Zdeněk Páv

Johan se probudil ze zvláštního a velmi příjemného snu. Zdálo se mu, jak sedí s Lucíí ve vysoké měkké trávě a drží ji za ruku. Dívka mu pak položila hlavu na rameno a šimrala ho svými vlasy na obličeji. Cítil jejich hebkost a vůni.

Pak mu řekla, že je jí s ním dobře, že ho potřebuje a že s ním chce být pořád.

Pak se probudil.

Překulil se na druhý bok a snažil se ještě usnout, ale nešlo to. Zoufale to nešlo.

Postel poznala, že už je vzhůru, natáhla před sebe přední nohy a labužnický se protáhla. Probudil se i stůl, začal pobíhat po dutině a protivně rámusil svou dřevěnou protézou.

Opatřete si zdravý a přítulný nábytek!

Johan si vzdychl a vstal. Podle předepsaného protokolu prohlédl růžové tkáně dutiny, zda se někde netvoří zhoubný nádor a omyl nervové provazce a šlachy.

Zhoubné nádory domu rostou na úkor prostoru naší dutiny! Likvidaci zhoubných nádorů musí provádět odborníci! Zhoubné nádory jest zakázáno odnášet do centrálního parku, neboť se zde rozmnožují, shlukují a škodí!

Johan poklidil a stanul před mincovníkem. Znovu mu vytanul sen. Lucie, vůně jejích vlasů, její úsměv. Nebyl sám, uvědomil si.

Ona ho chtěla a potřebovala. Otrhal z mincovníku všechny zralé plody. Spočítal mince a zamyslel se. Řídkou stěnou se prodral do cévy a krevním řečištěm doplaval k hlavnímu vchodu. Vhodil jednu minci do podlouhlého úzkého otvoru na dveřích. Když se otevřely, vyšel ven. Na protější straně ulice stály dva mohutné domy a mezi nimi živořila drobná stavba se svrasklou pokožkou a pokřivenými průduchy.

Kolem se vinul chodník přeplněný davem lidí. Johan se postavil na nástupiště a čekal, až se na chodníku uvolní místo. Po malé chvilce se jeden starší člověk zapotácel, slabě vykřikl a upadl.

Johan zpozorněl.

Povrch chodníku okamžitě nabobtnal a začal produkovat trávící látky. Z ležící postavy byla brzy jen neforemná hromádka hmoty. Johan se instinktivně podíval, zda je obutý do spolehlivých inertních bot, a vyskočil na uprázdněné místo. Zbývalo tam už jen několik skvrn rzi.

Dorazil k penziónu, který se rozkládal na bříse centrálního parku. Na vysokém podstavci ležela ryba a poulila oči.

Vhodil minci do podlouhlého úzkého otvoru a odklopil víko. Pod ním se hemžila spousta tlačítek. Johan se soustředil a začal je mačkat.

Zabitě tlačítko vyšle silný a specifický impuls, který je možno spolehlivě a efektivně lokalizovat.

Když rozmačkal asi dvacet tlačítek, zarazil se, vytáhl z kapsy složený papír a něco si přečetl.

– Aha, řekl a pokračoval v mačkání.

Když byl hotov, vhodil do otvoru ještě jednu minci a čekal. V penziónu to zašumělo, zaklapalo a zavrčelo. Ryba na podstavci se zavrťela.

Někteří tvorové zbavení svého přirozeného prostředí dokáží ve spojení s centrálním počítačem hotové zázraky. Johan se na rybu podíval. V jejím oku se objevil digitální obraz Lucie: Johan se šťastně usmál.

– Ahoj. – Ahoj.

– Půjdemě někam

– Tak jo. Počkej, hned jsem u tebe.

Johan vhodil minci do podlouhlého úzkého otvoru.

– Co si budete přát? – Víno. Červené víno.

Číšník se úslužně uklonil a otevřel Johanovi hlavu. Zapustil mu do mozku lesklou kovovou tyčinku a podráždil chuťové centrum. Pak oslabil rozumové a koordinační vazby.

Johan se trochu zakymácel a cítil, jak mu víno stoupá do hlavy.

– Miluji červené víno, řekl. Lucie se přívětivě usmála.

– Víš, moc jsem se na tebe těšil, Lucie

– Já na tebe také, velmi,

Johan objednal další červené víno.

Pobyt v odlehлém koutku voňavého parku se zvláště jemnou travnatou pokožkou stál tři mince. Bylo to hodně, ale Johanovi to nevadilo. Chodil sem rád. Cítil se tu báječně.

Lucie si lehla a rozepnula džíny.

– Ne..., prosím tě, ještě ne, zašeptal trochu, podrážděně Johan. Lucie si zapnula džíny a posadila se.

– Co je? Co se stalo?

– Víš... chtěl bych si trochu povídat. Nebo jenom mlčet. Sedět vedle sebe a držet se za ruce.

– Jak chceš. Tak povídej!

Ty mi nerozumíš. Já nechci jenom... pomilovat. Mám tě, rád, chtěl bych s tebou být pořád, chodit na procházky...

Johan chtěl pokračovat dál, ale nic ho nenapadlo. Najednou nevěděl co jiného. by mohli dělat, než se milovat, chodit na procházky a spát.

Cítil v hlavě zmatek. Otočil se k dívce a přejel jí rukou po prsou. – Miláčku, řekla Lucie bezbarvě a lehla si.

Začali se líbat.

Pojednou dívčín stisk povolil. Znehybněla, její tělo ztuhlo a zchladlo. Ozval se neutrální hlas. „Chcete-li pokračovat, vhodte minci.“

Johan nervózně sykl a vyhrnul Lucii tričko. Na břicho měla podlouhlý úzký otvor. Johan už do něj chtěl vhodit minci, ale náhle si uvědomil, že už mu zbývají jen dvě a ty si musí schovat na zpáteční cestu.

– Sakra, zaklel a vstal.

Očistil si kolena, umazaná od trávy. Dívčino tělo se zatím začalo rozkládat. Hmota se štěpila na bílkoviny, bílkoviny na aminokyseliny a ty se třídily do hromádek. Glycin, alanin, valin, leucin.

– Sakra, řekl ještě jednou Johan. Na odchodu rozšlápl hromádku valinu.

Chodník mezitím někam odlezl, a tak se musel vrátit pěšky. Byl roztrpčený a smutný.

Když přicházel ke svému domu, ucítil pojednou, jak mu celé tělo tuhne, vkrádá se do něj chlad a myšlenky vyprcháávají.

Ozval se neutrální hlas.

Vhodte minci, nebo budete rozpuštěn v trávících šťávách města! Johan vytáhl z kapsy minci vhodil si ji do podlouhlého úzkého otvoru na břicho.

Ztrnulost rychle ustoupila. Otřásl se.

Vytáhl poslední minci a vhodil ji do podlouhlého otvoru na domovních dveřích.

Dveře se otevřely.

Johanovo kovové tělo se matně zalesklo a zmizelo v domě.

VYRAZIL JIMRAM ZJITRA NA ROBOTU

Jan Hlavička

„Teď už nemáš žádněj kvap.“ řekla Anna, klidná jako vždy. „Když jsi zaspal, tak se aspoň pořádně nasnídej, ono ti nic neuteče.“

Jimram tedy spořádal vydatnou snídani, utřel si mastná ústa do rukávu, shrnul drobečky ze stolu do dlaně a nasypal si je do úst. Nalil si trochu silné domácí pálenky, asi tak na dva prsty, a propláchl si hrdlo.

Pak vstal, vzal od Anny plátěný pytlík s jídlem, políbil ji, pohladil děti po rozježených hlavičkách a odjel na robotu.

Ještě než zmizel za zatáčkou, otočil se. Na zápraží stálo pět postaviček a mávalo mu. Zamával jim taky a za chvíli je už neviděl, ani svou chalupu, ani chalupy ostatních.

Zaspal a opozdil se. Sousedé byli zatím někde daleko vpředu. To bylo špatné. Lépe se cestuje v houfu, i když ho ustavičně popouzí Bernard, i když nemůže vystát Marvela, i když mu Donát leze na nervy. Jimrama štvala i jeho vlastní nesnášenlivost i to, že nikdy nedokáže nedat najevo, co si myslí. Každý to na něm pozná. A to je špatné.

Nad západními kopci vykukovala mračna. Přijde bouřka. I to bylo špatné. Pojede sám klikatícími se blesky, bude se zalykat přivaly vody, vzduch se ochladí a jemu, na kůži promočenému, nezbyde nic jiného než se válet v kalužích, v nichž bývá přece jen o poznání tepleji. Všechno záleží na tom, kde ho bouřka zastihne.

Navíc si doma zapomněl houni a Bert studil do břicha. A na to, aby se pro ni ještě vracel, už vážně nebyl čas. A jak teprv bude Bert studit v dešti! Při té představě se Jimram už předem otřásl.

Bert klusal stejnoměrně. Kdyby trochu přidal, možná bych ještě dohonil ostatní, říkal si Jimram. Jenže Bert je Bert, má své vrtochy a hejbá se jen podle svého. Nátlak na něho příliš neplatí. A být teď najednou surový a panovačný, to nemělo po tolika letech cenu. Na to se už příliš szili.

Proč nás povolali a proč zrovna dnes... A zrovna teď, když je tolik jiné práce. Že si taky jednou nenaženou ty z Města! A ten dodatek na obsílce, že si máme vzít stravu na jeden den. Jako by nás někdy vykrmovali! Jídlo si беру z domova vždycky. Přece nebudu utrácet v tom jejich stánku a ještě platit vrchnostenskou přírážku!

Obloha se zatáhla. Pouze na východě, za Jimramovými zády, se úžil proužek modři. Vítr začínal zvedat prach. Kdyby aspoň pořádně skráplo, ale tohle se zaručeně nestačí ani vsáknout a bude po všem. Bert trochu přidal. Sám od sebe.

„To nemá smysl, Berte,“ zabručel Jimram. „Radši se schováme tam pod tím převisem a počkáme, až se to přezene. Vono se to nezblázní: Naše už stejně nedoženem.“

Bert sešel z cesty. Na travnatém svahu mu podjely nohy, ale naštěstí se nesvalil, šťastně se dostal na rovinku a u skály se zastavil:

Začalo krápat, zadul vítr, borovice zapraskaly a obloha popukala bleskem. Vzápětí následovala ohlušující rána a skoro současně zesílil déšť.

Jimram seskočil z Berta a vběhl pod převis. Musel se nepohodlně skrčit, aby mohl zatáhnout do sucha i nohy. Bert si vlezl vedle svého pána, ale byl přece jen mohutnější, a tak mu nohy vyčuhovaly ven a těžké kapky se o ně rozstříkovaly.

„Proč si nás zavolali, co myslíš, Berte?“ zeptal se Jimram a nespouštěl oči z husté šedé vodní clony. „Mně je jenom divný, že museli všichni robotníci, i s robkama a robátkama...“

Jimram si přitáhl nohy blíže k tělu.

„S tebou není dneska žádná řeč. Přece jenom jsi nemá tvář. Ale stejně – jako bys něco tušil nebo dokonce věděl.“

Seděli a dívali se do deště. Byl pravidelnější, necukal se už v poryvech. Jimramovi se zdálo, jako by mračna ztrácela na síle.

Když se na západě začaly mraky protrhávat, když se trochu vyjasnilo a dunění hromu zesláblo, vydali se opět na cestu.

Asi po půl hodině spatřil Jimram na rozbahněné cestě stopy. Bert se rozběhl a za několik minut uviděli před sebou hlouček ostatních chlapů z vesnice.

„Tak jsi nás přece jen dohnal,“ pokynul mu Bernard a odplivl si. „Dohnal, dohnal,“ přitakal Marvel jako vždycky. „Dohnal nás.“ „Kdyby nezaspal, nemusel dohánět,“ komentoval jeho příjezd veledůležitě Donát a dodal: „Ale nedohnal by, kdyby mi Nald nezapadl do bahna.“

„Nezapadl do bahna“ dodal Marvel.

Jimramovy nervy se zase rozehrály. Od nosních dírek ke koutkům úst se mu opět rýsovala podkova a sousedé si toho všimli.

„Už je zase nesnášenlivej,“ zabručel Donát. „Je nesnášenlivej,“ pokyvoval hlavou Marvel.

Jimram brunátněl. Chtělo se mu řvát a mlátit, dupat a kopat, chytit Donáta pod krkem, poplivat Bernarda a Marvelovi ucpat hubu trávou. Radši však popohnal Berta a zařadil se vedle plešatého Antona a jeho samotářského Insona.

Anton pootočil hlavu a ušklíbl se. Jimram se taky ušklíbl a oba se rozesmáli.

„Klid, chlapče“ řekl Anton. „Nevšímej si jich.“ „Víš něco?“

„Nikdo nic neví. Včera dopoledne jsme byli z domu všichni a tý mý dráb taky nic neřek. Ještě si prej chtěl dovolovat, ale Ilsa že prej bude křičet, a tak radši zase vodfrčel. Je to ksindl.“

Cesta se napojila na silnici. Houfy z jednotlivých vesnic se slévaly v procesí a to se zdálo na svíjející se silnici nekonečné. Někteří, jako Jimram nebo Anton, jeli na jediném robotu, jiní – i zámožnější museli! – vedli s sebou robotů několik a s nimi robky a robátka. Tu a tam parkovala pojízdná robotárna a u ní lelkovali drábové v pískově žlutých uniformách a s lodičkami na hlavách a znuděně pohupovali elektrickými obušký.

Nad hlavami jim přeletěl vrtulník. Blížili se k shromaždišti.

Pak přišly zábrany. Zde se to dráby jen hemžilo. Někteří měli přílby. Na pomoc přišli i městští biřicové a tu a tam bylo spatřit i armádního důstojníka. Jimramovi došlo, že se jedná o něco mimořádného, že se dnes na žádné dřevo nepůjde, že se nebudou kopat kanály, ani lámat kámen v lomu, zkrátka pracovat že se nebude a že to páchne něčím moc nepříjemným.

Příliš dlouho se nerozhodoval. Podíval se na Antona. Ten mírně zavrtěl hlavou. Jimram tedy pokrčil rameny, vybočil z řady a otočil se do protisměru.

„Kampak?“ ozvalo se. Dělal, že neslyší.

„Berte, pomalu přidávej,“ zašeptal.

Ale to ho už dohnal dráb na stříbřitém robotu s jedovatě zelenou hlavou a červeně blikajícím číslem na čele.

„Jseš hluchej? Stůj!“ Jimram zastavil.

Dráb pochopitelně nebyl sám. Přidali se k němu další dva a jeden z nich měl tři černé proužky na rukávě. Blížilo se i pár biřiců a samopaly neměli na ramenou. Drželi je v rukou, prsty na spoušti.

Proud robotníků se zastavil a koukal.

„Pokračujem! Pokračujéeém! Bude to?!“ vyštěkl jeden z drábů. A proud pokračoval.

„Ty si slez a davej papíry,“ řekl ten dráb s třemi černými proužky na rukávě. Cenil zažloutlé zuby a natahoval ruku. Převzal doklady, zavěsil dlouhý obušek do pouzdra, poodjel na robotu trochu stranou a cosi tlumeným hlasem říkal do vysílačky. Ostatní ozbrojenci stáli kolem Jimrama a okukovali Berta. Biřicové si zase zavěsili samopaly na ramena, sedli na své roboty a pomalu se vraceli podél zástupu k zábranám. Jimramovi bylo teplo. Cítil, že se začíná potit. Horko k nevydržení. Zase jsem jednal zkratově, pomyslel si. Bude průser.

„Tak, kampak jsme to měli tak naspěch?“ přistoupil k němu tříproužkový a listoval si v Jimramových dokladech. Pomaloučku, jako by mu čtení dělalo potíže.

„Chtělo se mi na stranu,“ odpověděl Jimram.

Dráb se ušklíbl, zvedl oči. Chvilí se upřeně pozorovali. Pak se dráb zlomyslně zasmál a řekl:

„Radši tě doprovodíme za zábrany, aby se ti tady něco nepříhodilo, hehehe. Tam se můžeš vyčůrat po libosti, že jo, chlapi?“ obrátil se na ostatní dráby.

A jeli. S Jimramem uprostřed.

Biřic u zábrany je poslal na stanoviště osmnáct.

Na stanovišti osmnáct se asi stovka robotníků shlukla kolem malého pódia, na němž stál pidimajzlík v civilu, zřejmě státní referent, a vedle něho podstatně vyšší důstojník s aspoň deseticentimetrovými lampasy na modrých kalhotách. Roboti stáli opodál obstoupeni opřílbenými dráby.

Když přivedli Jimrama, mrňous v civilu řekl:

„Ach, náš opozdilec se konečně ráčil dostavit!“ Podíval se do seznamu. „Vy jste tedy Jimram Zálesný se strojem číslo N 2368679.“

„Jo,“ zavrčel Jimram a sklídil přísný důstojnický pohled. „Tady se říká ano,“ šťouchl ho dráb obuškem do žeber a sykl: „A taky se tady říká pane. Ty si dej na nás pozor, burane.“ Pak odešel.

„Takže konečně můžeme začít,“ pravil radostně státní referent. Jimram se díval za Bertem, jak ho drábové strkají k ošumělému houfu ostatních robotů.

„Přátelé! Klid, přátelé! Přátelé, povolali jsme si vás v hodině pro vlast nejtěžší. Vždyť celá naše soustava je nám jedinou vlastí. My všichni jsme bratry v jediné otčině, ať už obýváme matičku Zemi nebo se rveme s písčným Marsem nebo přetváříme spanilou Venuši. A naše úspěchy jsou trnem v oku proradným mimozemšťanům, pokud vůbec oči mají. Ale bezesporu je musí mít, jinak by se jim naše soustava nezalíbila natolik, aby se jim nezachtělo nezmocnit se jí. Jenže my s vaší pomocí – my to nedopustíme!“ vykřikl státní referent v náhlém záchvatu hysterie a důstojník se zatvářil rozhodně a zablýsklo se mu v očích.

„Ten má ale prořiznutou hubu,“ ucedil Anton.

„Světová vláda byla proto nucena přistoupit k opatřením,“ pokračoval mrňous, „která jistě přijmete s plným pochopením a porozuměním...“

„To zas bude nějaká kulišárna,“ zašeptal Jimram.

„Vypadá to na vyšší daně a na dlouhou a okamžitou mimořádnou směnu,“ pro-rokoval Anton.

„...předávám proto slovo povolanějšímu, a to kapitánu Arnulfimu z expedičního sboru Titan.“

V davu to znepokojeně zašumělo, pak bylo rázem ticho jako v mauzoleu.

Kapitán Arnulfi se napřímil, přísně se rozhlédl, odkašlal si a trhaně spustil:

„Robotníci! Situace vám – není – není neznámá. Naše složky zjistily zvýšenou – aktivizaci v přilehlých kosmických – regionech, nepřátelskou naši sluneční – soustavě. Na některých pozemských – kontingentech – byli zadrženi emzáctí – extrateristriální – špióni a prezi – rezidenti, připravující emzáckou – tu – inverzi. Vše nasvědčuje tomu, že se emzáci k něčemu – připravují. A my, my nesmíme být nepřipravený. Světová vláda se proto rozhodla vyhlásit mobilizaci soukromých robotů všech typů do ročníku – výroby sedmdesát včetně. Hurá!“

Odpovědi mu bylo zaražené mlčení, na něž kapitán Arnulfi reagoval dotčeným výrazem. Ještě než robotníci stačili novinu strávit a komentovat, pokračoval:

„Vaši roboti budou v nejkratší možné – době – odveleni k útvarům na vnějších planetách nebo – na – jejich satelitech. Jedná se,“ to už musel kapitán křičet, „pouze o dočasné opatření! Jakmile nebezpečí té nepřátelské inverze pomine nebo podaří-li se ji – tu inverzi – toto – odvrátit jakýmkoli – způsobem, budou samozřejmě demobilizováni a vráceni původním majitelům. Po dobu činné – služby – budou svěřeni zkušeným – robovodům. O své stroje se, přátelé, vážně nemusíte bát...“

„To snad nemyslíš vážně!“

„K čemu vám bude žňovej robot?“

„A co my? My snad máme chćpnout hladý?“

„Ten můj má pochroumanou paměť, já mám na to papíry!“ Arnulfi zařval:

„Tady bude klid, robotníci! Robotníci – pozor! Robotníci, uklidněte se! Pohov!“

„Zapomněl jsem dodat,“ řekl klidným hlasem do ztišeného či spíše oněmělého davu usměvavý civil, „že robotník, který odepře vlasti tuto, aspoň já si myslím, že samozřejmou povinnost, může být povolán ke kolonizaci Marsu. Lidi, neblázněte! Vy tady vyvádíte, jako by vám někdo bral děti. Vždyť jsou to jenom stroje! Máte přece zdravé ruce! A třebaže je stav ohrožení, nebudou vám, robotníkům nijak zvýšeny daně, což...“

Za zády robotníků se ozval nějaký ruch. Všichni se jako na povel ohlédlí. Spatřili dráby rvoucí se s čímsi ve shluku robotů. Za chvíli jednoho robota vyvlekli za nohy a odtáhli stranou.

Jakýsi robotník vykřikl:

„To je přece můj Espijér! Ten trouba byl vždycky takovej vzpurnej... Co jste s ním udělali, vrahové?“

„Bude ticho!“

Vyrojili se drábové, rozestoupili se kolem robotníků a obušky už nepohupovali. Pevně je svírali v pěstích.

„Dále vám chci oznámit,“ přerýval státní referent silící tartas, „že za každého mobilizovaného robota poskytujeme jednorázovou podporu ve výši jednoho tisíce solun na dlaň a mimořádný příděl roborancí. Budete je potřebovat. Tato podpora je nezdanitelná. Ovšem pouze za robota mobilizovaného. Za robota, který se vyřadil z provozu kladením odporu úřední moci, se nedostává nic. S vraky bychom to, přátelé, nevyhráli. Utvořte frontu a náš pokladník vám vyplatí příspěvek.“

V té chvíli najely pojízdné robotárny a drábové do nich začali nahánět roboty-rekruty.

Dav zahučel.

„Teď už chápu, proč jsme měli mít s sebou stravu na jeden den,“ huhňal Donát s plnými ústy. „Stánky nebyly.“

Všichni seděli vedle sebe na břehu potoka a chladili si bolavé nohy a puchýře na patách. Pouze Jimram s Antonem seděli opodál, protože Anton byl toho názoru, že není dobré máčet nohy, a Jimram na Antona dal, neboť Anton většinou věděl, co říká.

„Stánky nebyly,“ prohodil Marvel.

„Snad si nemyslíš, že jsou tak jemnocitný?“ nevydržel to Jimram. „Jsou jenom blbí, vopsali to z nějakýho odvodního formuláře pro lidi.“ „Jemnocitný nejemnocitný, ale viděli dopředu, to je marný,“ opáčil rozhněvaně Donát.

„Dopředu, dopředu,“ zamumlal Marvel.

„Ty jdi třeba do...! Můžeš držet hubu, když už nic neříkáš?“ osopil se na něho tentokrát Donát a poprskal ho rozžvýkaným chlebem.

„Tak se přece furt nehádejte,“ ozval se jeden ze sousedů. „Neříkáš...“ zapomněl se Marvel.

A bylo ticho. Ale ne na dlouho.

„To máme ještě aspoň tři hodiny chůze,“ konstatoval Jíra a praštil pěstí do kolena. Na to nikdo nic neřekl. Byla to zkrátka pravda.

„Hlavně že jsme to přestáli ve zdraví,“ řekl za chvíli Bernard a odplivl si do potoka. Pozoroval, jak krajkový slin uhání po proudu, jak se rozpojuje a mizí, a pokračoval: „O tebe jsem měl trochu strach, Jimrame, že budeš dělat rotyku jako někteří. Naštěstí jsme byli všichni rozumní. I ty. Anně by se na Marsu asi moc nelíbilo, co?“

„Annu sem do toho netahej! Ta by to náhodou určitě pochopila,“ vyštěkl Jimram a Anton mu lehce stiskl rameno.

Jimram měl pocit, že je sraab. Ne, to nebyl pocit, on to věděl. Celý život se smířoval s tím, že je vlastně zbabělec, a šťvalo ho to. Neměl v tom Berta nechat, vždyť to není žádný stroj. Zachoval jsem se podle rozumu, ne podle srdce. Všechno je to svinstvo. Berta měl už táta. Když jsem byl malej, tak mě Bert furt otravoval. To bylo věčně: Jimrame, nelez na ten strom, má suchý větev. Jimrámk, nechoď si hrát k rybníku, neumíš plavat a vodník tě utopí. Tenkrát míval ještě hlas, i když už jen chrchlavej. Byl na mě vždycky hodnej... Anna ho měla taky ráda... Tu tisícovku jsem neměl brát... Ale stejně bych mu tím nepomohl... Ne, neměl jsem ji brát...

„Nechápu, že mi sebrali Esona. Na práci sice moc nebyl, to teda ne. Leda tak něco zazpívat,“ rozumoval Albert. „Ale zpívat, to teda uměl. Měl takovej krásnej hlubokej hlas. Ostatním robotům se při něm dobře pracovalo. Ale kravám jsem vždycky radši pouštěl Mozarta.“

„Co mám říkat sakra já. Insona to zabije,“ ozval se Anton. „On je nejradši sám...“

Dál už jen mlčeli, hleděli do uhánějící vody, máchali si rozbolavělé nohy v proudu chvátajícím z kopců od nich k městům v nížinách. „Pomalů bysme měli vyrazit,“ prohlásil Anton a vstal.

Obuli se a zvolna, jako by se jim ani nechtělo, vstali. Otočili shrbená záda a svěšená ramena k zapadajícímu slunci a zamířili k východu. „Tak mě napadá, jak my všechnu tu práci bez nich zvládnem,“ přemýšlel Jimram nahlas. „To abysme robotovali vod nevidím do nevidím.“ „Kurva, chlapi, to bude robota,“ odplivl si Bernard.

A byla.

JAK VONÍ TCHOŘ

Miroslav Kostka

Návštěva zoologické zahrady se chýlila ke konci. „Slon africký,“ pravil Průvodce a poněkud nadbytečně, neboť zvíře nebylo možné přehlédnout, namířil ukazovákem k mohutnému šedivému kolosu, jenž zvolna kýval hlavou a pohupoval mocným chobotem ze strany na stranu. „Největší suchozemský savec, blízký příbuzný pravěkého mamuta. Byl vždy považován za velmi inteligentní zvíře a s oblibou předváděn v cirkusech. O jeho pozoruhodné paměti se zmiňuje celá řada historek. Například...“

Karlík se rychle sklonil, sebral ze země oblázek a mrštným švihem jej vrhl proti slonovu masitému zadku. Zvíře útok ponechal klidným, reakce se však dostavila z opačné strany.

„Vomáčko!“ Karlík obrátil k Učitelce tvář, na níž se rozhostil výraz vtělené nevinnosti.

„Už zase, Vomáčko?!“

„Prováděl jsem jen experiment,“ bránil se obviněný. Několik dětí vyprsklo smíchy. „Já ti dám experiment!“ zahrozila mu Učitelka a vyměnila si pohled s Průvodcem. Průvodce chápavě pokýval hlavou házení kamínků po zvířatech patřilo v ZOO odjakživa k zábavě nejmladších návštěvníků. Byl to jeden z typických projevů jednání lidských mláďat – projevů, které jeho ani Učitele sice nemohly překvapit, jimž se však stále nepřestávali divit.

„Přejdeme k pavilónu opic,“ pravil nahlas, jak se dalo čekat, přivítaly děti toto oznámení jásotem.

Minuli výběh zeber a koní Przewalského, po konzultaci se zabudovaným chronometrem zde Průvodce upustil od výkladu a vzhledem k pozdní hodině vedl výpravu cestou, která se vyhýbala klecím s vřeštícími papoušky, kde bylo vždy nutné počítat se zdržením. V opičím pavilónu je přivítal charakteristický zápach.

„Kočkodani,“ pravil Průvodce se snahou o maximální stručnost. Zvedl paži a ukázal. „Gueréza, ta s tím huňatým ocasem. Párek makaků. A támhle, v těch větších klecích, jsou lidoopi. Šimpanzi, orangutani, gorily. Nejbližší živočišní příbuzní člověka.“

Učitelka si přidržovala kapesník u nosu. „Někdy si skoro přeji, abychom byli méně dokonali,“ zamumlala. „Ten zápach...“

„Zvířata musí páchnout,“ poučil ji Průvodce poněkud nedůtklivě. Podobně jako Učitelé i Průvodci měli ve své osobnosti zaprogramovanou významnou didaktickou složku. Někdy z tohoto důvodu docházelo v muzejích, na hradech a v zoologických zahradách k poněkud komickým diskusím, podkopávajícím autoritu pedagogů i pracovníků vzdělávacích institucí. Děti – přesně ze stejného důvodu – považovaly tyto výstupy za sympatické osvěžení programu.

Tentokrát však Učitelka beze slova uznala Průvodcův argument: zvířecí zápach, jakkoli nepříjemný jejímu čichovému vstupu, měl naučně-poznávací funkci a byl tudíž

nezbytný. Zaváhala, zda má tento fakt stvrdit i verbálně, když vtom její pozornost upoutaly podivné dunivé zvuky, přicházející odkudsi zprava. Pohlédla příslušným směrem a spatřila mohutnou, téměř černou gorilu, cenící odpudivě žluté zuby a bušící se rozevřenými dlaněmi do poněkud vypelichaného, cylindrovitě vypouklého hrudníku. Všechny děti okamžitě začaly opici napodobovat.

Průvodce, jenž tuto situaci zažil už tolikrát, že by místo návštěvníkům o opicích mohl přednášet opicím o návštěvnících, zvedl k Učitelce zvědavý pohled. Nezklamala ho, samozřejmě. „Děti, no tak,“ zahuhňala natolik srozumitelně, nakolik jí to dovolil kapesník u nosu, „hned toho nechte! Opíčit se po opicích – copak jste malé?!“

„Havránková se marně opíčí, stejně jí to neduní,“ zvolal radostně Karlík Vomáčka a honem, ještě než se Učitelka vzmožila na to, aby se zastala vyvinuté žačky a pobouřené jej napomenula, vyhrkl na svou obranu: „Prosím, to je čistě empirický poznatek!“

„Že se nestydíš,“ řekla Učitelka, poněkud zaskočená chlapcovou argumentací, vnášející disharmonii mezi různé příkazy jejího programu.

Horečně hledala v paměťových obvodech nápad, s jehož pomocí by před ostatními dětmi získala nad třídním výtržníkem vrch. „Tak víš co, Vomáčko, já ti také povím o jednom zajímavém empirickém poznatku. Představ si, že opakovaným fyzickým působením na sedací partie lidského organismu lze dosáhnout překvapující reakce na jeho zcela opačném konci: z ústrojí, sloužícího člověku k vidění, počne vytékat slaná voda. Nepochybuji o tom, že až tvému tatínkovi sdělím, jak ses dnes choval, ověříš si tu skutečnost, abych tak řekla, z první ruky. A potom nám všem můžeš o tom experimentu vyprávět, co říkáš?“ Malý provinilec se zatvářil kysele, děti se rozesmály. Průvodce zkrivil rty v uznaném úsměvu. Učitelku její malé vítězství potěšilo, vzápětí se však napomenula ke zdrženlivosti. Vomáčka sice není žádný citlivka, ale přece jen učinit kterékoli dítě středem posměchu ostatních je zbraň, jíž je nutné používat s maximální střídmostí.

Rychle proto odvedla pozornost žáků jinam. „Podívejte, děti, ten orangutan usnul.“ Třída jako jeden muž obrátila zraky naznačeným směrem: Průvodce si poněkud rozpačitě odkašlal, vrhl po Učitelce vyčítavý pohled a sou časně zadoufal, že uličník Vomáčka je v této chvíli dostatečně zaměstnán přemýšlením o nadcházejícím rodičovském výprasku, než aby se pokoušel zvíře probudit ostřelováním. „No tak děti,“ řekl, „za chvíli bude sedm, zoologická zahrada se bude zavírat. Doufám, že se vám u nás líbilo a že vás tady nevidím naposledy.“

Na Učitelčině tváři se objevil výraz, svědčící o tom, že si uvědomila svůj přehmat. „Moc vám děkujeme za doprovod,“ řekla spěšně. „Určitě sem zase někdy společně přijdeme, vidíte, děti?“

U brány se rozloučili. Byla tu menší tlačenice, odcházející výpravy se navzájem promíchávaly, Učitelé a Učitelky se překřikovali s lidskými rodiči, svolávajícími své ratolesti. Když za posledním návštěvníkem zapadl magnet zámku, zamířil Průvodce do kanceláře vedení. Zaklepal.

„Vstupte,“ ozval se zevnitř Provozářův energický hlas. „Á, to jste vy. Pojdte dál. Všechno v pořádku?“

„Celkem ano,“ přikývl Průvodce. „Až na pár maličkostí. Jedna zebra má porouchanou zadní končetinu, levou. Orangutaní samec je zřejmě vybitý. A taky mám pocit, že by bylo dobré trochu ubrat zápach v celém opičím pavilonu.“

„Dobrá, podívám se na to. Ještě něco?“ „Ne, to je myslím všechno.“

„Na ten zápach si někdo stěžoval?“

„Jedna Učitelka měla připomínky. Když už o tom mluvíme, smím se vás na něco zeptat? Je to věc, která mi už dlouho vrtá hlavou.“

„Jen se ptejte.“

„Myslíte, že opice... a vůbec všechna zvířata... například takový tchoř... myslíte, že opravdu zapáchala právě takhle... tak, jak je předvádíme?“

Provozář se rozesmál. „Ale jděte, co si s tím děláte hlavu. Jak to mám vědět, když to nevědí ani lidé? Podobu a chování zvířat bylo možné zrekonstruovat z kosterních pozůstatků a z filmových záznamů, ve většině případů se zachoval dokonce i jejich hlasový projev... Ale zápach? Ten se dal těžko konzervovat, nemyslíte?“

„To je pravda,“ přikývl Průvodce ne zcela přesvědčeně (byly tu konec konců chemické vzorce a stačilo, kdyby lidé na věc včas pamatovali, ne?), „ale přece jen, byla tu možnost volby... Například, jak jsem říkal, ten tchoř... Myslíte, že skutečně voněl tak intenzívně po fialkách?“

Provozář pokrčil rameny. „Jestli vás napadne něco lepšího, přijďte za mnou, není problém ho přeprogramovat. Ale upřímně řečeno, být vámi, mávnul bych nad tím rukou. Když si lidé nedělali starosti s tím, aby ta zvířata vůbec zachovali, tak co? Podle mne by se našinec měl držet hesla: Udělej, k čemu tě naprogramovali, a padla! Přeženeš to s iniciativou a tumáš – rozmontují tě! Nemám pravdu?“

Průvodci nezbylo, než aby opět přikývl. Pravda to opravdu byla. I když – po pravdě řečeno – ne zrovna rozveselující.

ZRŮDU K OBRAZU SVÉMU

Vladimír Veverka

Stvolorost, který nedávno objevil, byl opravdu úrodný. Plný těžkých, jako noha silných, tučně nabobtnalých stvolů s minimem ztvrdlé tkáně. Proto když dopravil na dvůr poslední náklad, který mu zbýval do celodenní normy, s jakýmsi uspokojením si uvědomil, že je teprve odpoledne a že do návratu ostatních mu zbývá ještě dost času, který může strávit podle svého. A protože zrovna nedokázal přijít na nic naléhavějšího a další cestu ke stvolorostu, aby si případně přinesl náklad ne již pro obec, ale pro vlastní rodinu, by zřejmě nestihl, rozhodl se nakonec pořádně si naostřit paznehty. Za posledních pár dní sklizně již byly skoro zbroušeny a hnat cítil, že musí dávat do úderů mnohem větší sílu než obyčejně.

V chýši nikdo nebyl, dokonce i skrčka Tina někam odběhla. Musel se tedy obejít bez její pomoci a pracně dostrkat brusku, umístěnou za truhlicí, doprostřed pokoje, kde bylo dost světla. Pak mu ještě chvíli trvalo, než našel stoličku a pořádně zaryl do země všechny čtyři její opěry, aby se neviklala, až se při broušení pořádně zapře.

Konečně se uvelebil a pečlivým pohybem začal rozvazovat boty. Jako každý hnat i Olden používal na všechny práce, které vyžadovaly drobnou, jemnou manipulaci, svých obratných nohou. Jen při jídle nabíral jednotlivá sousta paznehty, i když jeho muta tvrdila, že je to zlovyk, který by se měl odnaučit. Pečlivě bral prsty jednotlivé řemeny a napínal je na rozvodná kola. Pak se přesvědčil, že je v máčecím měchu ještě dost vody, a opatrně položil na brusku své hnáty.

Nejdříve levý pazneht, rozhodl se, protože chtěl mít dříve za sebou tu obtížnější část. Měl jej zbroušen do pilovitého, nebezpečně zubatého ostří, jak se tomu naučil od toulavého hnata, který kdysi prošel jejich obcí. Na pravé hnátě pak měl obyčejný srpovitý pazneht s jednostranným břitem.

Pomalu tedy začal roztáčet setrvačnický a jakmile se kámen dostatečně roztočil, rozvážným pohybem přiložil levý pazneht na rotující hranu a jemně přitlačil. Bruska začala vydávat nepříjemně skřípavý zvuk a místností se začal šířit pach zahřáté rohoviny.

Teprve po chvíli si uvědomil, že do místnosti někdo vstoupil. Přestal roztáčet setrvačnický a otočil hlavu směrem ke vchodu. Byla to Mara, zcela bezzubá, zkroucená stařena, která v obecní chýši pečovala o muty, co měly před porodem.

„Ach, to jsi ty, Maro,“ řekl automaticky. „Pojď dál. Jak se daří Adě?“ Ada byla Oldenova muta a před několika dny odešla do Mařiny chýše, aby se připravila na svůj první porod.

Mara však zůstala stát hned za závěsem.

„Hnate Oldene, doba tvého potomka se blíží. Je nejvyšší čas, aby ses vypravil přivést čteče.“

Olden zastavil brusku.

„Na čteče je ještě dost času, Maro. Ada přeci odešla do chýše před týdnem, takže

zbývá nejméně ještě jeden týden. A Fran včera říkal, že čteč byl před třemi dny v první obci u koryta. Měl namířeno vzhůru, k pahorkům Velké rokliny, takže půjde po odvrácené straně údolí. Nemůže trvat déle než den, abych ho přivedl. Ještě je dost času.“ Mara potrásla nesouhlasně hlavou.

„Čteč, o kterém mluvíš, je čteč Alvaro a já mám dosud dobrou paměť. Alvaro je posedlý strachem ze Zářící pustiny. A Ada přeci přišla z obce na samé hranici pustiny.“

Olden mlčel. Sám moc dobře věděl, jak to tenkrát bylo s jeho mutou, která do obce přišla poté, co byl její domov zpuštěn nečekaným nájezdem maxibrabenců. V tomto kraji neměl skoro nikdo v lásce obyvatele vesnic za řekou, vesnic, ležících na samém okraji Zářící pustiny. Stařesinové by tenkrát Adu vyhnali, nebýt jeho. Olden tehdy prohlásil, že chce, aby s ním zůstala, a že pokud ji z obce vyženou, půjde také. A tak nakonec Ada zůstala, protože Olden byl jediný hnat v obci a nebylo nikoho, kdo by mohl zastat jeho práci. Byl pro obec příliš cenný.

„A ty si myslíš, že by Alvaro mohl odmítnout?“ zeptal se po chvíli. „Alvaro možná při jde. Ale myslím, že až při jde a uvidí Adu, tak odmítne rituál. Alvaro má strach ze všech mutů, kteří žijí u pustin. Nikdy do jejich obcí nepřišel. Ale určitě ví, že šestiprstky v našem kraji nežijí. Poznám, že Ada není odtud. A odmítne. Je to čteč a pozná to.“

„Anebo,“ pokračovala Mara. „neodmítne, ale dítě prohlásí za zasažené Zářením. A navrhne je utratit, i kdyby to byla nezvyklá varianta variant. Nemůžeš přeci vědět, co se vám narodí. Kdybys žil se skrčkou nebo se siamačkama, tak bychom věděli, co to bude za dítě. Ale nikdo v okolí neví, co se narodí hnatovi a šestiprstce. Možná že ani Alvaro to neví, když má strach z pustin. Anebo naopak – možná, že to ví. Nebo tuší, a má strach. Protože je čteč, tak když prohlásí, že je třeba dítě utratit, nikdo se proti tomu neodvážá postavit.“

Mara měla pravdu. Ada byla šestiprstka a žádná jí podobná v širém okolí nežila. A Alvaro jako čteč to jistě moc dobře ví.

„Co mám tedy udělat?“ zeptal se Olden. „Musíš přivést jiného čteče,“ řekla Mara.

„Do obcí u pustin chodí čteč Davir. Nikdo prý se mu nevyrovná moudrostí ani zkušeností. Je jedním z vyvolených, kteří sepisují Knihu variant. Ten by možná mohl přijít, zvlášť když mu řekneš, že jsi první hnat v celém kraji, který bude mít dítě se šestiprstkou z hraniční obce. Ale musíš se za ním vypravit co nejdříve, protože nikdo přesně neví, kde teď přebývá. A ty budeš mít na celou cestu sotva víc než týden.“ V tom, že musí vyrazit co nejdříve, měla Mara pravdu. Když konečně hnat Olden po pětidenním putování a vyptávání se dostihl čteče Davira, nezbývalo mu na cestu zpátky příliš mnoho času. Přesto však Davir souhlasil, že s hnatem do obce půjde, a dokonce svolil putovat i v noci, aby tam dorazili co nejdříve.

Díky tomu došli do cíle po setmění posledního dne. Toho dne, kdy měla Oldenova muta přivést na svět jejich prvního potomka. Hnat si ovšem oddechl teprve tehdy, když stanuli na hřebenu, ze kterého dohlédl skrytých chýší domovské obce. Teď už

jen sejít po klikaté stezce k říčce, která je povede po zbytek cesty.

Radostně se v čele hloučku poutníků pustil do údolí, a tak si ani nevšiml, že čteč a s ním pak i ostatní se na hřebeni na okamžik zastavili. A i kdyby si toho všiml, nejspíš by si myslel, že je zaujal pohled na pomalu se svažující údolí, zbrázděné mělkými roklemi, vybíhajícími na horizontu do dalšího horského řetězu. Ten pak byl i ve večerním přítmí neobyčejně jasně zřetelný – zpoza jeho kontur prosvítala jemná studená záře, obrovská světlá skvrna. V těchto místech, několik dní cesty od údolí, byla jedna ze Záříčích pustin. Ale Davir a jeho průvodci nevěnovali záři za obzorem žádnou pozornost, na svých cestách čteč viděl již nespočet míst, v jejichž okolí bylo v noci vše prosyceno tím chladným varovným přísvitem, před kterým bylo podle Knihy odkazu radno se ostříhat. Jejich pozornost upoutalo něco jiného, jiná záře.

Mnohem slabší než ta za obzorem. Někde vysoko nad nimi, skoro uprostřed hvězdného nebe, se nad místem, kde tušili osadu, vznášela vlasatice. Zářící hvězda, o které věřili, že je zlým znamením.

Teprve po chvíli se průvod vydal za hnatem do údolí.

Ve stíněném prostoru kamenného sklepení se podle obyčeje shromáždila celá obec. Vládlo zde přítmí a dusný pach smolných loučí, které vrhaly po stěnách i všech přítomných krátké mihotavé stíny. Jedinou lampičku s drahocennou lojovou náplní držela jedna ze skrček na vztyčených pažích před čtečem tak, aby viděl do svých posvátných pergamenů. Panovalo zde ticho, které až do konce rituálu náleželo porušit jen Davirovi.

„Podejte jí dryák,“ řekl Davir. Několik rukou nadzvedlo Adě, ležící uprostřed měkkých potkaních kožešin, hlavu, a další jí přitiskly ke rtům nádobu s lektvarem, který urychluje porod a tiší bolesti. Po několika dávivých doušcích Adina hlava poklesla, ale neodbytné ruce ji znovu a znovu nutily polykat hořký odvar. Nakonec otočením misky dnem vzhůru čteči naznačily, že již dávku vypila.

Obřad mohl začít. „Slyšte litanii Stvoření!“

Davirův hlas byl tichý, ale jistý a podmanivý. „V dobách, jež zmizely v nekonečnu věků, byl stvořen svět. A byl stvořen jako krajina hojnosti zvaná Ráj. Barva Ráje byla zelená a modrá. Byl stvořen neměnný a dokonalý, měl svůj řád a zřejmý smysl. Neboť praví Kniha odkazu: nesčitelným bohatstvím zvěře a plodů všeho druhu, v zemi, vzduchu i vodě, tím vším oplývala tato země. Svět byl Rájem, v němž bylo žítí všem živočichům. Z živočichů však jednoho dne povstal Člověk, první mezi prvními, neboť jako jediný tvor poznal mnohá z tajemství všemocné Vědy. Klaněl se Člověk Vědě a ona mu sloužila.“

Muta na lůžku vyrazila přidružený sten a její tělo se začalo chvět. Na obličejí se jí objevily husté kapky mastného potu.

„A jak rostlo bohatství Člověka, rostla i jeho ctižádostivost a pýcha. Byl první mezi prvními, leč jednal, jako by byl jediný z prvních. Neboť takto hovořil Člověk v oněch dobách: Nechť slouží Ráj jen ku prospěchu mému, neboť já jsem první a jediný.“

Tak si Člověk přivlastnil Ráj a učinil jej svým. Jeho panství pak trvalo mnoho věků a rostlo tak, jak rostla jeho moc. A byl Člověk nesmírně mocný, protože vzýval Vědu a učinil z ní nástroj své vůle.“

Ada vykřikla. Několik rukou přidrželo její paže i nohy zmítala se na lůžku, do úst jí kdosi vpravil kus pergamentu a její křik přešel v tlumené steny. Davir pokračoval v litanii.

„Tak veliká byla nakonec pýcha Člověka, že pozvedl svou moc až na roveň Stvoření. Leč skrze svou malichernost nikdy nenabyl tohoto daru a síly stvoření se v jeho rukách staly silami zmaru. Neunesl Člověk tíhu těchto sil a nadešel spravedlivý trest za jeho pýchu a zištnost. Všemocná Věda, již vzýval, se obrátila proti němu, neboť on zneužil jejích darů. Svět, jenž byl Rájem, se propadl do věčné temnoty. Takto praví Kniha odkazu: A ve dnech oné Apokalypsy tisíce sluncí pohltily Ráj. Věda seslala ve svém hněvu žár, který vysušil oblaka, řeky i moře, smazal zelené a modré barvy, strašlivým plamenem pohltit vše živé a zpusťošil sémě života.

Pak nastala dlouhá noc, nesmírná potopa, jež milostivě přikryla zkázu. A strašlivá zima spalovala pustinu po desítky let. Tam, kde sídlil kdysi Člověk, vykvetly plameny ničení a z nich se zrodily pustiny, které září. Však této záře je ještě strašnější neviditelný dech Zářících pustin, veskrze který zanikl Řád.

Neboť není více na světě Řádu, on odešel od nás pro hřích Člověka.“ Steny rodící muty se změnilly v jakési vlny, prostupující celým jejím tělem. A každá vlna byla silnější té předešlé.

„Není již více Řádu,“ opakoval Davir. „Když byl člověk smeten Vědou, povstal z chaosu mut, neboť Věda si nepřála zahubiti člověka, než pouze potrestati tvorů, kteří jí nedbali, ač skrze ni a skrze Přírodu povstali. Věda a Příroda je dialektika, tak praví Kniha odkazu. S Člověkem tedy zmizel Řád a proto se zrodil mut. Mut jest varianta, jež byla zrozena skrze zločiny Člověka. Jest mutovi žiti za hřích Člověka, a trpěti skrze něj.

Vše, co se zrodí a vzroste, jest chaos, leč chaos Člověka, jemuž je možné stanoviti řád muta. Proto nezahynula naděje, neboť starému chaosu bude dán nový řád. Slyšte a pomněte slov proroka našeho, svatého Ježíše Mendela: Nesmírné je množství variant, a variant variant, ale není to chaos, leč prapodivný řád, a varianta variant není nic než kombinace variant. Ne vše možné je skutečné, a do skutečného vnese příroda řád možného. Ti, kteří znají a čtou, pak dříve či později řád pochopí, odhalí a změní v zákon, který bude všem k užítku.

Tak praví Kniha odkazu.“

Davir byl zkušený čteč, protože když odříkával poslední slova litanie Stvoření, objevila se na desce stolu, kde se zmítala Ada, vlhká, místy krvavá skvrna. Porod začal.

Čteč se na okamžik odmlčel, pokynul své pomocnici, a vzápětí pokračoval:

„Slyšte litanii Zrození!

Chaosu Člověka nechť je dán řád muta. Nechť to, co se zrodí, jest ku prospěchu

obce. Nechť rozmnoží naše řady a síly a paže a smysly. A je-li nám souzena zrůda, nechť je nám mutace příznivá a mutant životaschopný. A je-li početí stíženo radiací, nechť alespoň matka přežije ve zdraví této chvíle a setrvá po našem boku, i kdybychom neměli jiné sudby než zrůdu utratit.“

Slova se vznášela místností, ale zdaleka ne každý je vnímal, a takřka nikdo z přítomných nerozuměl všemu, co čteč přednáší. Vždyť ani Davir sám si nebyl přesně jist významem některých slov, protože litanie Zrození byla neskutečně stará, mnohem starší než předchozí litanie Stvoření. Její obřad vznikl snad ještě v biblických dobách světa, obývaného prý zbytky lidí, v dobách, kdy začali na svět přicházet první mutové. Její původní význam však již dávno upadl v zapomnění a postupem času získala nový smysl i význam.

„Kéž je kombinace genů odolná!“

Davir se odmlčel a spustil dosud vztyčené paže. Stejně jako většina ostatních pozoroval mutin klín, v němž se právě prodíral na svět nový potomek. Nový mut.

Po chvilce se místností rozlehl plačtivý křik novorozeněte. Nastal čas poslední části rituálu, přijetí nového muta do obce. Jedině shromáždění všech členů obce mělo totiž právo rozhodnout o tom, zda novorozeně může a bude mít pro obec ně jaký prospěch či zda jde o takovou variantu variant, která by byla všem jen na obtíž. Pokud by ovšem vůbec byla schopna přežít. Nejdůležitějším úkolem čteče v tomto okamžiku bylo na základě posvátných pergamenů a vědomostí, stále ještě shromažďovaných pro Knihu variant, jak to uložil svým žákům Ježíš Mendel, zařadit nového mutantu do základních variant, určit varianty variant, jestli příliš neoslabí či neomezí další vývoj a růst nového muta, a vysvětlit, jaký přínos může nový mut pro obec mít.

V případě, že by na základě čtečova výkladu většina přítomných usoudila, že dítě by bylo pro komunitu spíše zátěží než přínosem, muselo být novorozeně utráceno.

Zatímco ženy převazovaly pupeční šňůru, dali Adě napít dalšího odvaru, po kterém usnula. Porod ji vyčerpával a ve spánku se nejlépe zotaví. Ostatně podle rituálu nesměla rodička dítě spatřit dříve, než bude při jato za právoplatného člena obce.

Pak položili ještě neomyté novorozeně před Davira. Teprve nyní si ho mohli všichni pořádně prohlédnout.

Již na první pohled bylo jasné, že je to nějaká velmi neobvyklá varianta variant. Stvoření bylo odporně červené a veliké, mnohem větší než normální mut. Ale rozhodně to nebyl obrouš – jednak se obrouši nikdy nerodili hnatům, a hlavně matka by porod nepřežila, protože obrouše by bylo nutné z jejího lůna vyříznout. Bylo prostě jasné, že to není žádný správný mut, druh, který by se vyskytoval někde v okolí. „Moudrý Alvaro měl pravdu,“ řekl kdosi vzadu. „Cokoliv přijde z kraje u Zářící pustiny, bude nejspíš stvůra. Z toho nemůže být nic dobrého.“

Davir se káravě otočil směrem, odkud zazněl rušitelův hlas. Bylo nepřipustné, aby kdokoli vyřkl nahlas svůj soud dříve než čteč.

I on sám byl viditelně na pochybách. Dosud nikdy se nesetkal s tvorem, kterého měl nyní před sebou. Prohlížel si jej velmi podrobně a bedlivě v duchu srovnával

jednotlivé znaky a variabilní rovnice, které si pamatoval ze záznamů, shromážděných v Knize variant.

Vždyť jemu jako čteči nyní připadla povinnost novou zrůdu pojmenovat. K tomu však musí nejdříve najít dominantní znak – jenže ať si jej prohlížel sebepodrobněji, malý mut jako by žádný dominantní znak neměl.

A Davir si najednou uvědomil, že je bledý a po zádech že mu pojednou začaly stékat kapičky potu. Ruce se mu lehce chvěly. Na mysli mu vyvstala slova jedné z částí Knihy odkazu.

Ticho v místnosti bylo již jen zdánlivé. Čteč hleděl strnule na dítě a byl jakoby duchem nepřítomen. Z přítmi k němu doléhaly tiché poznámky.

„To je teda pěkná stvůra – jak je červená a jak se třese.“ „Je to zrůda nezrůda, stejně nepřezíje.“

„I kdyby vydržela, k čemu bude dobrá?“ „Hnat to není, škoda, že to není hnat“

Zrozený tvor, pitoreskně symetrický a s nezvyklým chmýřím na vypouklé hlavičce, ležel nehybně na kožešinách a namáhavě dýchal. Vypadal bezbranně, ale Davir cítil, že ho při pohledu na něj zaplavuje jakýsi nevysvětlitelný strach. Byl čteč. Jako málokdo znal Knihu odkazu a jednotlivá evangelia. A už věděl, kde hledat název pro tvora, nového muta, který se zrodil před jeho zraky. Evangelium podle filozofa.

Posléze se vzchopil – musí dokončit rituál. Bude to poprvé, co poruší prastarou formulaci slov, ale není vyhnutí. Rázným pohybem ruky obrátil k sobě pozornost všech přítomných.

Uchopil do ruky jeden z hromádky svých pergamenů, krátce do něj pohlédl, jako by se chtěl přesvědčit, že je to opravdu ten, který potřebu je, a konečně promluvil.

„Je litanie Stvoření a litanie Zrození. Obě hovoří o tom, že v dávných dobách Ráje žil tvor, zvaný Člověk. Skrze své hříchy byl potrestán chaosem, ze kterého se zrodil mut. Slyšte, co hovoří Evangelium podle filosofa: Na začátku byl Člověk. A mut jest varianta Člověka. Když odešel Člověk, zbyl jen mut, tedy varianta. Ve světě chaosu pak ke každé variantě následuje varianta variant. Nebude tedy mut, jenž by se nelišil od svých předků.“

Od nepaměti přísluší nám, kteří čteme v Knize odkazu a sestavujeme Knihu variant, přednášet v okamžiku zrození litanie, aby nikdo nezapomněl. V naší moci je pojmenovat každého nového muta, určit jeho druh, variantu variant, a je-li to nová zrůda, pak pojmenovat i ji skrze její dominantní znak. Je hnat a skřet, bloub a škvark, trp a srostlík, chromajzlík a slamák, jednoočka a bezrukouš. Jest stanoveno sto a šedesáte a osm základních variant.

Než toto je mut, který nemá dominantní znak. Avšak takto praví Kniha odkazu: Každý mut má dominantní znak, neboť člověk jej nezrodil k obrazu svému.“

Dítě před čtečem tiše vzlyklo, snad zakřičelo hlady. A ač Davir již nescetněkrát takto stál nad nově zrozeným mutem, připadalo mu pojednou, jako by to za celou tu dlouhou dobu bylo poprvé, co pronese slova rituálu, zahajující poslední, třetí část obřadu.

„Zrodil se nový život.“

„Z nesčetných variant a variant variant byla naplněna jedna jediná.“ Cítil na sobě překvapené a udivené pohledy, protože jeho slova zněla najednou jinak, než je ukládal obřad. Přesto však pokračoval, vždyť alespoň úvodní věta se shodovala. A poslední, poslední bude také stejná.

„Hle, zrodil se nový život,“ znovu opakoval. „Pravím vám, že mi jej nelze pojmenovat podle dominantního znaku, neboť tento mut nemá dominantní znak. A přesto je mi dáno nazvat jej jménem, jediným a skutečným.“

Pohleďte a pomněte slov litaní – zde před vámi se znovu zrodil Člověk. Neboť toto praví Evangelium podle filozofa: Z originálu učinil Člověk kombinaci, a nastalo nesčíslné množství variant. Každá varianta pak jest svým originálem a vše, co ji předcházelo, a bude ji následovat, jest variantou nového originálu. A z principu matematické pravděpodobnosti nastane kombinace variant, kdy řetěz změn dojde od pozměněné kopie zpět k originálu, neboť tento jest součástí množiny všech kombinací již pozměněných variant.“

Měl pocit, že nikdo z mutů kolem něj přesně nechápe, kam vlastně směřuje smysl jeho slov, ale byl si jist, že to nejdůležitější nakonec všichni určitě pochopí.

„Než pamatujte,“ pokračoval, „že v okamžiku zrození vám nenáleží souditi minulost, protože mut jest zrůda a nemá minulosti. Vám nyní přísluší soudit budoucnost, to jest, může-li být nový tvor ku prospěchu celku.“

„Toto jest Člověk. Není mut, jelikož má minulost. Záleží jen na nás, jaká bude jeho budoucnost, protože ve světě mutů je Člověk stejně nestvůrný, jako je mut ve světě lidí. Je to mut nemut. Proto dobře zvažte své rozhodnutí,“ dodal Davir, než vyslovil poslední větu rituálu, tentokrát přesně, slovo od slova, jak mu to ukládá starobylý obyčej:

„Hleďte a suďte – co učiníme s touto zrůdou?“

NO JO

Ivan Kmínek

TAK TEDY ZA PĚT SET DEVĚT, tak už mám taky číslo, jako všichni kluci, přišel jsem včera k Milanovi hned, jak otevřel, a už tam všichni kluci seděli a já jsem mával tím dopisem, tou doporučenou zásilkou, jen do vlastních rukou, a hulákal jsem, tak už to mám, dědci špatný, taky za pár. Ale oni se mi smáli, že jsem ještě milionář, a Milan řekl, tak to, Karle, vypadá, že změníš posaz, že jo, ale to bylo vlastně jasný, to ani Milan nemusel říkat, vždyť já už měl vyhlídnutou tu židli po Standovi u stolu Zobáků, hned u kamen to bylo. V zimě budeš přikládat, a ať to fajruje, povídaj kluci od stolu, Vojta a Zdenek a Jarda, ale Milan mě bránil, žádný takový, Karel už má svoje odděláno, že jo, Karle. A už to měl pro nás roztočený, dal jsem kolečko pro náš stůl i pro Mazáky, a plný tácy rumů jako čokoládka, ale Milane, povídám, chci vidět míru! Ale Milan na to, vždyť ti to může bejt šumafuk, Karle, ode dneška máš všechno pítí grátys, to platí vejbor. Takže díky, vejbore, díky, ale to ještě neznamená, že nebude Karel točit míru, však už se na nás napakoval dost. Všichni se ptali, jak to se mnou všechno vlastně přišlo, tak jsem řekl, to bylo asi, jak jsem cvakl o sloup tu moji Avii. No jo, řekl Zdenek, Pavel to taky dostal přiklepnutý, když vlít do tej ohrady, vid', Pavle. Ale ten jen povídá, za padesát osum a víte, co mi můžou. A když jsme to párkrát votočili, všichni na mě zapomněli, na tu moji slávu, jako bych u toho stolu seděl odjakživa, a Vojta se ptal Zdenka, za kolik dá to pletivo, a Zdenek povídá, dvacet korun za metr, jenže Vojta se šklebil, zlatý voči, holoubku, celou zimu to hnilo v tý tvý mokrý garáži, dostaneš za ty rezatiny čtrnáct kaček. Ale Zdenek povídá, Vojto, vždyť je to zinkovaný, měj rozum, a co ti ještě vůbec záleží na halíři, a stojí ti ten plot vůbec ještě za to? To mi tedy stojí za to, řekl Vojta, až tady Maruš zůstane sama, ty jí ten plot neuděláš, aby jí nelezly do dvora ty Hanákovice bestie. No jo, Maruš, a jak jí je, ptal se Zdenek. Ale vždyť ona už jen leží a čučí do stropu a už je úplně blbá, povídá Vojta. A víc než patnáct nedám, Zdenku, to ti je, doufám, jasný. Jenže já jsem je vůbec neposlouchal, já měl plnou hlavu toho svýho čísla, a co mě čeká za všelijaký vyřizování, a pak povídám, to mi teda, pánové, rekněte, co já mám udělat s Goliášem. Nikdo nevěděl, jen Jarda řekl, no bóže, tak si ho vezmeš s sebou, vždyť. jde nakonec vo hovno. Ale jinak Karel celej večír mlčel, a tak jsem se ho zeptal, za kolik to má. A on, že za tři sta šedesát a nějaký drobný, a že on to tak nepočítá, a zase byl zticha. Byla s ním tedy řeč jak rozprávka. Tak jsem si radši četl tu ceduli nad stolem Mazáků, co ji udělal ještě Standa z vypalovaného dřeva, on měl na to takovej aparát, a tím se daly do dřeva vypalovat písmenka, a na tý ceduli stálo PĚTISTOVKA JEŠTĚ ZBÝVÁ – TAK SI NA TO LOKNI PÍVA, KDYŽ TŘI STA ŠEDESÁT ODTROUBĚJ – ZELENOU, MILANE, ROZNÁSEJ, A TŘI STOVKY JSOU TU HNED – NEDBEJ A HLEĎ UPÍJET, DVĚ STĚ ZBÝVÁ DOPOSUD – TAK, MILANE, NARAŽ SUD, STO PADESÁT – TAK STŘIHEJ METR A NEKOUKEJ JAK SVATÝ PETR,

STOVKA JE TU ROVNÁ – VYPIJ TO, CHLAPČE, DO DNA, ZA ČTYŘICET PĚT – BUDOU TU CO NEVIDĚT, ČTYŘI – UŽ SE TO BLÍŽÍ, ZA NULA – TVÁ DOBA MINULA, pěkně tu ceduli Standa udělal, umělecky, ten měl jít na školy a ne se zahrabat s náma v Křínově.

A Milan povídá, dá si, pánové, někdo guláš, tak dá si někdo ten guláš, sakra, a nešanujte se, dědci, on to platí támhle soudruh z vejboru. Tak jsme si dali, podložili jsme ten guláš pod rundu myslivce, a soudruh z vejboru na nás kejval, že jako jo, ať nám chutná. Pak byly Aktuality, Milan má televizi pořád puštěnou, ale nikdo to neposlouchá, ty kecy, akorát konec je důležitější, protože po Aktualitách se vždycky láme číslo a každej ho musí nahlas říct. Tak jsem poprvé řekl, za pět set osum, a mladý ze statku se u svýho stolu šklebili. Milan pak už mladý zkasíroval a vyhodil je na vzduch a nás ještě nechal dopít a Květuš zatím utírala stoly. Povídám jí, Květuš, ty jsi ale čím dál překrásnější, jak to děláš, holka, a dej mi trochu tý šlichty pro Goliáše, buď od té dobroty, jo a pět lahvovejch si vezmu na ráno. Tak mi to Květuš zabalila a šel jsem. Ale doma jsem si ještě dal tři lahvový, však si ráno dojdu do konzumu, až Králová otevře, a dal jsem do misky pro Goliáše tu šlichtu. A Goliáš přiběhl a mňoukal blahem a všechno vychlemtal, než jsem se stačil otočit. Chtěl jsem ho podrbat za ušima, chytit ho za tu jeho černou hřívu, ale Goliáš nemá rád, když mám hodně upito, a utekl do obejváku. Tak jsem si dal ještě stopečku zelený a šel jsem spát.

PĚTISTOVKA JEŠTĚ ZBÝVÁ – TAK SI NA TO LOKNI PÍVA, řekl jsem Mila-novi, ať mi natočí rovnou dvě, a Vojta se Zdenkem se ptali, co že jdu tak pozdě. Řekl jsem jim, no, byl jsem na statku, okouknout, co novýho, a trochu jsem se zdržel. A je něco novýho, na statku? ptali se Vojta se Zdenkem, a já, že jo a ne. Mladej Lahoda teď jezdí s tou moji Avií, zrovna jsem ho potkal, jak se chystá na pole s menáží pro ženský, a že jsem měl z rána trochu upito, povídám mu slez z té mašiny, mladej, to je moje mašina. A on řekl neunavuj, dědku, ještě nejsou ani dvě a už se sotva motáš. Tak povídám, kdože se motá? kdože se motá? a on že nemá čas se vybavovat, a ať uhnu, ale já se pořád ptal, kdože se motá, ty zasmáčku nešťastnej? A lezl jsem za ním na mašinu a povídám, na týhle mašině jsem seděl, když ses ještě bál černýho kafe, a on na to, že nezám, že jsem komik, a jak jsem se tam drápal, Lahoda na to šlápl, a já spadl naznak. Jenže přiběhl Šmíd a ptá se, Karle, co se to tady děje, co je s tebou? Tak jsem řekl, dobrý, dobrý je to, nic se neděje, my jsme tady jen s mladým měli takovej rozhovor, a zvedl jsem se. A Šmíd povídá mladýmu, hele, mladej, nečum a jeď, báby se tě už nemůžou dočkat.

A Šmíd mě pak zatahl do dílny, abych se dal do pucu, a ptal se mě, jestli si dám kuželku. Tak jsem řekl, že jo, a on vytáhl z basy dvě piva. Porozhlídl jsem se trochu po dílně. Co ten nověj kompresor, ptal jsem se, už netrojí? Šmíd řekl, že už ne, že to byla jen ucpávka. Ježkovy voči, povídám, tak koukám, že tu patnáctku máte pořád rozhozenou! No jo, na to Šmíd, pořád nejsou ty samořezný šrouby. Láďo, neblbni, povídám, řekl jsem vám nejmíň třicetkrát, že nezbejvá než to vyvrtat a dát

tam normální dvanáctky s pérovkou, a pojď mi s tím pomoci na stojan, já vám to vyvrtám, nebo to nebude do vánoc. A Šmíd řekl, klidly Karle, ještě si uženeš housera, a dej si radši kuželku. Tak jsem si dal kuželku a povídám, Láďo, vždyť já bych vám s tím tady helplul, já bych přišel vždycky na dopoledne. Jenže Šmíd povídá, ty buď rád, Karle, že jsi rád, a za kolik to vlastně máš? A já, že za rovnou pětistovku. No jo, Šmíd, to máš dobrý. To je ještě času habaděj. A co jinak? Tak jsem řekl, že jinak všechno při starým, akorát že mi z vejboru zaplatili uhlí a že už to mám, zaplatí pámbu, ve sklepe. No jo, Karle, tak jo, já už musím běžet, jsem rád, že jsem tě viděl.

Tak jsem šel k Milanovi, kluci už tam dávno všichni seděli, a Zdenek říkal Vojtovi, že jak to bude s tím pletivem. A Vojta, že nemá, kdo by mu to odvezl, Péťa, to jako jeho syn, je věčně po cestách, ale Zdenek povídá, hele, v neděli mi přijede zeťák, tak to sfouknem, za dvě fůry to budeš mít pod střechou. A já si jen říkal, no jo, zeťák, určitě i s dcérou, a vnoučata mu taky přijedou, a kdepak já ty svoje mladý uvidím? Vědět o sobě nedají, akorát loni pohled z nějaké Liptovské Lužnej mi poslali. Ale já jim napíšu, však ona mi ruka neupadne. A Milan povídá, dědci, tady soudruh z vejboru platí pro všechny tlačenkou! A soudruh z vejboru nám kynul, že jako jo, ať si dáme, tak jsme mu po Květuš poslali láhev Pražského sklepmistra. Ale já jsem tu svou tlačenkou zabalil pro Goliáše, já ani neměl hlad, spíš žízeň, a povídám, Zdenku, nevíš, proč je dneska Pavel v tom kvádru, jak mumie vypadá, jako by šel k přijímání nebo co. Zdenek na to, Karle, jak seš starej, tak seš blbej, Pavel to má dneska za nula. No jo, říkám, já zapomněl. A při Aktualitách povídá Ruda od Mazáků, hele; znáte tohle? a vzal dvě vidličky a zaklesl je zubama za sebe a pak do těch zubů zastrčil špičku sirky, a celý to pověsil za druhé konec ty sirky na hrdlo lahve, vznášelo se to tedy prachdivně, že by jeden nevěřil, ale já jsem řekl, volovina, a šel jsem na hajzlík. A jak tam je nad žlábkem ta černá stěna, my tam máme vyrytý v asfaltu takový schémátka, za kolik to kdo má, a já vytáhl dvoukorunu, že si odškrtni den, když najednou přišel Pavel. Tak dneska, co? povídám No, bylo mi to opravdu blbý, já nevěděl, co mu říct. Ale on jen něco vrčel, že mu nebylo rozumět. on byl tak zlískanej že jsem to neviděl, jen ty svoje voči poučil jak žába a čůral si na boty, tak jsem radši šel. Po Aktualitách vytáhl mladej Pastušák harmoniku, a tak jsme zpívali s mladejma, Hercegovina je lautr rovina a Hájku háječku a U Starý cihelny, ale když jsme byli asi v půlce Masaryka, Milan šel k Mazákům a něco jim říkal, tak oni přestali zpívat a všichni jsme se otočili ke dveřím, protože už tady byli pro Pavla. Takový dva mládenci to byli v bílých pláštích, a jestli prej je přítomen pan Pavel Rozmíchal. No jo, řekl Pavel. Dobrý večer, pane Rozmíchal, tak my jsme si jako pro vás přijeli, a prosili bychom si občanský průkaz a výnos Ě Ú Té Há. Tak dědci Pavlovi pomohli vstát, on byl ještě mokrej, jak se zřídil, a chvíli bylo všelijaký papírování. Ale Milan zatím přinesl velkýho ruma, jedinýho velkýho ruma na stříbrným tácu, a povídá, tak Pavle, hod' to do sebe. Pavel to do sebe hodil na ex a porád jen poučil ty své voči, a pak jsme ho vyvedli před hospodu. A tam stál ten vůz, to fáro, a já

jsem řekl, no budeš to mít, Pavle, s parádou. Protože Křínov ještě neviděl takové vůz, to musela být ta nová licence od Renaulta, bledě modrej mikrobús s černým křížem na bocích, a všechny skla kouřový, aby jako dovnitř nebylo vidět. My ten auták chvíli obcházeli, ale mládenci řekli, tak nastupovat, pane Rozmíchál, my toho máme dneska ještě hodně. Když odjeli, dala se do nás zima a šli jsme dovnitř a řekli jsme Milanovi, aby ještě narazil, ale Milan povídá, žádný takový, pánové, zejtra je taky den, a hnál nás ven. Měl jsem doma ještě basu ze včerejška, tak jsem ještě jedno otočil, ale byla to stránická jedenáctka a vůbec mi to nešlo do krku, protože lichý piva poslední dobou nejsou k pití, já nevím, že to Králová objednává.

KDYŽ TŘI STA ŠEDESÁT ODTROUBĚJ – ZELENOU, MILANE, ROZNÁŠEJ, Vojta si zelený kolikrát leje do piva, že prej se to v žaludku stejně smíchá, ale podle mě je to hnus, to já si dám vždycky panáka zelený, když dokouřím balík marsek, abych si protáhl pajšl, a pak ještě vždycky na noc. Byly už vánoce, druhej vánoční svátek, a to má Milan většinou otevřino. Seděl jsem už tenkrát se Zdenkem, Vojtou a Jardou u mazáckýho stolu, Rudu už odvezli, Bédu taky, a s náma tam byl ještě Miro Olah, on je to cigán. Tenhle Miro, když přišel, řekl, že cigánům se dávají rovnou mazácký čísla, a že prej to má za dvě stě sedum. Ale bylo to s ním celý divný, věřte cigánovi. Ale jinak to byl dobrej kluk, tenhle Miro. U zobáckýho stolu to prořídlo, tam vstal jen Jirka Brodžák s Tondou. A Milan nám povídá, pánové, ne abyste se mi tady dneska zřídili jak dobytci, jsou ty svátky klidu! Tak Vojta povídá Zdenkovi, že už to pletivo nechce, to by taky mohl čekat do soudnýho dne, než přijede ten jeho zefák s dvanáctsettrojkou, a Maruš má Ajncvajhajmrovou chorobu, tak jí ty Hanákovice bestie už na jaře sotva dokážou vytočit. A že zkrátka z toho plotu nic nebude, však ono se to už toho půl roku nezblázní, než ho taky odvezou. A Zdenek na to, že je Vojta trotl, co on teďko s tím pletivem, přes zimu už to v tý mokré garáži nevydrží. A Vojta, kdo je u tebe trotl, ale Miro řekl, tíško, chlapi, počujetě? Číslo hovorí a já to mám dnes za tři sto rovných. A Vojta, jak to za tři sto, říkal jsi, že za dvě stě sedum, ani hodina to nejní. A Miro, já že som povedal? Jo, to si teda povedal. Tak to musel být jiný Miro Olah, prisámbohu. Ne, tenhle Miro Olah to byl, co si nevidí do tý své kamerunský huby. Ale já povídám, nechte toho, dávaj Pyšnou princeznu. A Milane, zesil to. Milan to zesílil a kluci dali svátek. A Milan pak nosil do ztichlý hospody, jen syčení pípy bylo slyšet a cinkání sklenic, a mladou Vránovou s mladým Rážou. Akorát Jirka Brodžák zpíval, Rozvíjej se poupátko, nejkrásnější z květů, ale Milan přinesl dva fernety, a byl od něj pokoj. Jenže když spadla mladá Vránová do kašny, a ty šaty se na ní nalepily, řekl Miro, doboha, ta je leda má, prisámbohu. A Vojta na to, nic extra, to tady Květuš je má lepší. Volovina, řekl Zdenek, a Vojta zařval, Květuš, pocem na moment! Tak Květuš vyšla v zástěře z kuchyně, a ještě si otírala ruce, a ptala se, co je zase, dědci, co zas máte za problém. Pocem, povídá jí Vojta a takhle se nám votoč. Ještě kousek. A narovnej se. Tak co, povídá pak Zdenkovi. Zdenek pošilhával z Vránový na Květuš a zase vopačně a pak povídá, no jo. No jo. Vojta má pravdu. Tak dost, pánové, rozebral to Milan, že se

zrovna vrátil z venku, Květuš není žádná hej nebo počkej. A mazej do kuchyně, povídá tý svý krásný šťastný ženě. Ale jak dostal statek ten Rudej prapor, povídá Vojta, a jak se tu nametlo tolik slavných umělců, tak tu byla Budínová, a to byla teprv síla! To se tenkrát na statku v zasedačce hrály krabičky, a Budínový to padalo pořád naplocho, ale jak to ten Vojta vykládal, někdo mi zatřásl ramenem, a on to byl můj syn Slávek.

Jéžíš, Slávku, kde se tu bereš? povídám mu, posad se u nás! A Milane, přines tady Slávkovi panáka a pivo, ale fofrem! Jenže Slávek povídá, to ne, táto, jsem tu vozem, jsme tady všichni, rozumíš? Vnímáš mě? Sakra, proč bych tě nevnímal nebo co, povídám, copak jsem spad z Měsíce? Tak Jana je tu taky? I ten váš malej? Vždyť já ho neviděl leta! Když říkám všichni, tak všichni, povídá Slávek, Jana s Davidem čekají v autě před chalupou. Jéžíš, tak to já mažu domu, ale chvíli počkej, já si musím, něco vyřídit. A šel jsem do kuchyně, Květuš, dej mi trochu zrnkovýho kafe, buď od tý dobroty. No přijely mi děcka, i s vnukem, copak se jim můžu takhle vokázat? Tak jsem se s nima přivítal, povídám, ahoj Jani! A čau, Davide! A snacha povídá, no z vás to teda zase táhne, dědo, a šťastnej a veselej zbytek svátků. No a šli jsme dovnitř. Tak se tady moc nerozhlízejte, povídám, já nemám uklízino, a pojdte radši do obejváku. A tam bylo ještě všechno, jak to zůstalo po Božce, já tam jinak vůbec nejsem, než když mi někdo přijede. Rychle jsem zatopil a Jana se pořád choulila do kabátu a malej David jen kulil voči. Hele, řekl jsem mu, znáš tohle? Otevřel jsem kredenc a vytáhl traktůrek ze špulky od nití, co si s ním hrával ještě Slávek, když byl malej, a guma byla ještě dobrá, pořád držela. Tak jsem tu gumu natočil a ten traktůrek se pomalu rozjel. Ale David povídá, mami, ten dědeček smrdí čůráním! a Slávek se zvedl, ale já mu povídám, klidy, Slávku. A Davidovi jsem řekl, no to máš tak, že já se nerad koupu. Ty se koupeš rád, neštípe tě mejdlo do vočí? A David řekl, někdy, když mě meje táta. No vidíš, řekl jsem, a mě to vždycky hrozně štípalo do vočí, tak se od tý doby nerad koupu. Ale Jana řekla, hele, dědo, nechte si ty rozumy, a postavte nám na čaj, vždyť je to tady o zdraví. Tak jsem dal vařit vodu a hledal čaj v kredenci a otevřel si pivo, když Slávek s Janou pivo nechtěli. David povídá, a proč jede ten traktůrek tak pomalu? Aby měl sílu, řekl jsem mu. Má převod do pomala, aby měl sílu, víš, co je to převod do pomala? David na to vrtěl hlavou. Koukni, povídám Davidovi, a položil jsem traktůrku do cesty hlubokej talíř. Traktůrek měl na kolech zuby z uštípanejch hřebíků a zakousl se do talíře a vyšplhal se přes okraj nahoru. Hezky, hezky, řekl David. Hele, dědo, a proč ty pořád chlastáš? Protože mám pořád žízeň, povídám mu. Ale Jana na to, Davide, nech si ty otázky a běž si hrát ke kamnům nebo nasydneš, v kabeli máš tu buginu, co ti přinesl Ježíšek. Tak se David přestal zajímat vo traktůrek a drandil u kamen s tou buginou. Slávek povídá, táto, tak je to pravda? Jaks nám napsal, že to máš za pár. No jo, pravda, řekl jsem. A přinesl jsem ze sekretáře to psaní z vejboru. Jana jen míchala lžičkou čaj a nic neříkala. A nevzali by tě zpátky na to léčení? Ale já jsem řekl, dej mi pokoj s léčením, Slávku, však já už to tady doklepu, a co mi schází?

Akorát Božka a že má Milan zadělaný trubky. No jo, je to blbý, povídá Slávek. A tak radši srkal ten horkej čaj, a já jsem řekl, a co vy? Co Praha? Ale jo, povídá Slávek. Já teď mistruju a Jana půjde na jaře zpátky na ten pracovní referát. To jako zpátky na vejbor? zeptal jsem se. No jo, dědo, povídá Jana, na vejbor, já bych vám ráda pomohla, jenomže kde je Křínov a kde je Praha čtyři, že jo. Ale ona to Jana stejně zkusí, povídá Slávek, to se můžeš spolehnout. A nechte to bejt, řekl jsem. To nemá cenu. Jen kdyby radši Milan sem tam propařil ty trubky. A řekl jsem Davidovi, hele, mladej, kde je traktůrek? Že prej zajel pod gauč. Tak tam pro něj vlez, řekl jsem mu, a dáme si závody. Fuj, povídá David, když vylezl, tam jsou myši hovínka a brambory s anténama! No co, co, povídám Janě, klíčej mi tam brambory, já na ně v tom fofru tenkrát s pohřbem zapomněl. A Davidovi jsem řekl, natáhni buginu a já natáhnou traktůrek, a kdo vyjede dřív po tejhle peřině. A položil jsem na vršek Božčiny starý peřiny krabičku marsek, že je to jako cíl. Davidova bugina se nejdřív dobře rozjela, ale pak se smejkla po tom lesklým damašku a sklouzla do údolí, a pak se to snažila brát bokem. A zatím traktůrek se zakousl do peřiny a bral to přímo k cíli, a bylo to skoro jasný. Jenže pak se mu na jeden hřebík namotala nit a hodila ho bokem. Nešvindluj, Davide, povídám vnukovi, máš povolený jen tři zásahy. Dědo, a kdypak se u nás objevíte? To víš, Jani, povídám, to máš těžký, já jsem v tom zvláštním režimu, a já správně vůbec nesmím z okresu ven. No jo, povídá Jana, to je malér. A dělej, Davide, je půl sedmý, už abychom vyrazili. Jak to, vyrazili, povídám, vy už chcete jet? Ale vždyť se tu ani nemáme kde uložit, táto, řekl Slávek. Dědo! křičel David, nešvindluj, máš povolený jen tři zásahy! Jenže já jsem nešvindloval, já jsem jen traktůrek nenápadně postrčil zpátky, aby David vyhrál, a taky že vyhrál. Ještě jednou! křičel David, hrajeme do třech, jo? Ale Jana povídá, žádný takový a radši dej dědovi tadyhle dárek vod Ježíška. A vytáhla z kabely balík. Ale David se styděl a nevěděl, co s tím balíkem, a ptal se, dědo, kde máš stromeček? No, řekl jsem mu, že žádněj nemám, protože si to Božka nepřeje, ale že mám támhle voděnku, a ta je jako stromeček. David povídá, jaká Božka? To byla ta babička, jak ti chćipla? Davide, řekla Jana, říká se umřela. A jen ho nech, Jani, vždyť ono to vyjde nastejno. Tak jsem rozbil ten balík, no vařák to byl, taková vatovaná bunda, ale parádní, ježkovy voči, povídám, ten Ježíšek se musel zbláznit, a co já s tím? Ani to už neunosím. A ani pro vás nic nemám, ani pro tebe, vždyť já s váma nepočítal, no. Ale Davide, vem si tady ten traktůrek a příští vánoce, to budeš čučet, co ti Ježíšek přinese z Křínova. Von tady bydlí? ptal se David. Flekama, povídám, a nebuď zvědavěj, budeš brzo starej, jako já. A najednou se probudil Goliáš, byl zachumlanej vzadu v peřinách, a vyskočil ven. Hezky, hezky, ten je hezkej! povídá David a chtěl ho pohlazit, ale Goliáš nemá děti rád a šel chlemtat vodu. Tak my pomalu abychom jeli, řekl Standa a začali balit, a mohl jsem ho přemlouvát, jak jsem chtěl, že převlíknou peřiny a roztáhnou gauč a Davidovi snesem postýlku z půdy ještě po Standovi, ale oni se sbalili, protože se u mě necejtli, to je pak těžký. A tak odjeli, mohlo bejt k osmý, a já jsem si dal ještě pár kuželek a poslouchal rádio.

A TŘI STOVKY JSOU TU HNED – NEDBEJ A HLEĎ UPÍJET, a taky nic jinýho nezbejvalo, protože zima byla, jako už dlouho ne. Já už byl línej doma topit. Až mi to bylo blbý, že mi z vejboru dovezli to uhlí, a teď to leželo ladem ve sklepe, ale já jen ráno vždycky trochu zavlažil, a pak si skočil ke Králový, když bylo potřeba, a odpoledne hned k Milanovi. Povídám Milanovi, pošli mi sem nějaký rumy, něco na mě leze. No jo, povídá Milan, mám jenom dvě ruce a nejsi tady sám. Květuš marodí, pánové, tak bych si vyprosil trochu toho slušnýho zacházení. Všecko to marodí, povídám, a kde je vlastně Miro? Taky marodí? Hovno marodí, řekl Jarda. Miro to už má za sebou. Jak, za sebou, ptal jsem se, vždyť to byl ještě milionář! a lekl jsem se, jestli ona nakonec z vejboru nepřišla zase nějaká nová vyhláška. Ale Jarda byl ten večír nějakej hovornej a řekl, no, má to zkrátka za sebou. Zdenek o tom něco věděl, ale ne moc. Anita má soud, to jako Mirova druhá dcéra, že se nestará vo děcka. A první dcéra, to jako Marta, ta se provdala do Hrádku, ale manžel ji každěj den tluče, že špatně šlape a nosí málo peněz. Ale jak může asi dobře šlapat, když je bitá do modra, že je už celá kolozubá, a slušnej kunčoft by na ní nešáh ani klackem, to je začarovanej kruh tohleto. Syni jsou oba zavřeny. Roman jako že se zaplet do nějaký vloupačky, i když Miki svědčil, že byl Roman v tý době s Jolanou, jenže Jolana to ze strachu zatloukla, no je to ještě mladý střevo, třináctiletý, a Marian, ten dostal na vojně tři roky Sabinova, že postřelil milence svý Anežky, když utekl ze stráže domů. Ale nikdo se mu nedivil, ani soudce, když už byl na vojně dvacet sedum měsíců a neviděl než plot od kasáren, ale stejně ho zavřeli. No a Mirova žena, ta leží už rok ve špitále s rakem, a když si k tomu Miro připočítal to svoje číslo, oběsil se v parádním pokoji. Ale to je volovina, povídá Vojta, já slyšel od Králový, že ho na ten špagát dostal ten zeťák z Hrádku, protože Marta poslala Mirovi dvacet tisíc šilinků, co měla našetřeno z lepších časů, ale ten zeťák se to doslech a přišel si pro ty prachy do Křínova. Hovno si přišel, povídá Jarda, on byl ten večír vopravdu nějak hovornej. No jo, vždyť na tom nesejde, jak to bylo, řekl jsem, ale nebyl to špatnej kluk, ten Miro. Dobrej cigán, jen kdyby takoví byli všichni. Já slyšel, řekl Vojta, že on Miro ty šilinky napůl rozdál vnoučatům, aby měly pro začátek něco do kšeftu, to byl celej Miro. Ale Mariana je škoda, povídám, víte, jak ten hrál na basu? Slyšeli jste ho někdy hrát na basu? Jak pánbůh hrál, přísámbohu. No jo, řekl Vojta, však Marian se vrátí, ale Miro už to má za sebou. A Milane, ještě jednou dámskej líkér na tři. A já povídám, abych obrátil kartu, hele, Vojto, ten tvůj Péťa, porád jezdí do ciziny, že on by mi nepřivezl z Německa prezent pro vnouče? A co by to jako mělo bejt, ptá se Vojta. To já ještě nevím, ale ty máš doma ten katalog z Kvele, z toho obchoďáku, buď od tý dobroty, a přines ho, já si vyberu. No jo, jestli já si vzpomenu, povídá Vojta. A jestli máš prachy. Já jestli mám prachy, povídám, já mám prachů, žes to v životě neviděl, že je v životě nestačím utratit. Taky to byla pravda, já měl doma ulitejch dvě stě marek a šest tisíc v korunách. Tak co Vojta dělá dusno.

Ale nějak mi to ten večír nesedlo, to jak jsem byl načatej s tou chřípkou, a že jsme pili na Míru, a jak jsem vypadl vod Milana, za návsi na mě přišla slabost a

zamotala se mi hlava a pak už nevím, co bylo. Přišel jsem k sobě až v Hrádku ve špitále, že prej mě našla až k ránu Králová, když šla do práce. No zle mi bylo ještě tři dny. Drželi mě v tom špitále na pokoji jak nějakou pokusnou krysu, napít mi nedali, zkrátka stálo to tam za starou bačkoru. Doktoři říkali, že mám tuhej kořínek, že jinej by měl po tý noci nejmní zápal plic nebo už byl pod drnem, tak jsem jim řekl, že už se dočkají, ať nemají strach, že už tu dlouho otravovat nebudu. Ale zase bylo dobrý, že když mě pustili, odvezli mě sanitkou až do Křínova. Jenže to už jsem to měl za dvě stě devadesát sedm, čas hrozně letí, když má člověk to číslo. Nejdřív ze všeho jsem šel poděkovat Králový, tak děkuju, paní vedoucí, povídám, moc děkuju, vždyť já si tady ještě chci těch pár dnů užít, kdo by nechtěl, a vezmu si tadyhle basičku desítky. Ale ona jen řekla, že by mě teda zas taková škoda nebyla, a že nemám zač děkovat.

DVĚ STĚ PADESÁT, STÁLE MOC – RUMEČEK VEZMI NA POMOC, načež Zdenek pořád volal, Milane, ještě jednou dámskej líkér na tři! Teda, pánové, povídá Vojta, odpoledne s těma Finama, to byla zase kšanda, to byl zas vostudy kopec! Protože to dělá ten Látal, povídá Zdenek. Ten by měl hrát na fujaru a ne trenérovat národní mančaft. Ale viděli jste toho Bodnára? Viděli jste ty jesle? Nebo viděli jste toho blba Konáše, jak to bylo pět na tři? Vždyť je to blb. Ale ten Látal tam už dlouho zaclánět nebude, dejte na mý slova. Po šampionátě končí. Nebo Křivinka! To je obránce, svatá dobroto, takhle bych to dokázal šudlat taky. No, u Milana se to ten večír vařilo, protože jsme měli jen tři body a taky jsme se vůbec nemuseli dostat do finálový skupiny. U stolu, co seděli mladý, to taky hučelo jako v úle. A do toho přišla kolem devátý mladá Slámová, a že prej, Ríšo, pojď domů, a tahala toho svýho za rukáv. Ale Ríša řekl, nezacláněj, sádlo, a koukej padat, za chvíli hrajem s Kanadou. Ale ona zase, vždyť se na to koukneš doma, Ríšane, pojď, Pepík má angínu a chce tě vidět, vždyť on tě nevidí, jak je rok dlouhej. A on zase, že je obtížný sádlo, a ať maže k plotně, nebo se nezná. No tlustá ta mladá Slámová je, ztloustla po tom svým druhým, po Vaškovi, že to není ke koukání, ale takhle se přece nejedná, a Zdenek najednou povídá, hele, Ríšo, nedělej frajera a běž domů, když máš děcko marodný. A mladý, co se do toho pleteš, dědku? a mladá Slámová se mezitím strkala s tím svým a slzy jí tekly po tej tlustej papuli. Milane, řekni jim něco, řekl jsem Milanovi, ale ten nic, že má svejch starostí dost. Tak jsem se zvedl a šel za mladejma, že je jako roztrhnu, jenže jsem nic nesvedl a málem jednu slízl. Mladá Slámová pak odešla, a po nějaký čtvrt hodině se přece jen Sláma sebral a zmizel za ní, asi že mu to nedalo. Ale z první třetiny nikdo nic neměl, jak to bylo všechno rozhádaný. Mladej Prošek, co dřív dělal předsedu u svazáků na statku, povídá, že si sem jako přišli vodpočinout a pracovní sílu zreprodukovat a kdesi cosí, a neválej se celej den po hospodě jako některý vypitý mozky, co to mají za moc málo, jenže Vojta dřív taky chodíval na schůze, a povídá, že nějak necejtí ten rozdíl, což bylo chytrý. A já jsem řekl, že bych šel zpátky do dílny od minuty, ale Vojta povídá, počkej, Karle, to sem netahej, a zase, že necejtí ten rozdíl. A že četl v novinách, že mladý brzo taky vyfasujou čísla,

všichni že vyfasují čísla. Ale mladý mávali rukama, že je to volovina, to že by nikdo neschválil. Vojta povídá, že se budou ještě divit, a Milane, zesil to, hrajem přesilovku. Jenže mladý hulákali, počkej s tím, Milane, pusť tam radši Aktuality, a ve kterejch novinách že prej to Vojta četl. Ale Vojta jim to neřekl a Milan věděl, co se sluší, protože tohle byl náš poslední šampionát, a nechal tam hokej. Přece jen to byl náš Milan, i když posera, a trubky už nepucoval, to nikdo nepamatuje. Mladý v deset zmizeli domu k maminám a hospoda byla naše.

No, projeli jsme to, pět šest to skončilo, protože Konáš je blb, a přitom to měl při paur plej na holi ze dvou metrů, že by se trefila stará Králová. Takže tím pádem to byl náš poslední hokej s Kanadou, protože finálová skupina byla ztracená. Tak aby to Vojta zamluvil, povídá mi, něco jsem ti přinesl, Karle. A vytáhl ten katalog z Kvele, z toho imperialistickýho obchoďáku, a povídá, ale nepocintej mi to, buď od tý lásky. A že Péťa jede sedumadvacátýho do Frankfurtu, tak ať si rychle vyberu, že to spěchá. A jestli mám prachy. Tak jsem mu řekl, že mám peněz, že to v životě nestačím utratit, ale to už jsem myslím říkal. Doma jsem si pak ještě otevřel kuželku a čučel do toho Kvele, a Goliáš se stočil vedle na kanape. Goliáši, Goliáši, povídám mu, koukni na to Kvele. Koukni na ty nacisty zatracený, co prohráli válku. Ale vybral jsem si, to zase jo. Pro Davida, to jako pro vnuka, skříňovej Mercedes Turbo na vysilačku za sto šedesát marek, mohli jste tomu otevřít kapotu a kouknout do motoru, a taky zadní dveře, sedadla tam byly a malej stoleček s nádobíčkem. A pro Goliáše, pánbůh mě netrestej, jsem zase vyhlídl kočičí konzervu, ale že by se nad ní oblízl i předseda vejboru. Rajn rint flajš und lébr, přísámbohu.

DVĚ STĚ ZBÝVÁ DOPOSUD – TAK, MILANE, NARAŽ SUD, s čímž bejvaly vždycky potíže, zvlášť když přišly začátkem června první skutečný vedra a hospoda byla vypitá už v devět. Ale tohle nebyl ten případ, protože u Milana byla zábava, a to on se vždycky zásobil, aby trhl. Zadní lokál, co bejvala sokolovna, otevřeněj, a všichni v parádě, a dvě kapely byly přichystaný, to Křínov snad nepamatuje. Ještě že Květuš dostala k ruce tři pomocnice ze statku. V klidu se ten večír člověk nenapil. Milane, kam to zase neseš, my jsme jako vzduch? Moment, pánové, mám jen dvě ruce. Taky hodně vína se nosilo, a piv nepočítaně, ale všechno do zadního lokálu. Ten večír to měl Jirka Brodzák za rovněch tři sta pětasedesát, tak si k nám přesedl, ale to nám ještě scházelo. Užvaněnej jak baba, tenhle Jirka Brodzák. Hned vytáhl ty svoje historie, až nám hlava duněla, že tohle je ještě houby, ale on jednou ve Voticích na zábavě přefík jednu přímo na sále pod stolem, to byly ještě ubrusy až skoro na zem a holky nosily spartakiádní trenýrky, protože jiný prádlo nebylo, a kapela při tom hrála Přiložíme k dílu ruku, vybudujem republiku, nebo tak něco, tak tu ruku k dílu přiložil, aby holka dostala svoje. Ale Vojtovi se ty Jirkovo historie nelíbily, protože teď jako byl král stolu Jirka, a povídá mi, hehe, Karle, tak s tím Péťou to nevyšlo. Jak nevyšlo, ptám se. No nevyšlo, Péťu vybrali už jak jel ven a sebrali mu i ty tvoje marky. Jak, sebrali? ptám se. Bóže dobrej, ty seš jak malej, prostě mu je sebrali, no. Ale vždyť to byly moje prachy, povídám. Smůla, no. On se ti Péťa

omlouvá, ale že seš to ty, prodá ti dalších dvě stě márů za tři tisíce, a v září jede do Němec znova. A to ho pustějí? ptal jsem se. Karle, neblbni, povídá Vojta, Péťa je zapsanej v partaji na okrese, a ber, dokud dává. Víš, co to je marka za patnáct korun? Hospodářskej zázrak, vole. Ale do toho Jirka Brodžák, že tohle nic, to on měl známýho v symfonickém orchestru eF ó ká, a to byl teprve mazec! Ten známej, když jeli ven, vzal vždycky se sebou dobrý housle od českých houslařů, dobrý, ale ne zase špičkový, pozor, a neevidovaný, pozor, a prodal je Němcům, za takovejch pět deset tisíc, to podle kusu, a domu si vždycky vezl nějaký průměrný nástroj, co koupil někde na kaizrštráse za tisícovku.

Ale vedle v sále už se to pěkně rozjelo, hrála ta dechovka z Příbrami, a jak jsme tak viděli do sálu, parket už pomalu plnej, Šmíd s manželkou a Modřina se ženou a pomalu celý vedení ze statku, i učitelovic se tam motali, a už hráli ty naše písně, a Slepíčku kropenatou a Padla facka na sále, a Roztomilou Bárušku, ale tu slušnou, do televize, a pak zase valčíky, Strahováčka a Troubějí jeleni, tak jsme zpívali taky, proč ne, Mazáci i ten jedinej Zobák, co ještě zbejval, Tonda Vašina, a když šel kolem soudruh z vejboru, tak se na nás křenil a kejval na nás, že jako jo, tohle že se mu líbí. No ale asi za hodinku, když už se všichni přimázli, i učitelovic, vzal si soudruh z vejboru mikrofon a povídá, takže se všichni utišme, ano, já ještě počkám, ano, a teď bych prosil jedno sólo speciál pro ty naše starší spoluobčany, na který se vztahuje náš sociální protialkoholický program É Ů TĚ HÁ, já myslím, že si to zasloužejí, co myslíte, a já poprosím tadyhle paní vedoucí, aby pro ty naše spoluobčany skočila. Tak pro nás Květuš teda přiběhla a povídá, dědci, máte jít do sálu, holky už jsou po vás žhavý. Ale my že ne, že tu nejsme pro kašpary, a ať radši Milan pořádně nosí, poslední pivo jsme měli někdy za mamutů. Jenže v sále tleskali a porád nás volali, čí-sla, čí-sla, na par-ket! a tak jsme šli, jenom Jarda zůstal sedět, s tím nic nehne. Zdenek vyfásl Šmídovou, Vojta Modřinovou a Jirka Novotnou, a já, jako na potvoru, mladou Lahodovou. Tak jsem jí držel a kolíbal se, ale Lahodová koukala celou dobu otráveně do stropu, ale lidi stejně tleskali, oni už byli namazaný. Jenže jak jsem sjel Lahodový rukou k pasu, mladej Lahoda vyskočil od stolu a hulákal, tak to ne, tohleto, Lída se ti s žádným kořalou zahazovat nebude, pocem, Lído, řek jsem pocem! Ale soudruh z vejboru si zase vzal mikrofon a povídá, no tak, Pepo, buď trochu uznalej, vždyť ty na tom třeba jednou nebudeš jinak, než tadyhle ti spoluobčani, taky na tebe třeba jednou dojde a budeš rád za ten poslední taneček, ale Lahoda hulákal, to si ještě povíme, na koho dojde, a Lído, okamžitě pocem! Zkrátka, byl z toho akorát cirkus a nic dobrýho. Já to věděl, že je to na hovno, povídá Jirka, když jsme se vrátili ke stolu, a Vojta zavolał na Květuš, aby nám sem taky hodila pár řízků, že najíst snad ještě dostanem, nebo ne? A pak zase na mě, proč že jsem poslední dny takovej špatnej. Tak povídám, protože mi psali mladý z Prahy. Psali, ať prej se nezlobím, ale že mi Davida na prázdniny dát nemůžou, David jede s nima k moři, a pak má sportovní tábor, a potom k babičce do Šumperka, tý už to slíbili, a pak zase začíná škola. Tak ať se nezlobím. Jelikož na mě přece jen už není

ten spoleh. A taky psali, že se Jana, to jako snacha, snažila mi to prodloužit, ale ono to nejde. Ale Vojta řekl, Karle, nebuď labuť. A napi se. Koukni na mě. Já byl v neděli za Maruš ve špitále. A co bys řekl, ona už mě vůbec nepoznala a jen takhle kejvala hlavou jako klaun. Takhle, hele. A co nadělám? Napi se, Karle. A Milane, to jsem rád, že tě vidím, dones nám sem pár piv, copak jsme vzduch?

Jenže Milan měl jiný starosti, protože v sále byl nějaký zmatek. Mladý řvali, trumpety, táhněte domů! a strkali tu dechovku z Příbrami z parketu, protože chtěli bigbít. A bigbít už byl taky přichystanej, sotva se jim ty krámy vešly na pódium, ale dechovka z Příbrami pořád hrála ty naše písně, a to už mladý nebavilo. Porád řvali Trumpety, táhněte domů! Tak si dechovka začala balit saky paky, kdo by taky dneska chtěl mít potíže s mladejma, jenže to se zase nelíbilo Šmídovi a Modřinovi a koukal z toho pěkně malér. Ale pak to rozehnal ten soudruh z vejboru, to jsem teda nechápal, jak se mu to povedlo, asi že on se pořád tak kření. Za chvíli spustil ten bigbít, tak jsem zařval Vojtovi do ucha, Vojto, já jdu domů, já mám jenom jedno zdraví. No jo, povídá Vojta, já mažu taky. Ale ten kravál bylo slyšet až na náves, co, na náves, ještě když jsem zahrnul nahoru k Mrázovům, tak jsem to slyšel, a ještě když jsem šmátral u dveří pro klíče. I Goliáš byl vzhůru, jak ho ten kravál nenechal v klidu.

STO PADESÁT – TAK STŘIHEJ METR A NEKOUKEJ JAK SVATÝ PETR, čili málo platný, stopadesát je sto padesát a tohle číslo má člověk jenom jednou. Kluci tyhle věci sledují, tak hned povídají, abych se vytáhl. No, nechťelo se mi. Ale oni, abych nedělal fóry, zkrátka nebyla s nimi řeč. Tak jsem vytáhl tu krabičku a vyklopil na stůl metr. Koupil jsem ho u Králový, ona je sem tam dostane, může to být tak tři tejdny. A vždycky dopoledne, jak mám ještě po Božce nůžtičky na nehty, vystříhoval jsem mezi políčkama malý dírky, aby se dny dobře trhaly. A téma pastelkama, co jsem koupil pro Davida, barvil jsem ty políčka každý jinak, jedničky žlutě, dvojky červeně, trojky modře, čtyřky jsem nechal bílý, pětky zeleně, a pak jsem to zase opakoval, protože víc pastelek jsem neměl. Jo, a desítky černě. Ale málo platný, mě na malování nikdy moc neužilo, ještě tak dílenský výkresy mě bavily, tak ten můj metr za moc nestál. To Vojta, ten má metr! Tomu ho maloval ještě Standa. Na každým políčku jsou jakoby květinky, ale každá jiná, no umění. Zdenek má zase pěknou spíš krabičku, je to od nějaký cizí voňavky nebo prstýnku a vevnitř růžovej samet. Ale kluci na ten můj metr řekli, že je to zdaleka dobrý, což je pravda, protože Jarda ten svůj metr stříhá, jak ho koupil od Králový, a vždycky, když skončej Aktuality, půjčuje si od Květuš nůžky. A to tedy nemá žádnou fazónu, den se má nechat jen tak lehce utrhnout, jen škubnout a je to, aby to byla čistá práce. Jirka povídá, to já když sloužil ve Vyškově, to bylo hned po válce, byl tam jeden frajtr, a ten měl speciál metr na ženský. Jak, metr na ženský? zeptal jsem se. No na ženský. Na každý políčko jednu ženskou. To ještě frajtři mohli každé večír do města, když neměli službu, a tenhle frajtr musel mít každé večír jinou, ale pozor, včetně služeb, jinak se ten frajtr necejtíl. Ale jednou utrlh po rozkaze tři políčka najednou,

a my povídáme, nesplet jste se, pane svobodníku? a on že se teda rozhodně nesplet. Taky nám jednu přived na strážnici, a ta tam nějaký čas bydlela. Vošklivá teda byla, to se musí nechat, ale my si ji vždycky umyli pod okapem, když přšelo, a byla dobrá. Ona byla ráda za trochu jídla. Ale Vojtovi se ty Jirkovo historie nelíbily, protože je každě poslouchal, a povídá mi, Karle, tak chceš ty marky nebo ne? A vyjádři se laskavě, jsou tu taky jiný zájemci. Tak jsem řekl, že to беру. Ale Mercedes turbo, skříňák, povídám. Bez starosti, řekl Vojta. A Milane, hoď sem pár dámskejšch likérů na tři, ať. to zapijem.

Jenže u toho stolu v rohu u dveří do kuchyně seděl už dva večery nějaký cizák, mohlo mu bejt tak ke čtyřicítce, kterýho v životě nikdo v Křínově neviděl, a pil bílý víno a pořád se hrabal v nějakých papírech. A tenhle večír se ten chlap zvedl a šel k našemu stolu a začal do nás hučet, jako že jsme blahoslavený chudý duchem, ale Moloch už bude brzy poražen, a kdesi cosi, a strkal nám pod nos nějaký papíry, ať to prej podepišem. Ale Vojta povídá, hele, mladej, jaký Moloch, a o čem jde jako řeč. A ten chlap zase spustil, že řeč je o duši, která ještě žije, která je láska sama, a my že se teď zvedneme a půjdeme do ulic jako příšernej zástup nebohých, jako memento, nebo co, ale Zdenek řekl, Milane, vyveď toho pána, vždyť je ožralej. Chlápek ještě něco mlel, ale už si nebyl tak jistej, a strkal nám zase nějaký papíry, plnou tašku toho měl, ať si to proštudujem. Jenže Milan povídá, tak váženéj pane, máte to za dvacet tři šedesát a já už budu zavírat, jistě, vstanou uražení a ponížení, ale koukněte, my tu máme telefon a okrsek je hned vedle v Rádví. Takže se poroučím a zejtra už bych vás tady nerad viděl. Chlápek se tedy sbalil a rychle vypadl. Viděli jste to? povídá Vojta. Viděli jste někdy něco takovýho? Milan nám ještě donesl piva, abychom toho cizáka spláchli, a řekl, hele, pánové, ty papíry koukejte hodit tady do kamen, já nechci mít nepříjemnosti. Tak jsme je tam opravdu hodili a Milan je zapálil a byl od nich věčnej pokoj. To ještě nic nebylo, povídá Jirka, to já když dělal v Tušimicích, byl tam nějaký Lacina, a ten se pořád ptal, jestli může bejt jako jednatel vodborů mohamedán. Takže předseda si s tím lámal hlavu, četl stanovy tam a zase zpátky, ale na nic nepřišel, a tak mu na to kejvl, protože Lacina měl jinak v papírech pořádek a byl to pracant. Jenže to mělo svý mouchy, zvlášť když na Lacinu přišla jako na celozávodní konferenci jeho hodinka, a natáh si modlicí kobereček před tribunu a napil se minerálky a začal se klanět čelem k východu. Vojta řekl, že Jirka kecá, a jestli nám to nic neříká, že právě skončily Aktuality. Tak jsem poprvé trhal dílek z metru, a šlo to jako po másle. Ale Vojta, ten už měl metr krátkěj, on to měl za šedesát, a Zdenek o trochu delší. Ale to se mi udělalo úplně šoufl, když jsem viděl Jardův metr, protože Jarda to měl za sedum, a ta páska, co ještě zbejvala, byla jak myší vocásek. Ale Jarda nic, půjčil si vod Květuš nůžky, a cvok! a tím to pro něj zvadlo. Vojta pak už šel, ale já jsem na něj volal, Vojto, tak nezapomeň, skříňovej Mercedes Turbo! A šel jsem taky. No, byl červencovej večer, tak jsem se ještě na chvíli coural kolem návsi a myslel na to, jak ten čas letí. Jenže pod kapličkou na zídce ještě seděli děcka, já nevím, že to rodiče nechají takhle ponocovat, každě večír

tam sedají už od května, a mladá Hrouzová na mě hned volala, pane Ryska, tak za kolik to máte? Jenže mladá Singrová na ni syčela, tiše, Hanko, teda ty seš ale kráva! Tak jsem radši mazal domů nakrmit Goliáše. On už neměl tři dny nic v misce, tak aby nakonec neřekl, že se o něj nestarám.

STOVKA JE TU ROVNA – VYPIJ TO, CHLAPČE, DO DNA, což se Standovi moc nerýmovalo, ale jinak to byl šikovnej kluk, malovat uměl a ještě skládat básně, ten měl jít na školy a ne se uchlastat tady v Křínově. Co já, já jsem akorát na ty mašiny, ale Standy je škoda. Taky jsem to řekl Zdenkovi, že Standa si to nezasloužil, ale Tonda, to teď byl čerstvej Mazák, povídá, že jak jednou čuchneš k flašce, je s tebou ámen a můžeš jinak mít hlavu jak zepelín. Nějakej moc chytřej, tenhle Tonda. Vojta se ten večír neobjevil a den před tím taky ne, tak jsme měli starost, jestli ono se mu něco nestalo. Povídám, Milane, nevíš něco o Vojtovi? Milan na to, že nic neví, ale Vojta to má ještě za deset, tak to on se určitě ukáže. A abychom pili, že už má roztočený další, aby to jako nezvětralo. Tak jak jsi pořídil na statku, Karle? ptal se mě Zdenek. No, byl jsem tam, povídám. Ale všichni jsou venku na slámě, tak jsem jen zaskočil do dílny. Tam kluci dělali fest, to jo, oni se snažej zachránit, co se dá. Šmíd povídá, hele, Karel, tak co nám neseš, Karle? Řekl jsem, že nic, že to jdu jen tak všechno vočíhnout. Dáš si kuželku? povídá Šmíd. Tak jsme si dali kuželku a Šmíd, že prej jim scházím, že ten mladej Vejvoda je moták, ale že se ohledně mě ptal znova předsedy a nic z toho nebude. Ale vždyť já už nic nechci, řekl jsem, já bych si vždycky jen dopoledne sedl tady k ponku, stejně je rozlámanej, a jen bych čučel, co a jak. Jenže to taky nejde, povídá Šmíd, ona je tu ta nešťastná vyhláška, a předseda je na tohle prevít. Tak co jsem Šmídovi na to měl říct, že jo. Jen jsem řekl, aby řeč nestála, ježkovy voči, tu patnáctku máte porád ještě rozhozenou? Tak Šmíd povídá, nojo, porád nejsou ty samo. řezný šrouby. Ale najednou k nám přišel Semerád a povídá, pane Ryska, vy to budete vědět, já potřebuju dostat z týhle hřídele od kávěčka tu přírubu, a já už zkoušel všechno, ale nic. Tak jsem mu řekl, no jo, Pavlíku, na to tady bejval speciální stahovák, ale někdo ho šlohl. Tak si ho budeš muset udělat, nic jinýho nezbejvá, máš tu někde kus papíru a tužku? A Semerád teda skočil pro papír a tuž ku, a já jsem mu namaloval, jak jsem jednou vymyslel zjednodušenej stahovák firmy Ryska, a že to bude mít za hodinku hotový, akorát potřebuje patnáctku kulatinu. A Semerád řekl, jéžíš, to je dobrý! a díky, pane Ryska! a šel dělat ten stahovák. Tak jo, povídám pak Šmídovi, jsem rád že jsem tě viděl, a já zase půjdu, a Šmíd jenom zíral. Jenže Tonda povídá, Bóže, Karle, ty seš ale trouba, tys to nepoznal? Co jsem jako neměl poznat, ptám se. Ale že to kluci z dílny na tebe takhle narafičili, abys měl jako radost, že seš ještě potřebnej. Ale vždyť on ten stahovák opravdu někdo šlohl, povídám, a bez něj to nejde! řekl jsem. Nějakej chytřej, tenhle Tonda. Má to ještě za pytel kalendářů, a už by rozdával rozumy. Na to Jirka, že tohle nic není, když on byl v Písku u Silnic a železnic, dělal tam mistra nějakej Kerblík. A na toho se kluci domluvili a poslali mu dopis tištěnej na ručním papíře, že je jako jmenovanej Hrdinou socialistický práce,

a že se jmenovaný má dostavit osmýho května večír na Hrad, aby si to převzal. Ale že ten Kerblík byl kovanej vůl, ale pozor, opravdu kovanej, nechal si ušít kvádru za čtyři tisíce a osmýho ráno přišel na nádraží, že jako jede do Prahy na Hrad, jenže nádražní rádio začalo hlásit, ozor, ozor, zvláštní hlášení, soudruh Kerblík je pako! opakujeme, soudruh Kerblík je pako! a to byly tenkrát plný peróny, upozorňuju. Ale já se Vojtovi vůbec nedivím, že mu ty Jirkovo historie přijdou blbý, mně teda taky.

A jak jsem si vzpomněl na Vojtu, on byl najednou ve dveřích, to už mohlo bejt tak půl devátý, a měl pěkně upito. Nazdar, Vojto, povídám, tak přívez Péta ten Mercedes? Ale Vojta si sedl, sotva se trefil na židli, a řekl, Milane, prosil bych si dámskej líkér na tři, ale třikrát. A pro kluky taky. On totiž, pánové, Péta zůstal za kopečkama. Jak, za kopečkama, ptám se. Bóže dobrej, no za kopečkama, povídá Vojta. Včera jsem dostal tenhle dopis, že jako sbohem a šáteček. Počkej, Vojto, a kde jsou ty moje marky? A co je s tím Mercedesem? Víš co, Karle, povídá Vojta, ty bys měl nechat toho chlastu, tobě to nedělá dobře. On totiž, pánové, ten můj Péta odvezl taky mejch pět tisíc marek, co jsem je měl za ty hrací hodiny, a já vůl je schovával pro Zlámala. Kristova noho, řekl Zdenek, takový prachy, takový nekřesťanský prachy, a pro jakýho Zlámala? A Vojta povídá, já teda nevím, co vy jste za lidi. Zlámál, no. Co dělá na Ústřední posudkový komisi Ě Ů Té Há. Jenže on míň jak tři tisíce v tvrdejch nebere a koruna ho nezajímá. Jinak má každej smůlu. Takže, pánové, tím pádem za deset, a polibte mi. Čímž s náma Vojta jako skončil a házel do sebe ty svý rumy, a ještě si řekl o další. Jenže jak já teď seženu toho Mercedesu, povídám. Drž zobák, řekl Zdenek. Ale kolem desátý, když skončily Aktuality a my jsme měli stříhat, byl už na tom Vojta bídne, no úplně se sesypal, ono se nedá říct, že by brečel, on vyl jak Alík a kejval hlavou jako husa, a voči se mu vyvalily, a na hlavě se mu vyrazily takový mastný kapičky. Tak to je delírium, povídá Jirka, a Květuš, brnkni na středisko, to já, když jsem dělal v Michli v tiskárně, byl tam jeden učeň a ten vždycky čuchal u rotaček toluén z barev. Ale jednou ten učeň neudržel balanc, jenže Zdenek povídá, hele Jirko, drž zobák, nikdo na to není zvědavej, což byla pravda. Květuš volala na to středisko a byla z toho celá špatná a Milan řekl, že už by nám taky nemusel nalít, když neumíme pít, a že mu děláme jenom vostudu. Tak jsem myslel na to, kde já teď seženu teď Mercedes, protože já žádný známý nemám, jako míval Vojta, já mám než ty mladý v Praze, a to je tak asi všechno Jo, a ještě mám Goliáše, ale to je jen pitomej kocour, co už zase nedostal dva dny nažrat. Ale on si vždycky něco najde on není jako lidi.

ZA ČTYŘICET PĚT – BUDOU TU CO NEVIDĚT, to jo protože na ně je spoleh, pro Jardu si přijeli na minutu a pro Vojtu taky, i pro Zdenka, a já nemůžu čekat ni jinýho. Ale když jsem dostal z Prahy to psaní od mladejch že se teda určitě stavějí, ale nemůžou dřív jak tříadvacátýho kvůli škole, tak jsem to šel zkusit, jestli by mi to neprodloužili. Na hrádeckým vejboře jsem se ale vůbec nemohl strejit do těch správnejch dveří. Nej dřív jsem se ptal na zdravotnickým odboru, protože jsem myslel, že to patří pod ně, jenže ta slečna mi řekla, pane, ukažte mi ten dopis. No

jo, kdepak zdravotnictví, tohle bude na sociálce. Kdepak zdravotnictví, s tímhle my nemáme nic společného. Ale na ty sociálce taky nic nevěděli, ta paní řekla, hele, Růžo, kde prej je É Ú Té Há, a Růža to nevěděla. Tak mi v tom momentě napadlo, jéžíši kriste, co když on je to všechno od kluků jen takovej fór, co když ani žádný É Ú Té Há není, a žádný čísla taky ne, a kluci ze statku jen vymysleli takovejhle cirkus, takovou legraci pro starý kořaly, jako když v Písku napsali tomu Kerblíkovi, že je Hrdina socialistický práce. A povídám tý Růže, počkejte, vy chcete jako říct, že tenhle dopis je falešnej? A bylo mi v tý chvíli, jako by mi srdce chtělo uletět a sotva jsem dejchal, tak mi bylo naposled, když mě pustili z léčení, a já tenkrát vyšel z tý brány zase ve svém, a mohl jsem jít nalevo, nebo napravo, po silnici, nebo do lesa, takovejch věcí jsem najednou mohl, že jsem nevěděl, co dřív. Jenže ta Růža povídá, to jsem neřekla, milej pane, že je ten dopis falešnej, vždyť je tam naše razítko, ale tohle my tady prostě nemáme v referátu. Ale já pořád ještě doufal, však razítka se taky kradou, jako všechno, ale v tom přišel nějaký chlap, a on to byl vedoucí sociálního vodboru, a o co prej jde. Tak jsem mu podal ten dopis a on povídá, no jo, pane Ryska. No jo. Ale to musíte na É Ú Té Há, oni jsou v tý nový budově v Klášterský patnáct. Aha, řekl jsem si. Takže žádný fór. Takhle to je.

Tak jsem šel do tý Klášterský, a tam stál malej pavilón z prefabrikátů a vevnitř tři kanceláře měly tu správnou ceduli, É Ú Té Há. Jenže jsem se nějak nemohl vymáčkout, a ta slečna povídá, prosím vás, pane Ryska, tak ještě jednou, ano? Tak vám to končí jedenadvacátýho a vy žádáte o prodloužení do pětadvacátýho z rodinných důvodů ano? No jo, řekl jsem, já myslel aspoň do těch vánoc, když mi přijede ten vnuk. A kdy jako přesně přijede. Ale já nevím, co mě to popadlo, já řekl, že na Štědrej den a zůstane přes vánoce, abychom se jako ještě užili. A slečna zavolala, Emilků, prosím tě, pocem, já tady mám nějaký problém. Tak Emilek přišel, a ptal se co je za problém a poslechl si tu moji žádost a koukal do toho dopisu. No jo povídá, tak já si to přešetřím, počkejte tu na mě, pane Ryska. Jenže já se hrozně lekl, vždyť já si ty vánoce vymyslel, mladý přijedou jen na den toho třiadvacátýho Kristova noho, takhle si to zvorat, vždyť Emilek není padlej na hlavu a tady mají všude počítače, a tam je všechno, oni se na to přijde. A ještě ke všemu na mě přišla hrozná žízeň napil bych se, až bych brečel, taky jsem měl pro tyhle případy v tašce láhev, ale bylo mi to blbý. No, Emilek přišel asi za půl hodiny. A povídá, tak, pane Ryska, vypadá to s vámi dobře, do toho šestadvacátýho to určitě půjde, ale pak máme už vyčíslený kapacity. Opravdu? řekl jsem, jéžíši pane přednosto, já nevím, jak vám mám poděkovat, a tadyhle kafičko jsem přinesl, ona Králová to každěj den čerstvě mele, takhle jsem úplně koktal, úplně si šlapal na jazyk, kvůli těm krásnejm pěti dnům, ale Emilek povídá, kafičko si nechte, pane Ryska, a nemáte zač děkovat, vždyť je to samozřejmost. Takže mi dejte ten výpis, a my vám do měsíce pošleme to povolení, co z toho dělat vědu. Jenže já povídám, jaký výpis? Vždyť já už vám dal všechno, co jsem měl. Tak moment, povídá Emilek, vy tady nemáte výpis z trestního rejstříku? Povídám, ale mně nikdo nic neřekl Tak Emilek se zamyslel a chvíli fukal

tužkou o stůl. No nic pane Ryska, povídá pak, necháme to otevřený, vy si ten výpis opatříte co nejdřív a pak sem s tím zase zajdete, ano? Já teď mám nějakou práci.

Ale hned před tím barákem jsem vytáhl tu láhev, co jsem měl v tašce, a vylokal jsem všechno na jeden zátah. A pak jsem šel na nádraží, a všechno se se mnou hou-palo, a odjel jsem prvním autobusem zase do Křínova. A šel jsem hned k Milanovi, on už měl otevřeno. Tam už všichni kluci seděli, a ptali se, jak jsem jako pořídil. Tak jsem jim to všechno řekl, a Tonda řekl, bóže, Karle, tak proč sis pro ten výpis rovnou nezašel, když jsi byl jednou v Hrádku? Zase byl nějakej moc chytřej, tak jsem mu řekl, to by teda jednoho nenapadlo. Jenže to nemá cenu, rozumíš? Vždyť já mám v tom rejstříku škráloup. Já jsem tenkrát Rázlovi zlomil žebro, že mi lezl za Božkou, a dostal jsem podmínku. Vole, podmínka se přece maže, povídá Jirka, copak jsi vy-fásl podmínku na sto let za pitomý žebro? No jo, povídám, ty nevíš, jak to tenkrát bylo. Já když jsem byl v tý podmínce, tak jsem jel jednou do Votic pro cement, a před Jedovnicí mi v tej mlze do cesty skočilo děcko. A ona je do dneška kulhavá, ta žába, a ještě se kvůli tomu nevdala, a já dostal tři měsíce natvrdo, protože mi naměřili půl promile. Ale já nevím, jak je to možný, já opravdu nepil, přísambohu. No jo, povídá Tonda, tak to máš blbý. A Jirka začal zase s nějakou historií ještě z války, jak znal jednoho chlapa u soudu v Olomouci, a kdesi cosi, ale já jsem si říkal, všechno jde od desítky k pěti, ani ty kluci už nejsou, co bejvali, zlatej Vojta a zlatej Zdenek, a i ten Jarda byl zlatej, i když byl akorát samý hovno, hovno, tenkrát se mluvilo, když bylo vo čem, a když se mlčelo, taky dobře, ne jako teď. A možná je to takhle lepší, že to na tom vejboře nevyšlo, aspoň budu mít dřív pokoj od lidí a ode všeho. Karle, a co ten Zlámál, ptal se Jirka, na toho bys neměl? Tak mu povídám, Jirko, měj rozum, kde já bych vzal tři tisíce marek, vždyť já měl než těch dvě stě od Vojty. Ale Tonda zase řekl, vždyť by šlo jen o pár dní, to by třeba nemuselo bejt tak drahý. Možná jo, možná ne, povídám, ale já jsem prostě švorc. Vždyť já dal poslední tisícovku za to bikrosové kolo pro Davida, když jsem nemohl sehnat ten Mercedes Turbo. Ale Karle, povídá Jirka, neříkej mi, že by se ti tvoji mladý neutrhli o tejden dřív. To mi teda neříkej. Tak jsem mu řekl, já teda nevím, jakou ty máš přízeň, ale na Slávka s Janou mi nesahej, buď tak laskav. To jsou hodný děti. a když napíšou, že dřív nemůžou, tak nemůžou. No jo, vždyť už mlčím, řekl Jirka.

A cože Květuš se ještě dneska nevokázala, ptal se Tonda. Ona Květuš byla špatná už od té doby, co se to stalo Vojtovi. Ona i dřív se držela v kuchyni, ale teď ji bylo vůbec málo vidět, jen přinesla guláš, nebo tlačenku, když si někdo objednal, a večer po Aktualitách přišla uklidit. Ale Jirka povídá, a víte, že Květuš byla dřív v Hrádku za štětku, než si ji Milan vzal? Já měl jednoho známýho v hotelu Zvon, a ten ji ještě pamatuje, když sloužila. Tak jsem řekl, ty jsi ale převít, Jirko, kdo je na tohle zvědavěj? Proč ty seš. takovej převít a nenecháš nic na pokoji? Ale nic ve zlým, povídá Jirka, já jen, že se to tady v Křínově málo ví. Akorát Vojta to věděl, on na ni měl slabost. A jestlipak víte, jak to bylo, než Vojtu odvezli? To mi zas vykládal Milan. On Vojta šel dozadu do kuchyně za Květuš, a porad jen brečel, a povídá,

Květuš, holka, vždyť já tě miluju, a dej mi pusu, to přece ještě pro starýho Vojtu uděláš, ne? tak ona taky brečela, a dala mu pusu na ten jeho plesnivej ksicht, a že to bylo pro Vojtu naposledy, nechala se i vošahávat za vejstříhem, a tak se tam ti dva muchlovali, celí od slzí, a to Milan rozehnal. Takhle mi to aspoň Milan vykládal, že mu to bylo jako blbý, hned na ně skočit.

Ale mně bylo z těch Jirkovo historií nanic, tomu se to vykládá, když to má ještě za milión, ale co já. A chvíli mi připadalo, že jsem nemožnej, vždyť ten Emilek vůbec neřekl, že je to pro mě ztracený, on jen řekl, že mám přinést výpis z rejstříku, nic víc, a co já vlastně tak hroznýho provedl, abych těch pět dní nemohl dostat. Ale pak jsem si zase řekl, že je to volovina, vždyť člověku, když má škraloup, nepovolejí ani Vídeň, natož takovejch pět dní. Jenže to jsem si říkal jen abych se uklidnil, protože jsem věděl, že už mě na ten úřad v Hrádku nikdo nedostane ani párem volů, že bych se radši nechal zastřelit, než ještě jednou v životě uvidět Emilka v Klášterský patnáct. To bych se radši nechal zastřelit.

ČTYŘI – UŽ SE TO BLÍŽÍ, tak já už byl radši každěj den v lihu, jako všichni kluci přede mnou, ono je to tak přece jen lepší. Pívo jsem měl jen tak na zapití, aby mě nepálila žába, a před sebou hromadu rumů. Tak jak to máš s mladejma, ptal se mě Tonda, ozvali se? Ale jo, povídám, napsali, že to teda zkusej toho jednadvacátýho. Ale nic nemůžou slíbit, on vnuk plave v počtech a ve psaní, a je jak z divokejch vajec, a taky už nemají dovolenou, ten den si nechávají před Silvestra na hory, Jenže to jsem Tondovi neřekl, co jsem si myslel, že Slávkovi a Janě je to hloupý, přijet akorát na ten poslední den, že se mnou stejně nebude řeč, a David by z toho nic neměl. Ale na druhou stranu jsem si myslel, že by se ještě na dědka mohli přijet podívat, a taky to bikrosový kolo oni v Praze těžko seženou, já ho dostal přes Zdenka, co měl snachu přímo v Aši ve fabrice. Tak by si pro něj mohli přijet. No jo, povídá Jirka, tak to oni ti přijedou, to já cejtím v kostech. A tak jsem rád, že to Jirka řekl, on není zas tak špatnej kluk, jen kdyby pořád nevykládal ty historie, a Tonda taky není špatnej, akorát nějak moc chytřej.

Mladý ze statku teď na zimu zase chodili víc k Milanovi, že už na statku nebylo tolik práce, a kolikrát přišli, hned jak Milan otevřel. Taky Lahoda začal chodit, a já si říkal, vidíš, Lahoda, co ti tenkrát na zábavě soudruh z vejboru říkal, že na tebe taky jednou dojde, a už je to tady, už ti to začíná. Povídalo se, že Lahoda to má doma moc špatný. Jak začal stavět barák, manželka se mu po večerech začala nudit. A místo aby pomohla, taková ženská je přece na stavbě vždycky dobrá, u katru nebo nosit cihly, tak místo aby mu pomohla, začla mu zanášet s Proškem. Ale to se nikomu nelíbilo, ten Prošek, to je hajzlík, bílý ručičky a od pořádný práce pryč, jen spousta řečí a schůzování a nic dobrýho, kam dala ta Lahodová voči. A co mu teda bylo Lahodovi platný, že má na zimu barák pod střechou, když do něj nebude mít ženušku, ale couru, a to kdoví jestli, protože Lahodová prej už zažádala v Hrádku o rozvod. Tak jsem se zvedl, a jak jsem byl tak naměkko, šel jsem za tím Lahodou, a povídám, hele, Lahoda, co jsme si, to jsme si, a Milane, dones tady mladýmu

flašku myslivce. A Lahoda jen něco vrčel, nic mu nebylo rozumět, a já pořád čekal, co odpoví. Vždyť já už musel začít urovnávat ty své věci, dát všechno do kupy, aby mě tady pak v Křínově nikdo nepomlouval. A Lahoda nakonec povídá, no jo, pane Ryska, tak já tu flašku od vás беру, a dejte mi už svátek a neunavujte, vždyť jste komik. Ale to on to Lahoda takhle nemyslel, to on se jako tím pádem se mnou usmířil. Tak jsme ten večír pili společně s mladejma, sice každé u svého stolu, ale jinak dohromady. Pak byly už Aktuality, jenže mně se všechno rozmazávalo, jak jsem byl namazanej. A jak tam bylo, že válcovny železa vyválcují do Silvestra ještě dvě stě tisíc tun železa, tak mi ty válcovny úplně plavaly před očima a připadalo mi to jako volovina, válcovat takovýho železa, i o vánocích furt jen válcovat, a nějakou přátelskou delegaci z Afriky uvítali v Praze na Hradě, tak těm asi prodají flinty, co budou z toho železa, no pletlo se mi to pátý přes devátý, pak nějaký trenér říkal, že v zápase nasaděj všechny síly, ale mají hodně raněnejch, jako by byla válka, nebo co, a dělnice z textilky jim ušijou moderní bundy, akorát že nejsou valuty na látku, na knoflíky, na zipy, na nic, a najednou tam byly obrázky ze speciál ústavu, jak ty blbý a chromý děcka pajdají po dvorku a dělají sněhuláka a zpívaj k tomu koledy, jenže Milan to vypnul, on Milan na tohle nemá nervy. A já jsem vyndal poslepu tu svoji krabičku a vysypal na stůl metr, co metr, jen ubohej camfrlík toho byl. Tak za čtyři, hulákal jsem, a zkoušel uskubnout ten den, jenže ruce mi už nesloužily, a Tonda mi musel pomoci. A maž domů, Karle, povídá Milan, víš, že já tohleto nemám rád. Ale jo, no jo, vždyť já už jdu, řekl jsem.

A vzal jsem tu svoji tašku, a šel jsem pořád pryč, já byl zlískanej, že jsem nevěděl, co dělám, přešel jsem Křínov, a pak jsem uhnul ze silnice na pole, jen špičky strniska koukaly ze sněhu, a jenom jsem šel, a něco jsem si pro sebe hučel. A jak jsem přelezl ty dva remízky u Pazdří louky, byl jsem najednou u lesa, co já se sem nachodil za houbama, když byla ještě Božka naživu, to jsem vyrážel, ještě než svítalo, aby mi to nevybrali luffáci, ale teď byla zima a noc a všechno mrtvý. Tak jsem šel tím lesem, a sníh se mi ze stromů sypal za límec toho vaťáku od mladejch, on vzadu odstával, ale jinak byl moc dobrej. Ale zastavil jsem se až u silnice na Líšeň a tam jsem si sedl na pařez. A otevřel jsem si lahev, co jsem ji měl v tašce, a pil jsem, až mi slejzaly nehty, až sníh kolem roztával, ale divný bylo, že já se čím dál víc propíjel do střízliva, já všechno věděl, co se děje, to se občas stane. Pak jsem asi usnul, já nevím, jenže probudily mě z dálky sirény, to oni mě asi hledají. Chtěl jsem utýct zpátky do lesa, ale byl jsem na to líný, a tak jsem jen seděl, opřenej vo ten ledovatej pařez, a sirény se nejdřív blížily, a pak zase vzdalovaly, ale najednou byly blízko a za zatáčkou zasvítily reflektory, až z toho bolely oči. A za chvíli mě měli. Tak pojdte, pane Ryska, povídají, jen hezky pojdte. A co je to, prosím vás, za rozum, tohleto. Tak povídám, vlezte mě na hrb, vždyť já se vás o nic neprosil. A to si nemůžu ani vyjít do lesa pro stromeček, mně najednou bylo jasné, že jsem vlastně šel do lesa uříznout pro Davida stromeček, vždyť já měl v tašce ještě pilku. Jenže oni řekli, a to jako nevíte, že takovejhle stromeček by vás taky mohl stát pět stovek? Ale mně

to bylo jedno. zkrátka jak jsem řekl, už mě zase měli. On je za mnou poštvál Milan, že jsem se mu večír nelíbil a že zná ty moje místa, ale na něj jsem se nezlobil, co mohl taky dělat, že jo.

ZA NULA – TVÁ DOBA MINULA, a bylo už půl desátý večer, ale mně to bylo jedno, mě akorát štválo, že mladý nepřijeli. A já trouba to kolo pro Davida přitáhl až k Milanovi, opřel jsem ho o zeď u kamen, a pentle jsem na něj navěsil, protože zabalit se to pořádně nedalo, nějaký pentle byly na drátech, a jiný na rámu, a po jedný na řídítkách. Pěkně to kolo vypadalo, a to jsem ještě Květuš poprosil, aby nad něj pověsila jmelí. Jenže mladý nepřijeli, a já se kvůli nim do půl sedmý nenapil. Ale teď začínaly Aktuality, a já už měl v sobě asi šestnáct rumů a takovejch šest, sedum piv. Tys měl to kolo poslat poštou, Karle, povídá mi Tonda. Karle, na to Jirka, vždyť se nakonec nic neděje. Až ty tvoje děcka přijedou, my jim to kolo dáme za tebe, že je to jako od tebe dárek. Oni možná přijedou už zejtra, co ty víš. Zejtra, zejtra, řekl jsem, to je mi prd platný. A co bude s Goliášem, ptal se Milan, hele, já bych si ho sem třeba vzal, kdybys chtěl. Ale já povídám, o Goliášovi mi radši nemluv, ten už se doma tři dny nevolal, bestie mizerná.

No bylo mi všelijak, a žaludek jsem měl jak bolavej uzal. Tak jsem si zase tak rovnal ty svoje věci, a připadlo mi, že něco bylo dobrý a něco blbý, třeba dobrý bylo, že jsem zvolil tu životní pouť s Božkou, ona to byla slepice bůží, ale hodná, nebo že jsem dělal u mašin, to mě vždycky bavilo. Však on mladej Semerád věděl, koho se zeptat na tu hřídel vod kávěčka. A za tu holku z Jedovnice opravdu nemůžu, já tenkrát neměl ani hlt a ona mi skočila do cesty, že jsem nevěděl jak.

A když skončily Aktuality, jak skončila ta znělka, co na konci jako tikají takový zvláštní hodiny, došel jsem si na hajzlík, a škrtnl poslední čárku na tý asfaltový stěně, a zahodil do žlábků ten poslední den z mého metru. A když jsem se vrátil, stáli v hospodě dva mládenci v bílejch pláštích, a jestli prej je přítomen pan Karel Ryska. No jo, povídám, no jo. To jsem jako já. A oni mi kontrolovali papíry, jestli mám všechno v pořádku, a Milan zatím přinesl jedinýho velkého ruma na stříbrným tácu. Tak to do sebe hoď, Karle, povídá Milan. A já jsem to do sebe hodil, a mezitím přišla Květuš. A byla zase celá špatná, a povídá, Karle, dej mi pusu. To jako já? zeptal jsem se, ale Květuš, vždyť já se poslední dobou vůbec neholím. Ale ona, že to nevdá, tak jsem jí dal pusu, ale Milan povídá, hele, Květuš, tohle mi sem nezaváděj, tohleto není žádný hampejz. A ona řekla, ať si trhne nohou, a šla zase brečet do kuchyně. To povídal jednou Jirka, že bejvalý štetky jsou hrozně lítostivý, jako Máří Magdaléna, že on jednu takovou měl v Ústí nad Labem.

Tak pojďte, pane Ryska, řekli ti mládenci, pojďte, my toho máme ještě hodně. A vyšli jsme před hospodu, a tam stál ten vůz, to fáro, a já myslel, že se zblázním. Protože takovej vůz ještě Křínov neviděl, on to byl modrej skříňovej Mercedes Turbo s černým křížem na bocích, a všude kouřový skla, aby jako dovnitř nebylo vidět. Tady bříza, tady bříza, povídá jeden z těch mláďenců do vysílačky, co ji měli v kabině, jsme v Křínově, a jedeme na Rádví, zatím bez problémů, jo, můžu dostat

na chvíli dispečera? A my jsme zatím obcházel ten vůz, motor si jen broukal, jak byl vyštelovanej, a podběhy a prahy zinkovaný, to se pozná, všude mořený křížový šrouby jak v nějakým rádiu, a do spár mezi plechama byste nestrčili žiletku, protože tohle bylo tedy řemeslo.

Ale mládenci už otevřeli zadní dveře, jen si tak hladově mlaskly, jak měly hydraulický tlumení, a já jsem klukům potřásl pazourou a vlezl jsem dovnitř. No, byl jsem tam zatím sám, ale snad po cestě někoho přiberem. A jak jsem si sedl v tom přítmí na lavici, vůz se tiše rozjel, jednička jen zavrňela, a už tam byla zlehka dvojka, a na trojku už nebylo motor vůbec slyšet. A jak jsme tak jeli ven ze vsi, měl jsem dojem, že vidím, jak za náma běží po silnici ohromnej černej kocour, člověk by řekl, že je to Goliáš, ale to je volovina, kočky jsou nevěrný, to ví každej. Ale pak už jsme byli venku z Křínova a vyjížděli jsme do tmy. No jo, do tmy tmoucí.

DOSLOV A EDIČNÍ POZNÁMKA

Tato miniantologie vznikla jako průřez českou dystopickou tvorbou přelomu 80. a 90. let. Mým záměrem bylo představit díla ze sborníků autorských soutěží, samizdatových fanzinů, časopisů a autorských sbírek s jednou společnou vlastností: minimální náklad. Jedná se vesměs o díla přelomová: autorské prvotiny nebo naopak texty zcela a bohužel poslední, ovšem vyvěrající ze společného prožitku frustrace a deprivace konce normalizační éry. Autoři se s negativní psychologií husákovského bezčasí vyrovnávají po svém – parodií, temnotou, patosem, civilismem, vždy ale extrapolují jeden rys totalitního světa a na něm staví alternativní realitu vlastní, tu posunutou do neurčitého budoucna, tu kopírující jejich prožívanou současnost. Skepse autorova může být tak hluboká, že z jednoho z radostných momentů polistopadové reality udělá neméně depresivní realitu vlastní. Co když neodejdou, ale zato dojde ropa?

Všechny povídky jsou míněny vážně, jakkoli mohou vyvolávat úsměv. Jsou tvrdé, těžké, nekončí dobře – v nejlepším případě nijak. Žánrově zařaditelné nejsou vůbec, byť jim mohou být některé rysy společné. Záměrně jsem nevybíral povídky na stejná témata, ale z temných barev totality ducha poskládal negativní paletu variant bezvýchodnosti. Hrdinové nejsou hrdiny a pokud ano, následky svého hrdinství odnesou takřka okamžitě. Příznačná je i neosobnost a faktická nepřítomnost totalitní moci, která anonymně modeluje světy do šedivé beztvorosti. Úchylka se stává normou, okamžik štěstí ideovou diverzí. Nakonec nezbývá než spořádaně sedět a čekat na odvoz.

Povídka *Oni* vyšla v Ikarii 3/91, čísle věnovaném feministické tvorbě. Napsána ale byla dřív, podle autorky někdy v hloubi 80. let ze zoufalství nad rodinnými poměry. Údajně nebyla nikdy určena k publikaci, než soustavné přemlouvání autorku zlomilo a ona dala svolení pod podmínkou, že veřejně nikdy znova nevyjde. Podmínku odvolala krátce po vydání. *Pajdi sa mnoj...* byla napsána v horkém létě roku 1990, vyšla v Ikarii 3/90 a z ostatních povídek se tedy datem vzniku vymyká, autor ji psal pod dojmem návštěvy právě opouštěných milovických kasáren. Podle jeho slov se jedná o čisté řemeslo. Druhý plán, tedy svět bez ropy, je společný i další povídce, humorně laděné *Jak jsme si pořídili auto*. Vyšla anonymně samizdatem v roce 1986, byla upravena a zařazena do prvního čísla Ikarie. Toto je ovšem původní verze. Stejně tak povídka *Jeden den Zoji Andrejevny* pochází z první Ikarie, ale v šuplíku si pobyla bezmála deset let. Pochopíte hned po první půlstraně proč. Reprodukce dvou povídek z prvního čísla nejdéle vydávaného českého fanzinu je rovněž záměr – většina nákladu se postupně ztratila a digitální kopie jsou málo dostupné.

Další povídky vycházely postupně v malonákladových antologiích. *Jak tenkrát bude lákat čas* je jednou z autorových prvotin, což je poznat na lehkém tónu, byť podbarvenému nepříliš útěšnou pararealitou. Tato verze vyšla v rámci Interkomu 1991, ale napsaná byla o zhruba pět let dříve. *Vhodte minci...* je soutěžní povídka

ze sborníku 9. ročníku *Ceny Karla Čapka* a autor již nikdy nic nepublikoval. Je specifická žánrově, tzv. *biopunk* je typicky český žánr a svou biochemickou podstatou opět zobrazuje jednu z tváří totality. *Vyrazil Jimram...* je „mužskou polovinou“ diptychu z alternativní budoucnosti neofeudalismu vzešlého z (nevyřčené) globální katastrofy. Vyšla ve sborníku Kočas z Parconu 1985. Glosa *Jak voní tchoř* pochází z antologie *Lovci zlatých mloků* vydané roku 1988, autor byl v té době již etablovaný a tomu je poplatná i jakási řemeslná rutina, nicméně se dílko čte svižně. Zařazeno bylo jako oddychový čas před posledními dvěma rozsáhlejšími a daleko vážnějšími povídkami.

Zrůdu k obrazu svému můžeme chápat v tradičním duchu jako jeden z mnoha postapo příběhů s artefaktem, začínajících slavným *Chvalozpěvem na sv. Leibowitze* a snad nikdy nekončícím. Ale není to jen varování, obsahuje jako jediná i jakýsi záblesk naděje, čímž dosahuje jakéhosi evangeliálního přesahu. Nese dobrou zprávu, že není vše ztraceno a že někde něco skoro lidského se může do světa ne-lidi vrátit. O to depresivnější je povídka poslední. Autor údajně začal psát text jako poctu Bohumilu Hrabalovi, ale potom se při domlouvání koupě chalupy v jakési středočeské vesnici střetl s realitou normalizačního venkova potácejícího se mezi JZD a hospodou v permanentní těžké opilosti střídané těžkou kocovinou, zabalené do modráků a vařáků, páchnoucí hnojem, nemytými těly, kouřem ze Startek a mizerným pivem z okresního pivovaru. Bezvýchodnost situace je umocněna existencí pořadníku na smrt, která čeká v podobě specializovaného úřadu na chronické opilce, kteří pod vlivem spáchají opakovaně přestupek, ale jen tak mimochodem (čísla budou prej dostávat všichni) připraveného na podobné organizované zabíjení pro všechny. Nikdo neprotestuje, dodávky s černým křížem jsou realitou socialistické vesnice, jsou akceptované a dost možná i vítané. Konec vlastně neexistuje, protože na místo odvezeného hned zasedá další a koloběh pití pokračuje. *No jo*. Povídka vyšla ve sbírce *Ústřední kancelář vesmíru* se neozývá a jako jediná má vypracovanou i dramatizaci pro deset štangastů v deseti obrazech.

Antologie není určena k prodeji a vyšla nákladem deseti kusů pro potřeby Debatního klubu v Liberci. Tisk dalších kopií je možný, ale nemělo by docházet k libovolné distribuci. Více než polovina autorů je mrtva a získání práv pro veřejný tisk je ve většině případů prakticky nemožné, dědicové ani netuší, co jejich předci vlastně napsali. Jednotlivé tištěné exempláře jsou signovány a číslovány. Materiál nemá obsah ani rejstřík, bude postupně doplňován o další nalezené unikáty.

Zbyněk Hubínka, září 2017 - srpen 2018